

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VIII. — Štev. 17

Murska Sobota, 26. aprila 1956

Cena din 10.—

K PRAZNIKU DELA - DELAVSKI POZDRAV!

Naš Prvi maj postaja iz leta v leto bolj pravi ljudski praznik dela. Praznuje ga mesto in vas, delavec in delovni kmet. V njem se izraža naša socialistična misel: *delu čast in oblast*, v njem je zajeta vsa velika vsebina, vse iskrene želje vseh naprednih ljudi sveta: *narodi, ljudstva vseh dežel, združite se v borbi za resnično svobodo, za mir, za sodelovanje v svetu*.

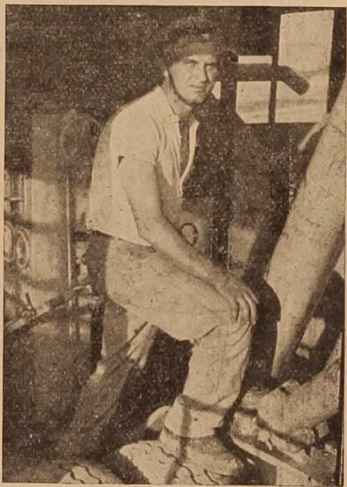
Delu je dana oblast. Naš delovni človek odločilno posega v javno življenje na vseh področjih gospodarskega in družbenega dogajanja. *Delavski speti* po naših podjetjih se počasi a solidno in vztrajno uveljavljajo in trgajo s sebe strah delovnega človeka pred pisarno, kjer si moral s klobukom v roki čakati na milost »višjega«; *nove občine* s svojimi speti in krajevnimi odbori vsak dan bolj prihajajo do izraza, ljudje jih čutijo in se jih okle-

MILOŠ LEDINEK,
sekretar OK ZKS

pajo pri reševanju dnevnih problemov; *šolski odbori, odbori zdravstvenih in socialnih ustanov* so v glavnem že preživeli otroško bolezen, ki je bila več ali manj nujna zaradi »uglasitve odnosov« prosvetnih in zdravstvenih delavcev na ustanovi do predstavnikov družbe v družbenem upravnem organu. Nekam počasi se uveljavljajo *potrošniški speti* v trgovinskih obratih. A to ne zaradi tega, da bi se delovni človek ne zanimal, kako se usmerja promet z blagom, temveč zaradi zaspasnosti subjektivnih sil, zaradi počasnosti in neodločnosti občinskih ljudskih odborov, ki z neko rezervo in nejasnostjo pristopajo k realizaciji te oblike poseganja delovnega človeka v upravljanje s stvarmi, konkretno s trgovino. *Speti stanovanjske skupnosti in hišni speti* svojo vlogo vidno uveljavljajo ne le pri upravljanju hiš, temveč celo pri širjenju stanovanjskega fonda. Tega pa ni videti v onih stanovanjskih skupnostih in hišnih svetih, kjer so se družbenemu organu popeli na hrbet lastniki stanovanjskih hiš in pa birokrati, ki se gredo, kdo bo koga.

Praznovanje, proslave 1. maja naj iz leta v leto poglobljajo zavest delovnega človeka ob njegovem deležu ustvarjalnega dela v graditvi naše domovine, zavest njegovega deleža v upravljanju naše države, da bo z novim elanom in z višjo zavestjo dajal sebe sebi in skupnosti v borbi proti zaostalim in sebičnim ter izkoriščevalskim nazorom poedincev.

Prvi maj ni le manifestacija dela in uveljavljanja pravic in uspehov delovnega človeka v socialistični domovini, ampak je tudi manifestacija internacionalizma delavskega razreda, vseh delovnih ljudi v borbi za enako-

Belim rudarjem in vsem delavcem v naši industriji — topel prvomajski pozdrav.

(Foto Kološa)

pravnost in svobodo, v borbi za mir, za blagostanje in sodelovanje vseh ljudi in narodov v svetu. Naj po naših delovnih kolektivih, na naših proslavah 1. maja, prihaja živo v zavest uspešna vloga jugoslovanskega delavskega razreda, vsega našega delovnega ljudstva v mednarodnem svetu, ki se izraža v naši dosledni zahtevi *aktivnega sodelovanja* vseh narodov v svetu.

S porazom informbirojevskih zablod v mednarodnem socialističnem gibanju je postalo zelo jasno, da ne more imeti socializma nihče v zakupu in ga ne more nihče okalupiti po nekem stalinskem vzorcu, da je to zgodovinska družbena nujnost, ki se pojavlja in raste iz stare, razpa-

dajoče družbe sama od sebe iz lastnih sil, da prodira skozi vse razpoke starega družbenega reda na dan v raznih deželah v različnih oblikah, tu ostreje, tam močnejše. Še celo tako daleč sili ta zgodovinska družbena nuja, da morajo nosilci starega razpadajočega družbenega reda dajati socialističnim družbenim težnjam koncesije, da trenutno rešujejo še sebe. Skratka, mednarodni socializem je na pohodu in nihče ga ustaviti ne more, ker je to družbena zgodovinska nujnost, ki jo nosi na svojih ramenih najnaprednejši družbeni element, rešen vseh spon preteklosti: proletariat — delovni človek vsega sveta, ki se je oklenil napredne socialistične misli.

ŽIVA NAJ BO MISEL

NA PRIDOBITVE, USTVARJENE Z BORBO IN DELOM

Vloga naše politične dejavnosti v svetu ni nezapažena, nasprotno, redkokatera dežela velikosti naše domovine je kdaj toliko pomenila v mednarodnem svetu. Naša dosledna in zmagovita borba proti »zakupništvu socializma«, ki ga je po letu 1948 pod firmo Informbiroja hotela izvajati stalinistična klika, in naša dosledna borba v svetu za enakopravnost narodov, za svobodo, mir in sodelovanje vseh narodov sveta in obenem nevsiljivost a dosledna principelnost našega gle-

svetu« je naša formulacija internacionalnega poslanstva naše socialistične domovine, pred katero se rušijo ozke nacionalistične, šovinistične in imperialistične ter kolonialne težnje v svetu zato, ker je to geslo postalo vsebina, težnja in želja vseh naprednih sil v svetu, a posebno še kolonialnih in polkolonialnih narodov. Naša formulacija graditve socializma se pojavlja v svetu nevsiljivo, a zato bolj prepričljivo in je zato bolj sprejemljiva kot dejstvo, kot primer za razne narode, ki se bo-

vesti naših delovnih ljudi.

Prvi maj naj živo obudi misel, da se je delavski razred in z njim vse delovno ljudstvo mesta in vasi Jugoslavije že priborilo svoje delavske, ljudske pravice kot prvi v svetu in gre še samo za to, da se teh pravic do kraja zave, te svoje pravice — oblast delovnega človeka — pogloblja in do konca utrdi in s tem izloči iz svoje srede vse, socializmu tuje pojave in težnje, ki tu in tam še skušajo zavirati našo uspešno pot.

Dalje naj prvi maj živo obudi *staro proletarsko geslo*, »Proletarci vseh dežel, združite se«, združite vse napredne sile v svetu, v borbi za enakopravnost in svobodo vseh narodov, ki naj sami po lastni volji, zamisli in potrebi sebi kroje svoje življenje. Zato je potrebna dosledna borba za mir in sodelovanje med narodi, ker je le v tem resnično zagotovilo svobode narodov, ljudstev in poedincev, resnične svobode razvoja napredne misli, resnične svobode ustvarjanja blagostanja delovnega človeka, kar je naš končni cilj: *nova, vseh spon in zaostalosti ter izkoriščanja vseh oblik sproščena družba*, svobodna družba svobodnih ljudi. To vse pa nima nič skupnega z raznimi anarhičnimi, lažnodemokracičnimi gledanji na našo socialistično demokracijo, na našo svobodo delovnega človeka.

Ob teh mislih naj bi potekale tako proslave kot praznovanje 1. maja, da bo ob mednarodnem prazniku dela našemu delovnemu človeku živo v zavesti, kaj si je s svojim delom in borbo že priboril doma in kaj mora še storiti za uveljavljanje socialistične misli v svetu, da mu bo živo v zavesti to, kje je treba še delati in se boriti za končno zmago — socializma v svetu.

Vsem
delovnim
ljudem
Pomurja
iskreno
čestita
k 1. maju
Prazniku
dela —

**OKRAJNI
LJUDSKI
ODBOR**

M. Sobota

(Foto Kološa)

Provi koncert
simfoničnega
orkestra
Pomurja — že
v okviru
prvomajskih
proslav —
pomeni lep
prispevek naših
kulturno-
prosvetnih
delavcev k
letošnjemu
Prazniku dela.

(Foto Kološa)

danja na naš notranji razvoj in na mednarodne pojave, so dejstva, ki so malo Jugoslavijo postavila v mednarodnem svetu na vidno mesto.

Geslo »aktivnega sodelovanja v

re za iste ideale, ki jih je že uresničila in jih še ustvarja nova Jugoslavija.

To so dejstva, revolucionarna dejstva nove Jugoslavije, ki ob proslavah ne bi smela mimo za-

V NAŠIH SRCIH IN NARAVI -

1. MAJ

spomenikom Štefana Kovača centralna proslava, združena s kulturnim programom. Prvega maja zjutraj bo igrala po mestnih ulicah godba na pihala budnico, skupine ljudi pa nameravajo organizirati kraje in daljše izlete v okolico in na Pohorje. V graški občini bodo proslave v vseh večjih krajih. Pripravljajo jih prosvetna društva in pionirski odredi. Pri Gradu bo nastopil tudi pevski zbor, priljubljeni tamburaški orkester pa bo zaigral nekaj pesmi. Prav tako bo nastopil

pevski zbor v Ljutomeru; 30. aprila bo svečana akademija, na kateri bodo nastopili člani TVD Partizan in sekcije Svobode. Zadnjega aprila bodo zvečer zagoreli po vaseh in bregovih veliki kresovi. V Beltincih pripravljajo povorko z godbo na nihala ter veliko kresovanje v parku. Tudi pri Vidmu pripravljajo koncert in kresove.

Proslave v Cankovi, Rogaševcih, Bučkovcih, Martjancih, Bogojini, Prosenjakovcih... Povsod kresovi; toda ne kresovi znanilci upora, temveč kresovi znanilci zmage in napredka, znanilci pomladi v naravi in naših srcih.

Vsem delavcem v naših tovarnah, na kmetijskih in vinarstvenih gospodarstvih, v obrtnih obratih, naših trgovinah in gostiščih, vsem našim združnikom na podeželju, vsem našim uslužbencem v ustanovah in zavodih — čestitam k 1. maju — prazniku dela.

Okrajni komite ZKS
Okrajni odbor SZDL
Okrajni sindikalni svet
Okrajni komite LMS
Murska Sobota

y gradnji stanovanjskih stavb

Letos in v bližnji prihodnosti je možnosti več kot doslej

Stanovanjska problematika je še vedno ena izmed najbolj perečih. Družbeno-gospodarska preusmeritev, ki temelji v hitri socialistični preobrazbi vasi in mest, zahteva tudi pospešeno graditev stanovanjskih zgradb. Večja in manjša industrijska središča pa tudi ostali kraji so zabeležili v povojnih letih močan dotok prebivalstva. To čutimo tudi n. pr. v Murski Soboti, kjer se je

povečalo število prebivalstva za 25 odstotkov, število stanovanj pa za 10 odstotkov. Kljub temu, da je bilo zgrajenih v M. Soboti po osvojitvi precej večjih stanovanjskih hiš, predvsem pa manjših individualnih hiš, je stanovanjsko vprašanje še vedno na dnevnem redu. To dokazuje tudi okrog 300 prošenj za dodelitev stanovanj, ki jih ima registrirane stanovanjska uprava.

Razumljivo je, da vsaj nekatera podjetja trenutno nimajo toliko lastnih sredstev, da bi lahko samostojno zgradila večstanovanjsko zgradbo. Tako je n. pr. pri Tovarni perila Mura in še drugod. Ne bi pa bilo napak, če bi taka podjetja gradila še v večji meri kot ga kaže primer Mode in Koloniale, stanovanjske zgradbe skupno. Sredstva, ki sedaj ne koristijo nobenemu namenu, bi bila tako koristno izkoriščena, kar pa je še važnejše, dobili bi čimprej nekaj novih stanovanj.

Podobne razmere so tudi v ostalih središčih Pomurja. V Ljutomeru predvidevajo, da bodo znašala sredstva stanovanjskega sklada letos okrog 20 milijonov dinarjev. Upravni odbor sklada je pripravil načrte za nekatere novogradnje in obnove. Načelo članov odbora stanovanjskega sklada je: urediti čim več in tem prej dovolj stanovanj, predvsem za tiste stanovalce, ki živijo sedaj v nezdruženih stanovanjskih prostorih.

Še ena stvar —

potrebna trezne presoje

Tako že dobivajo novi ukrepi, ki predvidevajo izboljšanje življenjskega standarda, prve realne osnove. Seveda bo preteklo še precej časa, preden bomo na tak način lahko zadostili vsem, še vedno naraščajočim potrebam. Samo v M. Soboti bi bilo potrebnih okrog 200 milijonov dinarjev, da bi lahko zadostili trenutnim potrebam. Sredstva za to so zagotovljena, kar jamči obvezno formiranje sklada za stanovanjsko izgradnjo.

Če bo letošnje leto tako plodno kar se tiče stanovanjskih gradenj, bomo morali pomisliti še na eno stvar. Dosedanje izkušnje so nas brez dvoma dovolj poučile, da je tudi kakovost dela potrebna trezne presoje. Ni namreč namen gradenj samo v tem, da nekaj zgradimo, temveč tudi v tem, kako zgradimo. Pravilna pot, ki jo moramo ubrati tudi v tem oziru, bo vsekakor uspeh in korak k izboljšanju življenjske ravni našega delovnega človeka.

-jm

AKCIJA ZA GRADNJO NOVEGA GLEDALIŠČA

je v polnem teku

Z odločitvijo Okrajnega odbora SZDL, da podpre soboško »Svobodo« kot investitorja za graditev Pomurskega gledališča v Soboti, ki je prvi korak k obsevnemu kulturnemu napredku okraja, je dosedanja akcija dobila vidnejše obeležje in je zazvela v pravem smislu besede. Tako je OOSZDL imenoval že 7-članski odbor s predsednikom tov. Vanekom Sitarjem na čelu, ki bo skupno z investitorjem Akcijskim odborom vodil vse priprave ter v naslednjih letih celotno gradnjo. Oba odbora sta že prišla do enotnega stališča v pogledu načina in obsega gradnje, zemljišča ter ustvaritve potrebnih sredstev.

Prvotno namero, da bi ta problem rešili z dozdavo začasne gledališke dvorane k obstoječi kino stavbi, smo po temeljitem razpravljanju opustili. S to obliko gradnje bi problem rešili le za nekaj let in

prosili za izvršitev lokacije na tem delu parka.

Z gradnjo gledališča bomo pričeli takoj, ko bodo to omogočila nabrana sredstva. Za popolno zgraditev bo potreben daljši čas, vendar največ pet let. Vsekakor bodo o tem odločala potrebna sredstva, ki naj bi bila v prvi vrsti nabiranje denarja, materiala, prevozov in delovne sile, poleg tega pa bi uvedli stalne dohodke v obliki gledališkega tedna s tombolo ob zaključku, uvedbo prispevka na kino vstopnice itd. Dosedanja poskusna akcija za zbiranje lesa je pokazala zadovoljiv uspeh, posebno v Pečarovcih, Moščančih in Selu, četudi je bila izvedena v izredno kratkem času tik ob koncu sečne dobe. Posebno je uspela v krajih, kjer se je vasko politično vodstvo za stvar zavzelo. To pa tudi dokazuje, da so naši ljudje na deželi pravilno razumeli potrebo po izboljšanju kulturne zaostlosti svojega okraja. Kjer akcija ni uspela v zadovoljivi obliki, ni krivda toliko na vaščanih, kot na napačnem pojmovanju vodstva, ki je precej neodgovorno izvršilo svojo nalogo, v kolikor je ni celo še zavrglo. Odbor razpolaga z dopisom nekega VO SZDL, ki je zavrnil nabiralno polo z odgovorom povsem lokalističnega značaja. Tako gledanje v današnji socialistični družbi vsekakor ni pravilno, še posebno ne, če se vrši za tako plemenito kulturno zadevo!

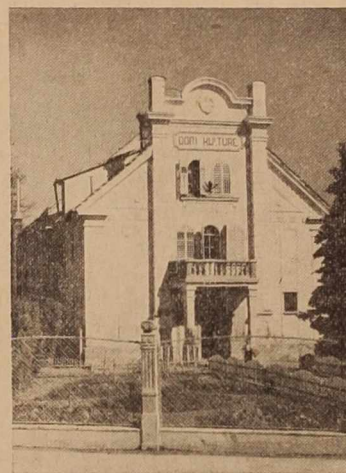
Razumevanje in dobra volja —

prvi pogoj za uspešno akcijo

V začetku maja bo akcijski odbor stopil pred pomursko javnost z nabiralnimi polami. Obiskal bo slehernega delavca, kmeta, obrtnika in delovnega inteligenta, sleherni podjetje in organizacijo. Prepričani smo, da nas bodo sprejeli z razumevanjem in polnimi rokami. Ne dvomimo, da bodo tudi taki, ki bodo na ta ali oni način poskušali odreči svojo pomoč. Vendar jih prosimo že sedaj, da nas ne odklonijo povsem. Darovalci bodo prejeli lične priznanice, ki jih naj hranijo za čas, ko bodo lahko deležni ugodnosti pri gledaliških prireditvah.

Z razumevanjem, dobro voljo in izdatno pomočjo vsega pomurskega prebivalstva bodo lahko še v letošnji jeseni zapeli krampi v soboškem parku. S tem pa se bomo tudi že uvrstili med one predele Slovenije, ki so v pogledu gledališke kulture dosedaj že daleč pred nami.

Jože Zrim

Dom kulture v Ljutomeru
(Foto Kološa)

što z razmeroma visokimi stroški. Zato smo osvojili drugo varianto, namreč zgraditi samostojno gledališče v parku ob Trgu zmage, posebno še, ker se je izkazalo, da bodo gradbeni stroški le v neznatni meri višji od stroškov, ki bi jih gradnja zahtevala z dozdavo. Nova gledališka dvorana bo imela približno 300 sedežev, sodobno urejen oder pa bo omogočal izvajanje tudi najzahtevnejših drskih del. Posebno pazno smo posvetili izbiri zemljišča. Soboško občino smo za-

Novi delavski sveti v naših podjetjih

Volitve - mejnik, ob katerem je pogled v prihodnost še jasnejši

Za volitve samoupravnih organov v nekaterih večjih podjetjih je že uvodoma mogoče zapisati: letošnje volitve delavskih svetov in upravnih odborov so brez dvoma odraz dokajšnjega napredka, ki se zrcali zlasti v boljšem gospodarjenju in upravljanju podjetij, nazornejšem in preprostejšem približevanju problematike gospodarskih organizacij prizadetim kolektivom, prizadevanju za večjo delovno storilnost

in zmanjšanje proizvodnih stroškov ter v boljši kadrovski izbiri kandidatov za samoupravne organe.

Napredek je očiten tudi v pogledu demokratičnosti pri izbiranju kandidatov; v podjetjih, v katerih so bile subjektivne sile (komunisti, sindikalne organizacije itd.) dovolj močne in dorasle svojim nalogam,

so bili izbrani v samoupravne organe najboljši delavci in uslužbenci, ki bodo lahko uspešno vodili svoja podjetja in usmerjali gospodarjenje v njih. Bili pa so tudi primeri, da so subjektivne sile, ki so bile dosedaj preveč v ozadju, na repu dogajanja v podjetju, in ni bilo dovolj čuti njihovega delovanja v smeri napredka, pustile »proste roke« pri izbiranju kandidatov, po volitvah pa so lahko ugotovile, da so izpadli nekateri delavci, ki so si s svojo dosedaj aktivnostjo sicer zaslužili mesto v organih delavskega upravljanja.

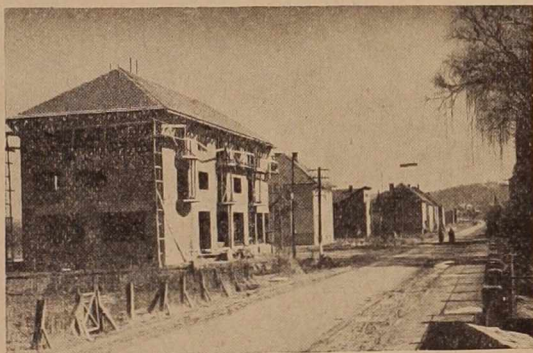
Naposled pa sta tudi zunanje okolje in vzdušje, ki je prevladovalo na voliščih, zrcalo določenega napredka v tem smislu, da so delovni kolektivi sprejeli ta važen akt kot svoj pomemben praznik in mejnik, ob katerem so se zaustavili, da so lahko še bolj smelo zazrli v prihodnost.

V Tovarni perila »Mura« so sestavili kandidatno listo na osnovi ankete; anketiranje je zajelo vse oddelke, ki so predlagali določeno število kandidatov, sorazmerno s številom zaposlenih delavcev, razen tega pa je nekaj kandidatov predlagala tudi sindikalna organizacija, predvsem tiste, ki so se že dosedaj izkazali v organih delavskega upravljanja. Zanimivo je, da so bili ti kandidati pozneje tudi izvoljeni, kar je dokaz, da je bil predlog sindikalnega vodstva pravičen. Novo izvoljeni delavski svet šteje 55 članov, med njimi je okrog 80 odst. delavci in 20 odst. nameščencev. Volitve so potekale v svečanem razpoloženju, udeležba je bila stoddostna, izveščeni žene, ki niso mogle glasovati iz upravičenih razlogov. Za predsednika delavskega sveta je bil pozneje izvoljen Jože Sarotar, za predsednika uprav. odbora pa Jolanka Peterka.

Se posebej je treba omeniti prizadevanje vodstva tega podjetja, da bi kar najbolj poljudno in razumljivo razložilo članom kolektiva vse poslovanje podjetja, iz njega izviraajoče uspehe in probleme; izdajo je tiskano poslovno poročilo k letni bilanci, iz katerega je lahko vsaka delavka razbrala, kaj vse je dobro ali slabo vplivalo na proizvodnjo in delovni proces. Poslovno poročilo je bilo glavni predmet razprave, ko je stari delavski svet predal podjetje v upravljanje novemu vrstniku.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Gradimo, gradimo... da bomo čimprej pregnali stanovanjsko krizo. Pri tem bi lahko več storila tudi naša podjetja. Na sliki: Nove stanovanjske hišice v Ljutomeru.
(Foto Kološa)

razmerah ni primerno, da bi zgradili na tako prometnem kraju kot je murskosoboško Glavni trg izključno stanovanjsko hišo, bodo investirala v ta objekt tudi nekatera trgovska podjetja (Moda, Koloniale), ki bodo uredila v pritličnih prostorih moderne trgovske lokale. Predvidena je tudi sodobno urejena trgovina z zelenjavo. Idejni načrt za to zgradbo bo izdelal Projektični biro v M. Soboti. Če bo načrt izdelan dovolj hitro, bo mogoče že letos zgraditi pri tej stavbi vsaj temelje. Uprava stanovanjske skupnosti je hotela urediti tudi stavbo ob začetku Kovačeve ulice, ki bi jo bilo treba nadzidati, posebno v smeri Kovačeve ulice. Tudi tu bi lahko uredili v pritličju nekaj lokalov, v nadstropjih pa stanovanja. Podjetja, ki bi prišla pri tej ureditvi v poštev, se niso mogla preveč ogreti za ta načrt, zato je splaval po vodi.

Problem zase predstavljajo nekatere nadzidave. Tu je mišljena predvsem nadzidava poslopj od lekarne do vogala Kolodvorske ulice. Predvidena je nadzidava dveh nadstropij, ki bodo urejena izključno za stanovanja. Prvotni idejni osnutek je predvideval na tem poslopju moderno urejeno teraso. Ker bi bila taka gradnja precej draga, se je stanovanjska uprava odločila, da bodo namestili na nadzidek dosedanje ostreže. Tako bodo prihranili nekaj milijonov dinarjev, ki jih bodo koristneje porabili kjerkoli drugje. To je sicer načrt, ki ga bo mogoče uresničiti šele čez nekaj let, predvsem pa takrat, ko bo v času nadzidave mogoče dosedanje lokale in stanovalce preseliti kam drugam.

Kredit, stanovanjske zadruge in še kaj

Stanovanjske zadruge, ki so se po nekaterih večjih mestih že uveljavile, v Murski Soboti ne morejo prodrati in to predvsem zato ne, ker je pri nas predvidena predvsem gradnja stanovanj v blokih. Prednost takega načina graditve stanovanjskih hiš se odraža v Murski Soboti še prav posebej. Po vojni je bilo zgrajenih nešteto enostanovanjskih hiš in to predvsem na periferiji, dočim je središče mesta še vedno sorazmerno premalo zazidano. Razumljivo je, da v središču mesta ni mogoče graditi manjših poslopj, ker to ni v skladu s sedanjim stanjem in urbanističnimi načeli. Pokazalo se je tudi to, da

spodarske organizacije, ki bi lahko na ta način kreditirale graditev stanovanjskih hiš svojih delavcev in uslužbencev. Doslej posamezna podjetja niso dovolj resno proučila takega načina kreditiranja. Temu nasprotno pa bi bila nekatera podjetja pripravljena prevzeti odplačilo anuitet za zgradbe, ki bi jih zgradila stanovanjska skupnost. Tako bi prišla stanovanja izključno v last podjetja. S tem pa bi bilo stanovanjski upravi onemogočeno, da bi razpolagala s stanovanji, ki jih je zgradila pravzaprav z lastnimi sredstvi.

POMEN LETOŠNJE VELIKE PROSLAVE OB 20-LETNICI STAVKE TEKSTILCEV

IVAN KREFT

Stavkovni val, ki se je začel 1934. leta s štirimi večjimi stavkami, nadaljeval se je leta 1935 s sedmimi stavkami, je dosegel leta 1936. svoj vrhunec. V tem letu je bilo namreč enaindvajset večjih stavk — med njimi so bile najpomembnejše stavke tekstilcev.

Stavke so druga drugi sledile takole: Leta 1934 so v januarju stavkali kovinarji v Guštanju, maja tekstilci v Mariboru, 5. julija pa je bila v revirjih Trboveljske premogokopne družbe gladovna stavka zaradi znižanja plač. Rudarji so zasedli jame in zunanje obrate. V Hrastniku so zaupniki izvolili rudarje iz jam, rudnik pa je zasedlo orožništvo. Ta stavka je zajela prek 2000 rudarjev. Septembra so stavkali tiskarji v Ljubljani, njihova stavka je zelo prizadela meščanski tisk. V tem mesecu so stavkali tudi tekstilci v tovarni »Ika« v Kranju.

V letu 1935, se stavkovni val okrepi. Februarja so stavkali gradbeni delavci v Celju, aprila pa 200 rudarjev v Libovjah. Čeprav so dva dni vztrajali v rudniku, niso uspeli s svojimi zahtevami. Tekstilci v Kočevju (»Ljudska pravica«, leto II. šte. 11, z dne 1. junija 1935, članek: »Triglav« v Kočevju) so stavkali od 22. maja do 6. junija zaradi postopnega odpuščanja delavcev. Junija sta bili dve stavki in sicer: stavka kovinarjev v Lescah zaradi neupoštevanja nove kolektivne pogodbe ter stavka stavbincev v Celju. Julija sta bili prav tako dve stavki: stavka kovinarjev v Mariboru ter na Jesenicah, kjer je skupno z obrati na Ja-

Prva proslava važnega dogodka iz zgodovine predvojnega ljudskega gibanja pod vodstvom Partije, je bila ob dvajsetletnici Ljudske pravice 3. oktobra 1954. l. v Lendavi. V Kranju bo letos druga taka proslava ob dvajsetletnici stavke tekstilcev. V čem je pomen te proslave?

vorniku in Dobravi stavkalo 2000 delavcev. Ponovno pa so stopili v stavko tudi tiskarji v Ljubljani (Ljudska pravica leto II. šte. 16 z dne 17. avgusta 1935, članek: »Stavka tiskarjev v Ljubljani«).

Najdaljša nepretrgana stavka v letu 1935 pa se je začela v soboto, 17. avgusta na Količevem (Ljudska pravica, leto II. šte. 21, z dne 29. decembra 1935, članek: »Kmetje in stavka na Količevem«). Papirničarji so začeli stavkati zaradi odpusta delavca Franca Bukovca. Zahtevali so njegov sprejem nazaj na delo, odpust ravnatelja Wulitscha ter ostalih tujcev, kakor tudi podpis kolektivne pogodbe. V desetem tednu stavke so delodajalci v glavnem sprejeli delavske zahteve in papirničarji so stavko prekinili.

Stavke v letih 1934 in 1935 so bile kar temeljita predpriprava za leto 1936, ko je zajel stavkovni val vsa Slovenija, predvsem pa predele s tekstilno industrijo.

Že januarja so začeli zaradi neizplačanih mezd stavkati rudarji manjših premogovnikov v okolici Poljan. Od tekstilcev so začeli prvi stavkati v maju ruški (Ruše pri Mariboru), toda velika stavka tekstilcev se s tem še ni začela. V tem mesecu je stavkalo tudi delavstvo pri Westeni v Celju. Ostalo je v obratih in je uspelo s svojimi zahtevami. Podjetje je moralo nazaj sprejeti odpuščene delavke. Junija so bili med stavkajočimi zopet tekstilci in sicer

v Celju, stavkali pa so v tem mesecu tudi še stavbinci v Ljubljani in kovinarji na Muti.

Tudi julija stavkajo tekstilci v Celju, pa tudi stavbinci v Murski Soboti in Mariboru, 557 rudarjev v Hrastniku in 400 tiskarjev v Ljubljani. Avgusta so stavkali stavbinci v Celju, rudarji v St. Janžu, stavko pa so pripravili tudi tekstilci v Kranju. (O tej stavki, kakor tudi o stavkah usnjarskih delavcev pri Lavricu v Konjicah in Waschnaggu v Sočanju, bodo napisali organizatorji stavk ob dvajsetletnici obširne prikaze.)

September pa je povsem v znamenju tekstilnih stavk. Razen kranjskih tekstilcev so stavkali še tekstilci v Mariboru, Trzinu in pri Sv. Pavlu pri Preboldu (Nestl Zgank — Nestl: »Stavka tekstilnih delavcev v Preboldu«, priobčen v zborniku »Med Mrzlico in Dobrovljami«, Celje 1935.). Ponovno so stavkali tudi rudarji v okolici Poljan zaradi odpuščanja in nizkih mezd. Ti rudarji so stavkali tudi v novembru, z njimi pa tudi rudarji v Črni. Stavka, ki se je začela 14. decembra 1936 v Vevčah, se je nadaljevala kar do 3. marca 1937, ki je končala le z delno zmago delavcev.

Tekstilno delavstvo se je borilo strnjeno, zato je doseglo to, česar do takrat ni doseglo delavstvo nobene druge stroke v Sloveniji, kolektivno pogodbo za vsa Slovenijo. (Vito Kraigher v »Sodobnosti« leta VI. šte. 1/2).

Spodbudni predlogi za nadaljnji razvoj obrtništva v Pomurju

UVELJAVLJANJE SOCIALISTIČNIH ODNOSOV V OBRTNISTVU, OSREDNJA NALOGA NOVIH OBČIN V POMURJU.

Nedeljski občni zbor Okrajne obrtne zbornice v Murski Soboti pomeni pomembno preokretnico v nadaljnjem delu in razvoju obrtništva v Pomurju. Delegati — zastopniki obrtništva iz obeh bregov Mure — so v živi razpravi temeljito analizirali stanje obrti v okraju, tako da je bilo moči sprejeti vrsto plodnih zaključkov za bodoče delo zbornice in občinskih forumov, odnosno odborov, ki jih tvorijo predstavniki obrtništva.

Diskusija, v katero sta s svojimi pripombami in predlogi posegla tudi sekretar OK ZKS Miloš Ledinek in predsednik Gospodarskega sveta OLO Murska Sobotna Rado Pušenjak je nakazala poleg uspehov tudi nekatere pomanjkljivosti. Ko je tov. Miloš Ledinek govoril o vlogi obrtništva v našem gospodarstvu je med drugim omenil, da so obrtni obrati šola strokovnih kadrov za našo industrijo. Po njegovem mnenju imajo nekateri obrtni obrati v Pomurju vse pogoje da se postopoma razvijajo v industrijo, ki bo lahko zaposlila čim več razpoložljive delovne sile. Treba pa se bo boriti za višjo

Priznanje članom in organizacijam Ljudske tehnike

Lani se je med nekaterimi člani Ljudske tehnike v Prekmurju zelo močno izrazila ljubezen do tehnike; to so obenem najstarejši aktivni člani posameznih klubov in društev in je v veliki meri prav njihova zasluga, da so organizacije LT ostale aktivne. Zaradi tega jim je Okrajni odbor Ljudske tehnike podelil zaslužen diplom. Dobili so jih: Ayto-moto društvo M. Sobota, Jože Sarotar, predsednik AMD, Franc Topolovec, sekretar AMD, Radio klub M. Sobota, predsednik tega kluba Ludvik Kerčmar, Aero klub M. Sobota, Srečko Gorjan, nekajletni predsednik Aerokluba, Društvo Ljudske tehnike Bogojina, Drago Mohar, predsednik Fotokluba M. Sobota in Lojze Valenčič, predsednik Okrajnega odbora Ljudske tehnike. Društvo Ljudske tehnike je prejelo za nagrado tudi Volfovo orodje.

To bo veselja in radosti ko bodo pionirji pozdravili pomlad!

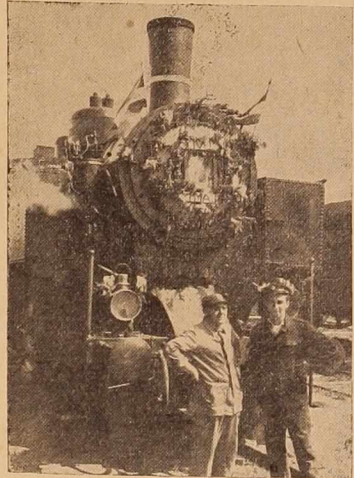
Po ostri zimi, ki se je počasi poslovila z naših krajev, so končno zapele tople sape čez vedno zeleno Pohorje. Razori po njivah so odprli svoje dlani za sprejem semena za usakdanji kruh. Travniki se odejajo v zeleno preprogo in v pisan cvet. Log je postal glasen. Krilati godci in pevci so se vrnili z juga. Naši mali so zadihali svobodneje. Iz sob hite v naravo, da se pri gri na prostem navžijejo svežine, po pomladi dišече zrak. Odrasli se jim pridružujemo, slačimo zimo s sebe. Z dneva v dan hodimo lažje oblečeni — hočemo se pomladiti, zadihati svobodno. Mladina je naša živa pomlad. Kaj je lahko lepšega kakor mladost, ko ose v človeku brsti in cvete, ko kri igra v mladih žilah! Tudi mi smo bili mladi in hočemo, ko se staramo, znova postati mladi.

Dan pomladi! Ob prebujanju narave naj se razgiblje po trdi zimi vsa sproščenost nas in otrok, da ga bomo lepše praznovali. Težko pričakuje delavec »Proi maj — praznik dela«, še težje mladina »Dan pomladi«.

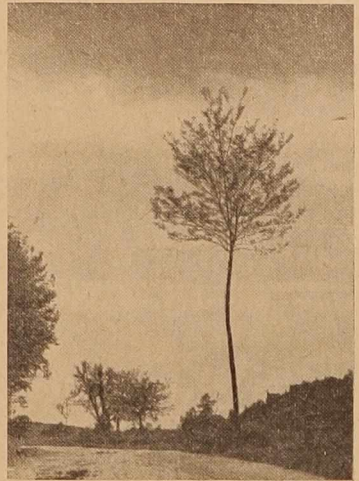
Društvo prijateljev mladine bo

V tekmovalstvu so zmagali soboški železničarji

Tudi letos so slovenski železničarji dostojno proslavili svoj praznik — 15. april — v spomin na žrive predvojnih protiljudskih režimov na Zaloški cesti v Ljubljani. Sindikalna skupina soboških želez-

strokovno usposobljenost. Osemletne obvezne šole, bodo nudile mladini solidno splošno izobrazbo, kar bo omogočilo obrtnim šolam, da bodo lahko v večji meri osredotočile svoje delo na strokovno izpopolnjevanje obrtniške mladine. Tov. Rado Pušenjak je načel vprašanje rentabilnosti v obrtništvu pri čemer je poudaril važnost štednje, boj za kvaliteto proizvodov, zlasti pa višjo storilnost dela. Ko je govoril o škodljivih pojavih šušmarstva, ki je po mnenju obrtnikov zafelo dokaj širok obseg, je navedel primer, ko so šušmarji v gradbeništvu (podatki veljajo za leto 1956) s svojim ne-

Motiv iz Prekmurja (Foto Kološa)

strokovnim delom povzročili nad 600 milijonov dinarjev škode. Iz razprave je bilo razvidno, da so za ta vsekakor škodljiv in nezdrav pojav v precejšnji meri krivi obrtniki sami, ker ne prijavljajo šušmarjev. Obširnejšega poročila z občnega zbora tokrat ne objavljamo, ker smo o problemih obrtništva dokaj obširno pisali v 14. števil. PV. Ob kraju lahko zabeležimo le še enkrat: nedeljski občni zbor Okrajne obrtne zbornice vzbuja upanje v hitrejši razvoj in napredek našega obrtništva.

tudi letos pohitelo z mladino 15. maja v zdravo, vedno lepo prirodo. Mladi rod naj se zave, da preživlja lepšo mladost kakor mi.

Rija raja, vsi se veselimo maja (Foto Kološa)

Mladina naj spozna v cvetoči naravi, kako nastaja življenje in poteka po naravnih zakonih. Naj ve mladi rod, da gozd odeva našo lepo domovino nad polovico njene povr-

ničarjev je napovedala ustrezno tekmovalje vsem železniškim enotam v Pomurju — od Ormoža do Hodoša in Ljutomeru do Radgone.

Tekmovali so pri urejevanju notranjih prostorov in zunanosti železniških poslopij, vzdrževanju lokomotiv, izobraževalnem delu in športu.

Najboljše uspehe je zabeležila soboška podružnica železničarjev. V tekmovalnem času je priredila tri predavanja o družbenem samoupravljanju in borbi železničarjev v bivši Jugoslaviji, na »Dan železničarjev« pa proslavo s kulturnim sporedom. Proslave se je udeležilo veliko število članov in gostov. Tega dne so se soboški železničarji merili tudi s sindikalnimi člani bolnišnice v šahu, kegljanju in streljanju. Zmagali so na kegljišču.

Tekmovalna komisija je prisodila skromne nagrade in priznanja strojnim skupinam za vzdrževanje lokomotiv 53-018 in 53-014 ter tehničnemu vodji kegljačev, ki so se v tekmovalstvu najbolje izkazali.

Proslava soboških železničarjev pa je dosegla svoj namen tudi v vzgojnem pogledu.

I. Z.

V Ljutomeru želijo podružnico Obrtne zbornice

Pred kratkim so v Ljutomeru zborovali zastopniki obrtnih podjetij in zasebni obrtniki ljut. občine; najprej so se seznanili z delovanjem Okrajne obrtne zbornice, potem pa so ugotovili, da kljub temeljitim pripravam na zborih volivcev niso zabeležili vidnejšega napredka v obrti, čeprav je čutili, da je precej ponehalo šušmarstvo, ki je bilo poprej že močno razširjeno.

Premalo pozornosti so posvečali vzgoji obrtniškega naraščaja, saj ni malo zasebnih obrtnikov, ki se branijo vajencev; temu problemu bo treba resno pogledati v oči prav sedaj, ko se bliža čas za sklepanje učnih pogodb. Precejšen napredek v obrti pričakujemo upravičeno s formiranjem občinskih investicijskih skladov. Socialistični sektor obrti potrebuje po dosedaj zbranih podatkih čez 15 milijonov din.

Obrtniki so se močno zavzemali za izvolitev pododbora obrtne zbornice za ljut. občino; imeti želijo tudi poslovno podružnico svoje zbornice. Komisijo za proučevanje obrtne dejavnosti, ki jo je imenoval Svet za gospodarstvo ljutomerske občine, pa čakajo konkretne naloge v zvezi z obrtjo.

M. M.

Pionirji — cestni prometniki

V naših krajih je še vedno mnogo prometnih nesreč, ki jih zakrivajo otroci. Res je sicer, da se je število nesreč v primerjavi s prejšnjimi leti nekaj zmanjšalo, kar je zaslug učiteljsstva in organov LM, ki so deco po šolah sistematično seznanjali s prometnimi predpisi.

Da bi pa število prometnih nesreč povzročenih po otrocih še bolj zmanjšali, so se tovariši miličniki povezali s pionirskimi organizacijami po šolah in bodo pionirjem praktično prikazali delo, ki ga opravljajo prometni miličniki na javnih cestah pri urejevanju prometa. Na ta način se bodo pionirji na zanimiv način seznanili s prometnimi predpisi.

Pionirje, naše najmlajše cestne prometnike, bomo videli pri njihovem delu za Praznik pomladi, ki ga priredi Društvo prijateljev mladine 15. maja 1956 na nogometnem igrišču, ko bodo že sami urejevali promet.

V Lendavi pa bodo pionirji na pionirski dan pokazali svoje znanje iz cestnoprometnih predpisov.

šine. Naj zve, da ga moramo čuvati. Naj vidi delo našega pridnega poljedelca. Delo nas vzgaja v ljubezni do prirode. Naj zve, da ne

sme uničevati pomladanske rasti, teh nežnih darov prirode, marveč naj čuva vsak cvet na polju, ki odeva naš svet, da nam bo pomlad od leta do leta stkala čim lepšo prirodno obleko.

Društvo pripravlja igre na zelenem polju, rokomet, nogomet, tekme šahistov, »sokoljih strelcev«. Zažgali bomo snežaka, privedli »Zelenega Jurja«. V sinjih višavah bo krožila »Jeklena ptica« našega aerokluba, iz katere bodo splavali padalci. Taborniki bodo razpeli šotore in pokazali kulinarično specialiteto enolončnice. Po zvočniku in poljskem telefonu bodo »Pionirji« pozdravljali atke in mamic. Godci na pihala, zbori in solisti nam bodo krajšali čas. Zarajali bodo »Cibani« in še in še.

Pri vsem tem pa mladi rod naj ne pozabi tistih, ki so darovali srčno kri za srečno mladost vseh. Naj se spomni partizanskih sirot, mamic, invalidov in starčkov in jim zaželi veselo pomlad.

Tudi odrasli smo pomladi veseli. Tudi mi bomo 15. maja od 9. zjutraj do 17. popoldan pohiteli med mladino, da trenutno pozabimo na dnevene skrbi.

Prof. Štefan Rous

ZAPISKI BREZ NASLOVA

o drobnih kulturnih problemih črenšovskega okoliša,

vmes pa sta se vrinili še elektrika in mesnica

Dolinske njivice zelenijo. Rjava barva, ki je precej dolgo vladala ravnini, se sedaj osramočeno umika. Zelena barva jo je premagala. Kmetje režejo že prve brazde. Ponekod je krompir že v zemlji, ponekod še niso izbrali semenskega, ponekod pa že čakajo prve klice. Vse se prebuja k novemu življenju.

Tudi na kulturno-prosvetnem polju se pojavljajo klice. Pravzaprav je tukaj že prava pomlad — s plodovi. Odrske zaves se pogosto dvigajo, mladi in stari stopajo na oder, mladi in stari jim ploskajo v dvorani (če je to pravi izraz za prostore, v katerih igrajo). Redke in siromašne dvorane so polne, ljudje kar hlatajo po kulturni paši.

»Dvoranitis acuta« — bolezen v črenšovski okolici

V Črenšovcih mi je svinčnik prvič zdrsel po beležki. Ustavil sem kmeta, ki se je vračal s plugom, na katerem še je držala še vlažna prst, s polja.

»Prosim, kje je tukaj dvorana?«

Ustavil je krave. Ni utegnil odgovoriti, ker mi je medtem mali šolarček že kazal s prstom proti zadržnemu domu. Kmet z voza pa je zakričal za mano: »Saj ni dvorana, opekarna je!«, nato pa je tišje dodal: »Se opekarna ni! Svinjak je, saj je pred

kratkim zadruga zapirala tja še svinje, sedaj pa služi ljudem ob praznikih za predstave.

Dvorana je Črenšovčanom prava Ahilova peta. Pa ne samo Črenšovčanom! Vse vasi v črenšovski okolici bolujejo za to boleznijo, »edino Gor. Bistrica in Velika Polana sta »imuna«. Toda ta bolezen — »dvoranitis acuta« — bi se lahko ozdravila. V Trnju je dvorana v združnem domu nedograjena, v Srednji Bistrici prav tako, pa tudi v Odrancih zijajo v dvorano gole opeke. Človek res lahko pliuje v možgane in premišljuje, kaj je bilo bolj potrebno prej dokončati: ali sobe v združnih domovih, kjer imajo sedaj pajki brezplačno stanovanje, ali pa dvorano, ki bi služila ljudem za kulturne prireditve.

Pljunek v možgane pa še ne bi zadoval. Pljuniti bi morali tudi v roke in mogoče bi se tako dalo kaj ozdraviti.

Črenšovska mladina je dvignila zaveso

Črenšovski oder pa je kljub temu precej obljuden. O tem smo v našem listu s kratkimi noticami že ustregli bralcem. Noben kritik ni za te predstave namočil peresa, zato ga tudi jaz ne bom.

Črenšovska mladina je položila na Talijin žrtvenik Divjega lovca, ki ji je bil prav gotovo dopadljiva daritev. Upriporiti sta »botrovala« vaska učitelja Branko Merinik kot režiser in Jože Lopert, ki je poskrbel za sceno.

Ta uprizoritev je bila najboljši odgovor ženski, ki je od hiše do hiše nosila vesti o današnji »slabi mladini«, sama pa se svoje mladosti pri teh tatarskih novicah ni spomnila.

Kmalu bo maturiral »Kovačev študent«

Na črenšovski zavesi se je do letos nabralo precej prahu. Razgrinjali so jo redko. Kakor je videti, so sedaj zaveli boljši vetrovi. To trditve naj podkrepim s tem, da bodo Črenšovčani kmalu lahko spet ploskali v svoji »opekarni«. Že nekaj tednov trga hlače v Gjerkovi šoli »Kovačev študent«. To delo je še zahtevnejše od Divjega lovca. Že Gjerkova režija, ki je znan Talijin služabnik, mnogo obeta. Razen nje ga bo sodelovalo še nekaj znanih »asov«, ki veliko pomenijo za črenšovski oder. Še nekaj dni in »Kovačev študent« bo maturiral na odru pred publiko. Ocenili ga bodo gledalci sami.

Naslednica »omadeževane« — brez »izvirnega greha«

Pokojna črenšovska mesnica že dve leti prav marljivo gnije. Ljudje še niso pozabili na njen »gigantski« dolg, saj jih je deska nad mesnico vse do nedavnega spominjala na to. Končno pa so le zabrisali za mesnico zadnjo sled (ne mislim dobička pod ničlo) — sneli so desko z napisom Mesnica — Klavnica.

Za to je poskrbela črenšovska kmetijska zadruga, ki je pred tedni odprla novo — brezmadežno spočeto mesnico. Kraji v črenšovski okolici so izrazito živinorejski, zato je bil ta podvig črenšovske zadruge pohvale vreden. Olajšala je kmetom prodajo živine, ostalim prebivalcem pa nabavo mesa, saj so morali doslej vedno meriti pot do Beltincev.

Zelje vaščanov ob rojstvu mesnice: Zeljo si vsaj toliko prometa kot ga je imela prejšnja in toliko dobička, kolikor je imela stara izgube.

Visoka napetost brez nevarnosti

Nad črenšovskimi polji visijo električne žice. Na drogovih se že belijo napis: Pozor! Visoka napetost. Transformator večkrat zračijo, žice pa še kljub temu ne tresejo. Zanimalo me je, kako je s tem.

Pred zadrugo na pridvižnem mostu (prekmursko sedmo čudo!) je stala gruča mož. Predmet razgovorov: vreme in bodoča letina. Pristopil sem.

»Kako pa bo z našo elektriko? Kdaj bomo svetili?«

»Prvega maja«, mi je takoj odgovoril najmlajši. Ostali so se zasmejali. »Malo težko nam bo v tako kratkem času še toliko napraviti. Še marsikaj nam manjka.« sem skušal ugovarjati.

»Prvega maja bomo svetili!« je še enkrat ponovil prejšnji, nato pa tiše med smehom dodal: »S petrolejkami!«

Nato sem poslušal dolgo poročilo o elektrifikacijskih odborih, o pregoših, po večini brezplodnih sestankih, o preprih, kje naj stoji drog, zabeležiti sem moral celo nekaj o dolgih in lepljivih prstih in še o marsičem. V teh debatah o elektriki se v Črenšovcih tresejo gore in rodi miš, petro-

lejke pa še gorijo in bodo nekaj let še smrdele, če se bodo vaščani držali tako kislo.

Z »Vrnitvijo« vrnitev na oder

Tradicija je: žižkovski gasilci vsako leto vsaj enkrat razgrnejo odrsko zaveso. Tako je bilo in tako bo tudi vnaprej, pravijo sami. Tudi letos ne bo izjeme. Že nekaj tednov vadijo Vombergarjevo »Vrnitev«. Ne bodo igrali le na domačem odrčku, nastopili bodo tudi na okoliških odrh. Te dni bodo razbesili plakate za prvo predstavo.

In še nekaj je treba povedati ob tej žižkovski kulturni dejavnosti: gasilec ne gre le za dobiček, ampak jih veseli nastop na odru. Zgodilo se je: mlade gasilce so hoteli izstopiti iz društva, ker jim niso dali nobene vloge.

Trnjarski napredek

V Trnju napredek in vseh frontah. Elektrika je stara stvar, novejša, čeprav ne nova, je vest o kulturnem delovanju v Trnju. Kulturne prireditve so bile v vasi redkejše od 29. februarja. Mladina pa je pred kratkim naštudirala igro »Viničarje« in z njo presenetila tudi Črenšovčane. Zeleti bi bilo, da bi bili »Viničarji« kvas za nadaljnje kulturnoprosvetno delo v tej vasi.

Pa še ena iz Žižkov

V Trnju sem zvedel še eno žižkovsko novico, o kateri mi v Žižkih niso govorili. Mladina se po dolgih letih zopet sestaja na sestankih. Vaskim učiteljicam je uspelo organizirati razbito četo. Sestanki so redno vsak teden. Mladina igra šah. V kratkem se bodo pomerili v obdelovanju šahovskih polj tudi z drugimi mladinci.

Največji podvig žižkovske mladine je pa nastop na odru — zadnji nedeljo. Igrali so Domna. Igrji je »dirigirala« vaska učiteljica Marija Puckova.

Kratek, a aktualen intermezzo

V Črenšovcih, Žižkih in Trnju sem opravil svoj posel. Ko sem kolezaril proti Bistricam, me je pozdravilo še nekaj plakatov, ki so vabili na prireditve. Moje beležke s te poti: Primanjkuje novejših odrskih del. Društva študirajo navadno dela, ki jim je že davno odbila dvanajsta ura. Večkrat pridejo na oder plehka in plitva dela, ki bi se jih še cirkus sramoval in »Odpad« zavrgel. Ne mislim tu sedaj le dolnje — »markovsko« Prekmurje, ampak vse vasi od Hodoša do Pince.

Skratka: prekmurski oder bo treba pomesti!

Eldorado za igralske skupine

Kakor je Monte Carlo pribežališče milijonarjev, tako je Gor. Bistrica pribežališče vseh igralskih družin. Dvoran ni, zato gredo vse skupine iz okolice na gornjebistriški oder. Tako imajo Bistričani prilžnost gledati dosti dobrih in slabih prireditev. Moramo reči, da je bistriška publika dobro vzgojena, saj prav dobro loči lupino od jedra. Tudi disciplina je na prireditvah. Nemiri na predstavi, o katerih je v prejšnji številki pisal A. B., so bili izjema. To sem zapisal zato, da ne bi kdo po enem primeru povzel pravilo.

Toliko o publikii. Bistriški kulturni raport pa prihodnjič.

D. D.

Šola naj bo čim bližja družbi, pogojena z njenim okoljem in življenjem

Solske reforme nastajajo vedno v večjih ali manjših družbeno-političnih in gospodarskih spremembah. Ker je šola družbeni faktor mora korakati vstric z družbenim razvojem, se mora reformirati, mora dobivati družbeni razvoj.

V vsakem zgodovinskem razvoju družbe se je vzgoja razvijala in spreminjala tako, da so se cilji in vsebina vzgoje določala v vsaki zgodovinski dobi po interesu vladajočega razreda. Zato imata vzgoja in pouk v vsaki razredni družbi razredni značaj, zato ima vsaka doba svoj tipični, izobrazbeni značaj.

Naša šola se v marsičem sloni na šolskem sistemu, ki je bil izoblikovan v prejšnjem stoletju.

Med dvema vojnoma je zajel večino dežel val za reformiranje šolstva. V Avstriji, Nemčiji in v severnih državah itd. so dosegli tudi vidne uspehe na področju realiziranja enotne šole. Te uspehe pa je uničil naval nemškega fašizma.

Solska reforma ni povsem nov problem

Tudi pri nas v Sloveniji so se ob koncu prve svetovne vojne zaostri- le borbe okoli reforme šole. Saj je bil to čas, ko je slovensko ljudstvo pričakovalo velik politični, gospodarski in kulturni napredek. Prav zaradi tega je bilo po letu 1918 več šolsko-reformnih predlogov. Že takrat se je zahtevala enotna šola, ki naj omogoči vsakemu državljanu, ne glede na gnotne razmere, dvigniti svoje izobrazbenje tako visoko, kakor mu dovoljuje njegove sposobnosti. Vse to je ostalo pri reformnih načrtih in željah, saj ni bilo v interesu vladajočih slojev, da bi pomagali izpeljati enotno šolo. Med silami, ki se je najbolj upirala spremembi šolskega sistema, je bila katoliška cerkev. Tudi mnogi prosvetni delavci so se upirali zahtevi, da bi nižja srednja šola postala množična obvezna šola. Prezrli so pri tem najvažnejši smoter tega prizadevanja, to je, da bi se močno dvignil nivo splošne ljudske izobrazbe.

Med NOB je šolski oddelek SNOS-a postavil temelje naše nove šole. To delo po osvojitvi je nadaljevalo ministrstvo za prosveto. Skrbelo je za to, da se zagotovi osnovna izobrazba vsem državljanom. Začelo je uresničevati enotnost šole, da bi mogel vsak državljan prestopiti iz nižje šole na naslednjo, višjo šolo. Uvajala se je napredna znanost v šole in je bila cerkev ločena od šole. Nižje gimnazije so postale obvezne šole in so izgubile značaj izbirne šole. Viden je napredek v upravnih organizacijah šolstva z uvedbo šolskih odborov, svetov za šolstvo — z družbenim opravljanjem šol.

Ves čas po osvoboditvi: težnja k novemu in boljšemu

Ves čas po osvoboditvi težimo k temu, da bi zgradili demokratičen šolski sistem. Uresničiti tega, še v celoti nismo mogli. Vsekakor pa je velik napredek, da se je zgostila mreža nižjih gimnazij.

V našem okraju smo imeli v šolskem letu 1939/40 3 meščanske šole (Lendava, Ljutomer, Radgona) in eno nižjo gimnazijo pri polpolni gimnaziji v Murski Soboti. Na vseh 4 šolah je bilo le 21 oddelkov z 832 učenci. Danes imamo 16 nižjih gimnazij t. j. štirikrat več; 156 oddelkov ali 115 oddelkov več. V teh šolah je zajetih 4800 učencev. Od skupnega števila 19.350 šoloobveznih učencev obiskuje 24% učencev nižjo gimnazijo. Pred vojno pa je obiskovalo meščanske šole in nižjo gimnazijo le 3% šoloobveznih učencev. Sprememba nižje gimnazije v osnovno šolo je bil vsekakor progresiven ukrep in smel korak na razvojni poti našega šolstva. Dosežen je bil tudi določen uspeh. Smoter je bil, približati ljudstvu višji tip šole in mu nuditi izobrazbo ter z enotnostjo izobrazbene vsebine zravnavati razliko med mestom in vasjo. Napravili pa smo napako v tem, da nismo organizirali nove obvezne šole kot organizacijske celote. S tem, da je ostala nižja gimnazija v sestavi gimnazije, oziroma se je formalno kot samostojna šola, je še naprej ostala pripravnica za višjo gimnazijo, osnovna šola pa zopet pripravnica za nižjo gimnazijo. To rešje se v bistvu ni nič spremenilo. Ostal je učno-vzgojni smoter, prenatrpan predmetnik, prezahteven učni načrt, zastarela metoda dela, od življenja odmaknjen pouk.

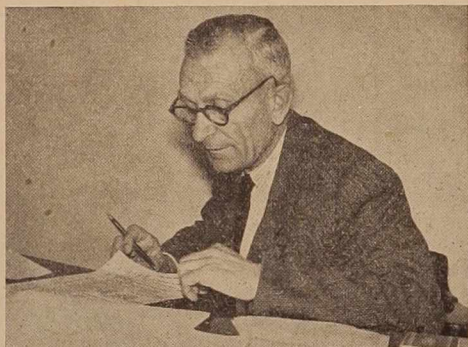
Z dosedanjimi oblikami naše obvezne šole ne moremo biti zadovoljni

Z dosedanjimi oblikami naše obvezne šole ne moremo biti zadovoljni, ker v nobenem pogledu ni v prid enotnosti šole. Je še vedno preveč razčlenjena in s tem tudi vpliva na njeno vsebino, na metodo dela v

Pod gornjim naslovom smo že v prejšnji številki našega lista objavili kratko poročilo s posvetovanja o reformi šolstva, ki ga je pripravil Okrajni odbor SZDL v Murski Soboti. Uredništvo našega lista smatra, da je problem našega šolstva in njegove reforme toliko zanimivo in pereč, da bi moralo pri tem sodelovati res kar največ ljudi, predvsem prosvetni in javni delavci, prebivalstvo na sploh, zlasti še starši. V ta namen objavljamo danes nekoliko obširnejše izločke iz referata tov. Bele Horvata, okrajnega prosvetnega inšpektorja, in mnenja nekaterih udeležencev posvetovanja.

njej in na dosežene uspehe. Porazni so doseženi uspehi v naših obveznih šolah. Tri četrtine naših šoloobveznih otrok ne konča uspešno celotne obvezne šole v Sloveniji.

Pri takem rezultatu se moramo vprašati ali sploh vrši naša šola družbeno funkcijo? Ali je res tri četrtine nesposobnih otrok? Te negativne rezultate ugotavljamo od leta do leta. Kaj smo ukrenili za odpravo take diskriminacije nad

Bela Horvat, okrajni šolski inšpektor: Šola naj bo čim bližja družbi. Ta misel njegovega referata, veje tudi iz mnenj številnih diskutantov posvetovanja o reformi šolstva.

(Foto Kološa)

našimi učenci? Nič! Napake le ugotavljamo. Vendar si že danes, še pred reformo naše šole, ne smemo privoščiti takega odpada. Ta primer je tem težji, ker je med temi učenci, ki ne končajo vseh razredov obvezne šole, velika večina delavskih in kmečkih otrok. V takem sistemu ti učenci morajo odpovedati, pa ne zaradi takozvane »nebrihtnosti«, ampak zaradi tega, ker nimajo pomoči doma, ker so prepuščeni sami sebi. Krivda za to »zašolanje« je v gimnazijski zvrsti šole. Na drugi strani pa imamo na deželi nižje organizirane šole, kjer pa učenci ne morejo pridobiti znanje v istem obsegu kakor na višje organizirani šoli.

Na ta način je obvezna šola še vedno le privesek gimnazije, še vedno se mora prilagajati gimnaziji in ne obratno, da bi gimnazijo gradili na splošnoizobrazbeno šolo.

Za čim globlje dojetje vloge šole v naši družbeni ureditvi

Ne moremo se zadovoljiti le s spremembo organizacijske stavbe obvezne šole. Važnejše je to, da gre za duh šole in za čim globlje dojetje njene vloge v naši družbeni ureditvi. Glavna naloga šole mora biti, da vzgoji izobražene, kulturne, zavestne in aktivne ljudi, ki se bodo znašli v današnjih družbenih nalogah.

Mnogo tega manjka v današnji šoli in prav tu moramo iskati vzrokov za to, da je naša družba obsidila našo šolo. Po osvoboditvi smo skušali izboljšati stanje na naših šolah. Imamo tudi dokaj vidne uspehe. Nismo si pa ustvarili še resnič-

ne socialistične šole. Vsakdo lahko ugotovi, da naše šolstvo ne ustreza več stopnji družbenega razvoja pri nas. Očitki naši šoli so v resnici tehtni. Največja napaka naše šole je, da je odmaknjena od življenja. Novo življenje se ne čuti dovolj v naših šolah. Učence hočemo zatpati z znanjem, pri tem pa pozabljamo na učencevo zmogljivost. Iz naših šol ni odstranjen verbalizem, zato učenci v šoli drugačno

življenje kakor izven šole. Od življenja je šola odmaknjena s svojimi zastarelimi oblikami dela. Tudi v obvezni šoli se v polni meri poslu-

Obvezna šola ima poleg izobrazbenih tudi vzgojne naloge

I. Namen in naloge obvezne šole v naših socialističnih družbenih odnosih in prilikah sodobne kulture in civilizacije

Za odnose v socialistični družbi je značilno postopno in dosledno prenašanje družbenih funkcij na ustrezne organe in organizacije družbenega samoupravljanja delovnih ljudi. Delovni človek vse bolj sam regulira družbene odnose in vprašanja z vseh področij družbenega življenja ter vpliva na zunanji izraz teh odnosov.

Razumljivo je, da dobiva na ta način človekova osebnost vedno večji pomen. Človek, ki živi aktivno družbeno življenje, opravlja svoje delo bolj iniciativno, z večjo odgovornostjo. Človekovo delovno aktivnost dviga tudi dejstvo, da enakopravno sodeluje pri reševanju vprašanj družbenega in osebnega interesa. S tem si je človek pridobil v naši družbi povsem nov položaj, kar pa se mora odražati tudi v ciljih in nalogah šolstva.

Ker je obvezno šolanje skupno in obvezno, mora nuditi šola učencu tako splošno izobrazbo in družbeno vzgojo, da bo zmožen oprijeti se problemov, bodisi v svojem poklicu, ali problemov družbene skupnosti, in da bo pri tem znal prispevati svoj delež k njegovi rešitvi.

žujemo ocenjevanja kot selekcijskega sredstva in izbiramo z ocenjevanjem »elito« za gimnazijo. Ocenjevanje pa ne pokaže učenčevega znanja, še manj pa pove, kakšne so učenčeve sposobnosti, njegove nagnjenosti, otrokov vsestranski razvoj, njegov značaj, njegovo čustvovanje, estetske in tehnične odlike in njegov odnos do dela.

Zato: od razprav čimprej k dejanjem

Našim učencem se upira sedanja šola, ker v otroku le kopiči znanje, tako znanje, ki je mnogokrat problematične vrednosti v obvezni šoli. Pri takem načinu dela se nahaja učenec v nekem precepu. Eno znanje si pridobi izven šole s svojim izkustvom, drugo znanje pa si pridobi v šoli pri pouku, ki je preveč teoretično-abstraktno znanje. Zaradi tega učenci niso sposobni teoretiško znanje praktično uporabiti. Učenci izven šole pozabljajo na »šolsko« znanje in si še naprej tolmačijo razne pojave z lastnim izkustvom, s svojim takozvanim »zdravim razumom«. Ali lahko mladina, ki konča tako šolo, posega neposredno v družbeno življenje? Prehod v družbeno življenje iz naše sedanje šole je za mladino težji, kakor je bil prehod od doma v šolo.

Šola ne sme živeti izolirano od krepkega in sodobnega življenja, ne sme se zapreti v svoj lasten krog. Učenci morajo tudi v šoli spoznavati najrazličnejše pojave in načrte širokega družbenega življenja. Učitelj mora biti blizu temu življenju in naj ga odkriva svojim učencem. Vsi ti in še drugi opravičeni očit-

Šola mora posredovati svojim učencem tako splošno izobrazbo, in vzgojo, da se bo znašel v sodobnem življenju, da bo živel aktivno življenje in da bo razumel naš družbeni razvoj.

Da šola lahko opravi to delo, mora trajati dovolj dolgo — v naših sedanjih pogojih osem let.

Obvezna šola zajema mlado generacijo v celoti, zato mora biti skupna, splošna in enotna.

Obvezna šola ima poleg izobrazbenih tudi vzgojne naloge

Obvezna šola pa nima le izobrazbenih nalog, ampak tudi vzgojne naloge. Vzgoja in izobrazba se morata zlititi v enotno, organsko celoto. Tako se učno-vzgojno delo v šoli ne sme omejiti le na posredovanje suhega, knjižnega znanja, pač pa mora razvijati trajno vedoželjnost, kritičnost, delovne navade, iniciativno, discipliniranost, čut odgovornosti, bogato čustveno življenje in socialistične moralne lastnosti.

Za naš čas je prava pravzaprav najbolj značilen nagli in revolucionarni porast proizvodnih sil. Vse to se mora zrcaliti v nalogah šole. Prav zaradi tega se postavlja vprašanje: ali naj še obvezna šola prične s strokovnim izobraževanjem in se zaradi tega v svojih zadnjih letih

Vsem našim bralcem,

naročnikom in prijateljem, osem delovnim kolektivom, posebno onim, ki so vedno kazali naklonjenost in razumevanje do Pomurskega vestnika,

toplo čestitamo

k 1. MAJU - prazniku dela

K proomajskim čestitkam osem delovnim ljudem Pomurja, dodajamo še iskreno željo, da bi v prihodnosti dosegli kar največ uspehov v prizadevanjih za osebo srečo, za dobrobit in napredek naše pokrajine, za srečo delovnih ljudi vse naše domovine.

Uredništvo in uprava Pomurskega vestnika

ki se že nekaj časa pojavljajo v naši javnosti, kar je prav. Potrebno je, da se vendar pomaknemo nekaj korakov naprej od starih tradicij, da bolj kritično ocenimo naša poveljna prizadevanja na področju vzgoje in pouka, da bomo uredili naše šolstvo iz novih, spreminjajočih se družbenih potreb. Zato moramo pograbit reformo šole v vsej njeni aktualnosti. Treba je odpreti vsa vrata in okna naših šol soncu in življenju.

Leta 1954 je bila ustanovljena komisija za šolsko reformo pri odboru za prosveto Zvezne ljudske skupščine v Beogradu. Na osnovi anketiranja in proučevanja reformnega vprašanja je ta komisija sprejela osnovna načela in jih dala v diskusijo širši javnosti.

Ta osnovna načela, zaključki in obrazložitve Zvezne komisije za reformo šolstva so:

diferencira po poklicnih smereh? To bi bilo napačno! Prav ta nagli razvoj tehnike in proizvodnje potrebuje mladih generacij, ki bi še vstric z naglim razvojem, potrebuje mladih generacij, ki bi znale več kakor svoj ožji poklic.

Preuranjeno usmerjanje v poklice je neupravičeno in celo škodljivo. Je tudi v interesu stroke same, za katero se otrok odloči, da debi mlad človek čim solidnejšo temeljno splošno izobrazbo.

Socialistični družbeni odnosi in pa življenjski pogoji socializma sproščajo človekovo osebnost. Interes naše družbe ni samo v tem, da je posameznik dober v svoji stroki, važno je v naši družbi, da se človekova osebnost vsestransko razvija.

Tudi pri tem ima obvezna šola svoje naloge. Človekova osebnost se ne more razviti v taki šoli, kjer je učenec le poslušalec in le pasivno sprejema dejstva, kjer ni upoštevano njegovo aktivno sodelovanje. Šola mora prispevati ne le intelektualni, ampak tudi telesni, estetski in moralni vzgoji. Mora razviti v učencih kulturne navade in kulturne potrebe v širšem smislu.

Vse naštet mora določiti zunanji izraz obvezne šole.

(Nadaljevanje na 5. strani)

OCENE - POROČILA - KNJIGE - REVIE

Gostje iz Radgona

so prijetno presenetili Lendavčane

7. aprila so požrtvovalni igralci radgonske »Svobode« gostovali na Naftinem odru v Lendavi s Knittelovo dramo »Via mala«.

Kakih 500 gledalcev je z velikim užikom gledalo to izvrstno dramo. Delo je režiral tov. Zdravko Živec, vsekakor zadovoljivo za prilike amaterskega gledališča, le menjavna scen je trajalo precej časa, kar pa v naših razmerah drugače ni izvedljivo.

Ceprav je bila Via mala, ki jo je John Knittel sam priredil za oder iz istoimenskega romana, za lendavsko publiko novost, pa je znano, da so jo z velikim uspehom igrali že pred mnogimi leti v Mariboru in Ljubljani, od koder si je utrla pot na naše podeželje. Razumljivo je, da so tej težki in globoki drami lahko pazljivo in zbrano sledili bolj oni gledalci, ki so že brali roman in teh je bilo med lendavskimi gledalci precej, kar sem opazil iz razgovorov v odmoru po prvem dejanju.

Lahko trdimo, da so bile vse vloge dobro interpretirane, seveda je izstopala Hanna Lauretz, ki jo je močno odigrala Greta Beltramova. Jasno je, da bi se dali nekateri prizori bolje odigrati, vendar smo bili z igro celotnega kolektiva zelo zadovoljni. Pohvaliti je treba zlasti kolektiv zaradi tega, da je prišel med delavce Nafta, med belce rudarje, in jim posredoval veliko umetnost Johna Knittela. Premagali so odda-

ljenost skoraj 60 km na tovornem kamionu, kar je treba posebej poudariti.

Z zadovoljstvom lahko tudi ugotovimo, da se je lendavska publika vedla dostojno in mirno ter je v tišini spremljala veliko dramo na odru. Omeniti je treba, da je bilo čez polovico ljudi iz lendavskega naselja, večina med temi pa delavcev. To je zlasti treba poudariti, da je že tu čas, ko naš delavec lahko dojeta tudi težjo umetniško zvrst, kar pred petimi leti še ni bilo, ko smo še doživljali smeh in čudne pripombe ob scenah, ki so zahtevale po-

Nekaj o kulturnih prizadevanjih mladine na ESS v Murski Soboti

Takoj po osvoboditvi se je na ESS v Murski Soboti začelo tudi kulturno življenje. Že leta 1946 so obstajale razne skupine, n. pr. pevski zbor, recitacijska skupina in druge, ki so skrbele predvsem za programe na internih proslavah. L. 1948 se je med drugimi ustanovila tudi dramska skupina. Ker se je mladina na šoli začela tudi politično udejstvovati, je bilo potrebno ločiti obe smeri dela in tako je bilo leta 1951 ustanovljeno mladinsko kulturno umetniško društvo »Dane Šumenjake«, v katerem so se združile vse sekcije oz. skupine in začele s še večjim poletom delovati. V MKUD je vključenih več-

polni mir.

Na predstavi smo pogrešali mladino. Gimnazija je namreč strogo prepovedala obisk, ker je pač večerna predstava. Ali ni tudi v tem dejanju nekaj togega? Lendava ne more imeti prireditve popoldne za mladino že iz dveh vzrokov: ker je pouk višjih razredov popoldne in ker gostujoči kolektivi ne morejo igrati popoldne in zvečer. Ali ne bi ob teh redkih primerih, ko imamo na sporedu dobre programe, spregledali »horam legalis« in dovolili obisk višjim razredom nižje gimnazije ali celo drugim učencem v spremstvu staršev, ali v spremstvu vzgojiteljev? Ali bi bil to tako velik disciplinski prekršek?

Ing. K. C.

ski sestanek in se obenem seznanili z izvensolskim delom svojih otrok. Skupine so naštudirale in izvajale:

Lani je literarni krožek na ESS začel izdajati svojo revijico »Utrinki«, letos se mu je priključil tudi gimnazijski in so izšle že tri številke. Stalni sodelavec Utrinkov Jože Olaj je prebral nekaj pesmi. Alfred Matiš je prebral dve črtici: Nazaj in Prvič v šolo.

Pevski zbor je deloval na šoli že pred več leti in je ena izmed prvih skupin MKUD. Potem nekaj časa ni deloval, a zdaj že dve leti redno valdi pod vodstvom prof. Hanjška. Na akademiji je zapel enajst pesmi. Tamburaški zbor obstoji na šoli že tri leta in ima za seboj že več nastopov. Pod vodstvom prof. Hanjška je zaigral: Groebningovo koračnico »Pridi Gorenec« in Sijakovičev valček »Pod klančkom«.

Dramatska skupina je stebel MKUD in je bila ustanovljena 1948. Do danes je pripravila 6 dramskih del, ki si jih je na 45-ih predstavah v 12-ih krajih Pomurja ogledalo okrog 8500 gledalcev. Na akademiji je uprizorila Jurčič-Kersnikovo enodejanko »Berite novice«, ki jo je režiral tov. Merkl in enodejanko A. P. Čehova »Snubač«.

Ceprav na neprimernem odru v obrtniškem domu in ob pomanjkanju materialnih sredstev je ta akademija vseeno uspeh za MKUD »Dane Šumenjake«. V MKUD se mladina usmerja na kulturno delovanje in se tudi vzgaja za bodoče dobre gospodarstvenike, ki se bodo ukvarjali tudi s kulturnimi problemi Pomurja.

Karel Trplan

Šola mora biti faktor napredka

v svoji sredini

O reformi šolstva je imel daljši govor tudi ljudski poslanec Franc Kimovec — Ziga. Dobiti je treba tako šolo, je dejal, ki bo ustrezala potrebam socialistične družbene ureditve. Zaradi tega je reforma šolstva problem celotne družbe in ne samo prosvetnih delavcev. Vzgojitelji niso samo učitelji, pač pa ves naš proizvodni proces, cela naša družba. Reformirana šola naj bo sama po sebi zaključena šola, ki bo zahtevala reformirano gimnazijo, strokovno šolo z univerzo, torej šola, ki je namenjena vsem državljanom. S tem v zvezi se postavlja cela vrsta vprašanj, kako ta smoter šole doseči. Objektivni pogoji so trenutno v industrijskih središčih in po mestih boljši kot na deželi.

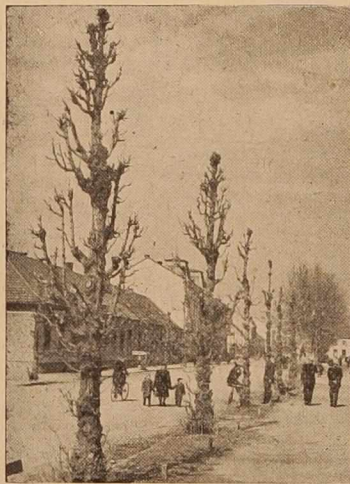
Šola mora biti faktor napredka v svoji sredini, kovačnica, ki bo dvignila vas iz zaostalosti. Tega pa seveda ne moremo storiti samo z umnim svetovanjem, ampak mora biti to šola, ki bo dala otroku tako znanje, da bo sposoben graditi socializem v svoji sredini.

Drugo vprašanje je izvajanje socialističnega duha, ki je v zakonu

o družbenem vodstvu šol. Mi sploh nismo razvijali problema razrednih skupnosti ali problema šolske skupnosti. Če bi razvijali ta dva problema, bi v sami šoli razvijali interese za družbeno upravljanje. V nadaljevanju svojega prispevka v debati je tov. Kimovec govoril o pouku, ki mora biti čim bolj nazoren, konkreten, da zaposli vse fizične in intelektualne misli šolanja. Šola mora dati osnovne elemente splošne izobrazbe vsakemu aktivnemu državljanu v socialističnem gospodarstvu, ta pa se mora sprijazniti z dejstvom, da mora to znanje razvijati naprej, če hoče prosperirati. Mi ne spreminjamo šolstva zaradi tega, da bi morali v tej organizirani šoli uspevati vsi učenci, pač pa zaradi tega, ker je treba vse stvari prilagoditi enemu nivoju. Zavedati se moramo, da razvita družba z neznanjem ne more uspevati.

Glede učenja jezikov je tov. Kimovec dejal, da je današnja me-

toda poučevanja jezikov nepravilna. Če hočemo razširiti socializem po vsem svetu potem moramo znati tudi jezike, potem moramo to sredstvo občevanja med ljudmi tudi obvladati. Potrebno pa nam je praktično, ne pa lingvistično znanje jezikov. Osnovna slabost dosedanjega učnega načrta je v tem, da smo pri vsakem predmetu dajali cele sisteme znanstvene discipline dotičnega predmeta. Tov. Kimovec je na koncu dejal, da so sicer tudi važni materialni pogoji za reformo šolstva, vendar bodo ti postopoma rash. Najvažnejša pa je zavest. Kdor misli, da bo komisija za šolsko reformo dala idealen program, se pošteno moti. Šolske reforme ne moremo pričakovati, ne da bi istočasno samega sebe vzgajali.

S šolo je povezan tudi naš hitrejši ekonomski razvoj

V diskusiji je posegel tudi predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Miloš Ledinek. Med drugim je govoril o nevarnosti prehitrega strokovnega izobraževanja. To je ena izmed reakcionarnih tendenc. Dejaj, da se ne strinja s tov. Golarjem, ki trdi, da je treba osemletno obvezno šolanje postavljati po najnižjem nivoju. Postavljati je treba vse principe na podlagi najvišje zmogljivosti in ostale šole k temu približevati. Gre namreč za usposabljanje naših delovnih množic, da bo znal tudi delavec nekega zabeležiti, da se bo lahko seznanil s tehnično literaturo. Gre za široko kulturno razgledanost, ki napravi človeka šele človeka, ne pa neko biološko bitje, ki dela in živi samo zato, da se ohranja. Delavec ne sme biti samo enostransko razgledan, temveč mora imeti vpogled v celotno družbeno dogajanje, imeti vsestransko osnovno izobrazbo. Osnova vsega pa je, da moramo pristopiti k organizaciji takega

šolstva, ki bo spravila iz dnevnega reda vprašanje diskriminacije mesto — vas. S tem je povezano tudi vprašanje našega ekonomskega razvoja in naših ekonomskih sil.

Ob zaključku razprave je tov. Miloš Ledinek predlagal Okrajnemu odboru SZDL, da bi imeli podobne razprave o šolski reformi tudi na sedežih občin. Odbori SZDL naj skupaj s proforskimi in ostalimi strokovnimi društvi preštudirajo, predskutirajo in seznanijo ljudstvo, kaj hočemo z organizirano šolo.

Obvezno šolanje iz industrij, stališča

Pomembna je bila tudi debata ing. Kolomana Cigita iz Lendave, ki je govoril o organizaciji obveznega šolanja iz industrijskega stališča. Zavzemal se je predvsem za to, da bi osnovna šola dala tisto splošno izobrazbo, ki bi jo poznejši delavec s pridom uporabljali pri svojem

delu. Danes je namreč stanje dokaj slabo, saj nekateri ne znajo niti množiti, deliti, se pravi, da ne poznajo niti osnovnih štirih računskih operacij. Tov. Cigit se je zavzemal predvsem za to, da bi moral dobiti otrok v šoli tisto osnovno znanje, na podlagi katerega bo lahko gradil pozneje v proizvodnji tisto, kar mu bo potrebno za novi poklic.

Tov. Cigit je govoril tudi o enotnem šolstvu in dejal, da so teoretično lahko šole v mestu in vasi enake, da pa verjetno v praksi ne bo tako izgledalo. Ob priliki reorganizacije šolstva bo treba misliti tudi na spremembo predmetnikov, ki so preveč natrpani. Posledica tega je, da imamo v šolah »nesposobne« otroke. Marsikaj pa pride prav tak z nezadostnimi ocenami v proizvodnjo, kjer je tako v opravljanju izpitov kakor tudi pri delu najboljši delavec.

Tov. Majda Potočnikova je govorila o vzrokih, zakaj se tako malo dijakov odloči za učiteljski poklic. Tako imajo pri Gradu primer, da se že dve leti ni nihče vpisal na učiteljsko. Omenila je, da je vzrok za to versko vprašanje. Zato bo treba naše dijake navaditi, da bodo spoznali svet z materialističnega pogleda.

like težave. Sadovnjake bo treba obnoviti, sadjarstvo bo treba izboljšati in ga približati sodobni ravni. Knjiga docenta inženirja Franca Adamiča bo težko pogrešljiv svetovalc in prijatelj vsem sadjarjem, ki iščejo izhod iz težav.

Vse štiri knjige bodo naročniki prejeli za 500 dinarjev že meseca novembra.

Rok prijav traja samo še do 1. julija, zato ne odlašajte z naročilom, da ne boste ostali brez tako dragocenih knjig.

Naročila sprejema

Založba »Kmečka knjiga«
v Ljubljani, Miklošičeva c.6.

Ali poznate revijo »MLADI SVET«

Zveza prijateljev mladine in Pedagoško društvo Slovenije izdaja že šesto leto poljudno znanstveno revijo za izvenšolsko vzgojo »Mladi svet«. V letošnjem letu so izšle že tri številke v novi, prikupni opremi in z zelo aktualno vsebino. Tako lahko v njej berejo starši — tem je revija zlasti namenjena — o pomenu otroške igre za razvoj otroka in njegove duševnosti, o otrokovem umskem razvoju pred obiskovanjem šole, o otroških vrtecih, v njej zvedo tudi za marsikatero zdravstveno nasveto o otroških boleznih in pod. Poljudno pisani članki, ki zajemajo skoraj vsa področja otrokovega življenja, bodo nedvomno koristili staršem in vzgojiteljem pri vzgoji otrok. Zato to revijo (ki stane letno le 350 din, naroča pa se v Ljubljani, Ulica Toneta Tomšiča št. 9) toplo priporočamo.

Namen šole naj bo

vsestransko oblikovanje mladine

(Nadaljevanje s 4. strani)

II. Položaj, mesto in funkcija obvezne šole

Naš družbeni napredek odpravlja dvotirnost v šolanju. Vedno bolj se uveljavlja družbeno pojmovanje, da mora nuditi obvezna šola vsem mladim ljudem skupno osnovno splošno izobrazbo in družbeno vzgojo. Na ta način dobiva obvezna šola povsem drugo nalogo in mora zavzeti drugo mesto v celotnem šolskem sistemu.

Ves čas po osvoboditvi smo težili k enotnemu obveznemu šolanju, nismo pa premagali miselnosti o dvotirnosti v šolstvu. Le mehanično smo združevali štiri nižje gimnazijske razrede. Nižja gimnazija je ostala še vedno pripravljena za višjo gimnazijo in ne upošteva učencev, ki se usmerjajo v strokovne šole, najmanj pa nudi učencem, ki se po končanem obveznem šolanju neposredno vključijo v delo. S tako neenako odgovornostjo za ves mladi rod, se še vedno precenjuje-

je intelektualne lastnosti, podcenjuje in zanemarlja pa se interes in učenceva sposobnost za tehnične poklice in praktično dejavnost. Kriterij ocenjevanja v naših šolah je še vedno »sposobnost za šolo«, ki ga družbeni razvoj zanika in odklanja. Prav taki kriteriji so krivi, da velik odstotek šoloobvezne mladine prej dopolni šolsko obveznost, predno je končal vseh osem razredov. Krivda je v teh kriterijih, da se učenci za šolo ne zanimajo, da pasivno čakajo, da odslužijo šoloobvezni rok, da hodijo celo s strahom v tako šolo.

Obvezna šola se mora z enako odgovornostjo brigati za vso mladino. Mora iskati in najti pota, metode in sredstva, s katerimi bo vsakemu povprečnemu otroku posredovala najvišjo možno raven splošne izobrazbenosti in družbene vzgoje.

Obvezna šola mora biti temelj, na katerem enakopravno stojte vse vrste šol in izvenšolski sistem ljudskega izobraževanja.

Pojmovanje splošne izobrazbe

III. Značaj, vsebina in sestavine splošnega izobraževanja

Zvezna komisija za šolsko reformo meni, da je eno izmed bistvenih vprašanj šolske reforme, vskladiti vsebino in elemente splošne izobrazbe s spremembami sodobnega življenja, posebno še s spremembami v naših družbeno-političnih, gospodarskih in kulturnih odnosih.

Splošno izobrazbo moramo pojmovati aktivistično, t. j. izobraževanje se ne sme izčrpati v razlaganju sveta, ampak moramo usposabljaliti človeka, da bo svet spreminjal. Višja raven splošne izobrazbe ni le pravica, ampak potreba celotnega človeškega življenja, z ozirom na družbeni razvoj in na družbeno samoupravljanje.

Reformno vprašanje splošne izobrazbe v obvezni šoli je v prvi vrsti vprašanje kakovostnih sprememb. Te kakovostne spremembe se morajo odražati v izbiri bistvenega gradiva, v metodi dela in v pravilno organiziranem delu v šoli, tako da si bo mlada osebnost razvijala intelekt in delovne navade. Seveda, vse to zahteva od šole povsem drugačno organizacijo njene- ga notranjega življenja. Mora biti drug odnos do učenca, drugačen način ocenjevanja itd.

Šola bo morala nuditi večji in pravilni pogled na praktično dejavnost, na zdravstveno in telesno vzgojo. Predvsem pa bo morala učenca usposobiti, da bo orientiran na problem svojega časa.

IV. Enoten splošni tip obvezne šole diferencirana obvezna šola?

Komisija za šolsko reformo si je osvojila orientacijo na enotno ljudsko obvezno osemletno šolo. To pa ne pomeni neko uniformirano šolo. Nova šola bo morala biti povezana

Razlogi proti takšni poklicni diferenciaciji obvezne šole so ti-le:

Poklicna orientacija v 11. ali 12. življenjskem letu je prezgodnja.

Sodobni ekonomsko-tehnični življenjski pogoji ne terjajo take prezgodnje ožje poklicne orientacije. Družbeni skupnosti more koristiti le taka struktura strokovnih kadrov, ki je plod zrele in preudarne izbire poklica.

Diferencirati obvezno šolo bi se reklo, prezirati družbeno vlogo in izobrazbeno-vzgojne naloge obvezne šole. Z diferenciacijo bi podcenjevali tudi družbeno vlogo mlade osebnosti.

Na ta ali oni način se vsaka šola vključuje v svojo družbeno sredino. V zaostalo sredino se vključuje šola tako, da se udeležuje boja z zaostalostjo kraja. Take razlike v specifičnih družbenih pogojih enotnosti ne razbija, ampak ji daje enotni smisel in življenjsko konkretnost. Take razlike tudi ne terjajo posebnih šolskih tipov, pač pa terjajo smiselno preciziranje učnih načrtov, predmetnikov, organizacijo šolskega dela itd.

Obvezno osemletno šolanje je treba realizirati v šolah enotnega tipa, ki bo s pomočjo skupnega predmetnika, skupnih sestavin učnega načrta in celotnega vzgojnega dela vzgojilo in izobrazilo mladino tako, kakor to zahteva naš družbeni razvoj.

V. Nekaj osnovnih načel, po katerih naj se organizira notranje šolsko življenje

Naša ljudska revolucija je do temeljev spremenila družbeni sistem in istočasno sprožila proces globokih sprememb na vseh področjih družbenega življenja. Naša šola de-

Nižja gimnazija v Radgoni domuje v radgonskem gradu.

(Foto Kološa)

Zares: zadnji čas je za naročilo knjižne zbirke »Kmečke knjige«

Lanskoletna zbirka je bila v nekaj tednih razprodana. Mnogi naročniki, ki so z naročilom zavlačevali, so ostali brez nje. Krivdo za to morajo pripisati sebi, ker je niso naročili ob pravem času.

Letošnje leto je založba »Kmečka knjiga« pripravila za knjižno zbirko skrbno izbran program. Svojim naročnikom bo dala:

1. Koledar Kmečke knjige za leto 1957. Koledar, v katerem najde uka- željen človek domala vse, kar ga zanima, bo letos še bogatejši in pestrejši. Prinesel bo zlasti mnogo poučnega gradiva z vsega sveta.

2. Anton Ingolič: Ugasla dolina. Povest priljubljenega slovenskega pisatelja bo bralce brez dvoma zadovoljila zaradi živahno opisanih

dogodkov in krepkega prikazovanja ljudi.

3. Dr. Bogo Grafenauer: Zgodovina slovenskega naroda, III. zvezek. Naši kmečki ljudje radi bero zgodovinska dela. Mirno jim lahko povemo, da bo Grafenauerjeva »Zgodovina« najboljšrnejše in najpopolnejše napisano delo, kar jih je po vojni pri nas izšlo. V zadnjih dveh ali treh zvezkih, ki jih bo napisal prof. dr. Metod Mikuz, bo zajel tudi čas od prve svetovne vojne do najnovejših dni. Zgodovina slovenskega naroda bi morala zares najti mesto v slehernem kmečkem domu.

4. Ing. Franc Adamič: Obnova našega sadjarstva. Med vojno in po njej so zajele naše sadjarstvo ve-

K prispevku o kulturno-prosvetnem delovanju ESS — med uspehe MKUD sodi tudi uprizoritev Petrovičeve komedije »Vozel«.

(Foto Kološa)

Toča, toča... šiba narave

Preventivna ukrepa proti njej: zavarovanje in boj proti oblakom, nosilcem toče, z raketami — prvi bolj, drugi manj preizkušen in učinkovit.

Izza obzorja vstaja temna gmeta. Comulonimbus! Bliža se nevihta. V sebi jo nosi ogromen oblak, visok osem tisoč metrov. V njem se vrtniči z vlagu prenasčen zrak z ogromno hitrostjo nad 15 metrov v sekundi. Tokovi se srečujejo v nasprotnih smereh kroženja. Drvijo navzgor in navzdol. Strašna moč je v njih. Sportna letala dobrijo kot trske. Se piloti trdno grajenih vojaških letal se jim najraje ognejo. Vodne kapljice zmrznejo neke v višini osem tisoč metrov na svoji krožni poti.

Na že nastale ledene drobce se lepijo nove plasti ledu... »Bakreno sije oblak, toča bo,« pravijo kmetje takšnim comulonimbom. Izučila jih je izkušnja težavnega življenja njihovih rodov.

V goriških Brdih, na Bizelskem in v

Vipavi je prava vojska s comulonimbusi. V dolgi, pravilno urejeni fronti so postojanke s posadkami. Kadar se nevaren oblak pojavi, zdrviijo ljudje k orožju in boj se prične. Bombardiranje oblakov z raketami. Lani so bombardirali črne oblake devetindesetkrat in izstrelili nekaj tisoč raket. V boj je posegalo skoraj sto postojank. Kadar so rakete dosegle oblak v času, ko še ni bil prenasčen z vlagu in ko se še ni razvil v vsej svoji goropadnosti, se je že po nekaj eksplozijah vsula iz njega ploha gostega dežja. Če pa je bil oblak poln ledenih drobcev, se je vsula pač toča. Bilo je pa vendarle manjš škoda, kot bi je bilo, če bi se led še dalje kopičil v oblaku, ki bi lahko postal tako še mnogo večji in tedaj tudi nekajkrat nevarnejši... Mnogokrat so bili rešeni uničenja nasadi trte v Brdih in vipavski češnjevi nasadi.

Toda v Pomurju ni raket, ni borec zoper točo. V Pomurju je bila toča prava redkost. Do lani in predlani. Najprej 11 milijonov, potem pa že 172 milijonov din škoda! Nazavarovana škoda. Državni zava-

rovalni zavod je izplačal samo 40 milijonov din za odškodnino. Tolikšna je bila škoda na zavarovanih zemljiščih. Vinogradniško posestvo Železne dveri je zavarovalo vse svoje nasade; bilo je 50 odst. škode in je prejelo odškodnino v znesku 11.521.864 din. Tako je bila povrnjena tudi škoda, ki jo je povzročila toča Vinogradniškemu posestvu Kapela in drugim.

Državno posestvo v Rakičanu pa je moralo samo utrpeti veliko škodo; ni zavarovalo ječmena in ovsu na svoji posesti pri Gradu. Tam je toča močno razsajala. Koliko je bilo škode? Posestvo na Petanjcih svojih posevkov sploh ni zavarovalo. Kakšno škodo je utrpelo? In drugod? Ali delavci teh posestev kaj vedo o tem?

Škodo, vsebovano v lepih denarnih zneskih, so utrpeli najbrž delavci sami ali pa se je posrečilo posestvu najti kritje na kakšen drug način, kajti zavarovanje proti toči ni bilo sklenjeno... Vsaka šola pa nekaj stane. Ta šola je stala družbo nekaj stotisočakov ali milijonov...

Tolažba s »srečo« pred točo je dvomljiva

Da, družba je bila oškodovana, kajti posestvo ni last posameznikov, temveč vseh; zaradi tega ni opravičljivo, če dovolimo oškodovanje takega posestva. Z zakonom je predvideno, da je potrebno državna posestva v celoti zavarovati z zneskom, ki odgovarja njihovim stvarni vrednosti. Z zasebniki je drugače. Tudi škoda pri zasebnikih je družbena škoda v širšem smislu, toda zasebnik razpolaga s svojo posestjo in jo je pravno upravičen tudi uničiti, kar pa, razumljivo, nikomur ni v korist. Zaradi tega odloča zasebnik o svoji posesti po lastnem preudarku, medtem ko je potrebno ravnati s posestjo družbe po preudarku vse družbe, ki seveda zahteva vestnost, požrtvovalnost in obči napredek gospodarstva.

Zaradi tega, ker se posamezni kmetovalci tolažijo s »srečo«, se jim zdi nekaj odstotkov od zavarovalne vsote velika premija. A sreča je v tem, da toča ne potolče njihove, temveč sosedovo posest.

Šest sedmin pomurskih kmetovalcev in vinogradnikov se bota s tako »srečo«. Prav tako se bota s točo čez dve tretjini zadrug in nekaj manj državnih posestev. Zadruga in državna posestva so zavarovala proti toči samo za tretjino več vinogradov... Tako proti toči.

-flik

Velikopolanska mladina je imela pred nekaj dnevi sestanek. Ugotovili so, da je marsikateri sklep ostal samo na papirju. Šahovska sekcija, ki je bila v zimskih mesecih precej delavna, ne kaže več takih uspehov in volje do dela kot ob začetku. Nekako najbolje se še držijo odbojkarji, ki so si uredili primerno igrišče. Lani so večkrat tekmovali z vrstniki iz Crenšovec.

Drobiž iz Velike Polane

V Veliki Polani že nekaj let govorimo o olepševanju vasi. Jame v gornjem koncu vasi bodo kmalu izginile. Največ pobude za to so dali gasilci, ki so že lani pripeljali iz M. Sobote cementne cevi za vodnjak, ki ga bodo postavili sredi mlake. Jamo bodo zavozili vaščani brezplačno. Okrog vodnjaka namestavajo zasadi tudi ciprese in topole.

Zadnje čase je precej govora tudi o ureditvi cestnega loka pri družnem domu. Sklenili so, da bodo cesto izravnali. Tudi tu bodo zasadi ob cesti topole.

V šolskem vrtu namestavajo ure-

Kaj razumemo pod pojmom »sanacija« sadovnjakov?

1. Redčenje, t. j. krčenje pregostega drevoja in redčenje pregostih kron. — 2. Temeljito čiščenje drevesnih vej in debla. — 3. Popolno gnojenje sadnemu drevju. — 4. Temeljito zimsko in letno škropljenje sadnega drevoja.

Veliko važnost pripisujemo tudi potrebnemu pomlajevanju drevoja in precepljanju starejšega drevoja neprimernih in slabo rodlih sort.

Urejen sadovnjak pa še ni vse, kajti ostali bi na pol poti, če ga ne bi še nadalje primerno negovali. Sicer pa sadjar kaj kmalu spozna koristnost tega posla. Dobro opravljena sanacija najde posnemalec v okolici, z njo pa je došen tudi smoter subvencioniranja.

Potrebno bo prirejati krajše tečaje za sanacijo sadovnjakov, na katerih naj bi dobilo svoje pravo mesto tudi precepljanje drevoja.

Obnova sadjarstva poteka pri nas v dveh smereh. Sajenje drevoja v stare sadovnjake (podsajenje) in sajenje v nove, strnjene nasade.

V Pomurju je navada, da na mesto odmrlega drevesa posadimo mlado drevo, pri tem pa delamo velike napake: premalo pazimo na pravilno pripravo zemlje (drevo je živo bitje, ki potrebuje sonce in zrak), mlado drevice sadimo celo pod krone starih dreves itd. Tako posadimo pri nas okrog 10 do 14.000 dreves. Anketa je pokazala, da 73 odst. tako posajenega drevoja propade, preden začne roditi. Vzroki so: zajec, senca in slaba zemlja. Tako podsajenje ne vodi k napredku sadjarstva in je škoda mladih dreves, ki jih sicer drugje nujno potrebujemo. Podsajenje pa je ko-

Sadjarje je potrebno bolj opozarjati tudi na 8-letno davčno oprostitve za tiste sadovnjake, ki so strokovno obnovljeni in urejeni. Lani smo dajali iz sklada za pospeševanje kmetijstva za vsak ha pravilno obnovljenega sadovnjaka 20.000 din podpore, vendar pa lahko ugotavljamo, da razpoložljiva sred-

S posvetovanja pomurskih poljedelcev:

Dobre in napredne kmetovalce

v poljedelske odbore KZ

V nedeljo, 15. aprila je bilo zborovanje poljedelcev Pomurja. Navzoči so bili tudi zastopniki Glavne združne zveze, Okrajne združne zveze in Okrajnega ljudskega odbora v Murski Soboti. Na zborovanju so poročali o delu poljedelskega odbora OZZ v letu 1955; na sporedu pa je še bil referat o semenarstvu v Pomurju (ref. agr. E. Siftar) in program dela OZZ za leto 1956, iz katerega posnemamo naslednje:

Program dela za leto 1956 so postavili na podlagi rezultatov s sestankov, ki so jih imeli s poljedelskimi odbori v kmetijskih zadrugah. Ta program so obravnavali tudi na zboru zadrugnikov. Podatke za sestavo programov so pripravile kmetijske zadruga, nekatere dobro, druge primerno, nekatere tudi slabo. Takšni so bili tudi sestanki in zbori. V splošnem so bili ti sestanki in zbori uspešni, saj so prišli strokovnjaki kmetijske službe v neposreden stik s člani poljedelskih odborov pri kmetijskih zadrugah in so skupno razpravljali o najvažnej-

ših vprašanih posameznih panog. Na podlagi teh razprav so bili sestavljeni in na zboru kmetovalcev sprejeti delovni programi za leto 1956 za vsako kmetijsko zadrugo.

Zbor je bil mnenja, da je potrebna zamenjava semen pšenice, rži, krompirja in ovsu ter da je potrebno izvesti najosnovnejše agrotehnične ukrepe. Pravilna izvršitev ukrepa — branjenje pšenice, po potrebi s predhodnim valjanjem — pomeni povečanje pridelka najmanj za 100 kg na ha, kar znaša na celotni negovani površini 5668 mtc pridelka več.

Zbor je ugotovil, da ima zaradi slabega oskrbovanja hlevskega gnoj naše kmetijstvo milijonske izgube, razen tega tudi neugodno vpliva na zdravstvene razmere. Namen poljedelcev je, da z oskrbovanjem preprečijo izgubo hranilnih snovi. Potrebno je odpraviti odtokanje gnojnice, v obcestne jarke in tudi raztekanje po dvorišču.

Zbor se strinja s predlogom, da moramo brez vsakega odlašanja izvršiti kemično analizo zemlje, zatirati predenico in osat, uvesti pridelovanje krmnega ohrova in podzemne kolerabe namesto bele repe, poleti saditi krompir pri 79 kmetovalcih, zatirati apiona na detelji in prorigirati sušenje deteljic na piramidah in izvajati poskuse po načrtih.

Umestno bi bilo organizirati lokalne poljedelske razstave pri Vidmu ob Ščavnici, Apačah, Cankovi itd.

V tem programu so zajeti le najvažnejši in najlažje izvedljivi ukrepi. (Konec na 7. strani)

Gozdopi so pravo bogastvo. Tudi obliče Pomurja krase — sicer ne o tolikšni meri kot druge slov. pokrajine. Imamo tudi lesno-predelovalne obrate. Na sliki: Žaga o Gor. Radgoni.

(Foto Kološa)

Škode, ki jo lani še ni bilo mogoče oceniti. To so zneski, ki opravičujejo milijonske izdatke za preprečevalne ukrepe.

Tri tisoč dinarjev za zavarovanje treh hektarjev koruze, pšenice in rži. S tem pridobimo pravico do odškodnine v znesku približno 140 tisoč din, če toča uniči žito na vsem zemljišču. Če pa je škode le nekaj, morda tretjina, je znesek nekoliko večji od 40 tisočakov. Osemindeset let bi moral kmet hraniti letno po 3.000 din, da bi zbral 140 tisočakov. Toča pa ne čaka

tako dolgo. Tako so ugotovili tudi Kirbiš, Srednšek, Jakiš in drugi posestniki iz M. Sobote, Globoke pri Ljutomeru, Fokovec in od drugod, preden so zavarovali svoje posevke. Dandanes jim ni žal. Vsak izmed njih je že utrpel neko škodo in bil za njo tudi oškodovan.

Toča zajame hkrati velika zemljišča. Včasih tudi cele pokrajine. Proti njej se lahko borimo samo z združenimi močmi: kolektivno. Takšno zavarovanje pa je tudi cenejše. -šv-

Sadjarstvo v Pomurju

(Po referatu Frančka Stajnka priredil S. K.)

stva niso bila povsem uporabljena, predvsem zaradi pomanjkanja primernega drevoja za sajenje.

Na razvoj sadjarstva močno vpliva drevesničarstvo — tako v pogledu sortimenta, drevesnih oblik in drugega. Drevesnicam smo zadnja leta posvečali vse premalo pozornosti; nekatere male drevesnice niso izpolnjevale svojih nalog zaradi nestrokovnega vodstva in so zato postajale prave zakotnice, ki so dajale sadike dvomljive kakovosti.

Število v drevesnicah vzgojenih sadnih dreves je po zadnji vojni zelo nihalo. V prvih letih so dale premalo dreves, potem pa je toliko, da jih niso mogle vnovečiti. Na tisoče odličnih dreves so zaradi tega morali uničiti. Leta 1954 je povpraševanje spet občutno naraslo, a drevesnice niso mogle kriti vseh potreb, ker so državna posestva zaradi poprej nastale škode omejila gojenje dreves. Zato smo morali sadike iskati v drevesnicah sosednjih republik, kar nam je zopet delalo teža zastran sort.

Normalizacija stanja v našem drevesničarstvu za daljšo dobo terja več denarnih sredstev, ki jih bomo morali dajati iz skladov za pospeševanje kmetijstva. Prvi koraki so že napravljeni; posestva, ki imajo drevesnice, so se pogodbeno obvezala, da bodo v določenem roku dala na trg primerno število sadik, iz skladov pa bomo krili morebitne izgube iz jih bodo posestva zabeležila iz upravičenih razlogov. Tako bomo zagotovili sadjarjem dovolj sadik primernih sort in oblik.

V Pomurju imamo 7 večjih in manjših drevesnic (od tega dve zasebni), ki bi lahko dale letno največ 40.000 sadnih dreves. Pomanjkanje primernih sadik pa je nekatera kmetijska gospodarstva (Radgona, Železne dveri, Ljutomer, Jeruzalem) napotilo k temu, da so začela urejevati manjše drevesnice, s katerimi bodo krila vsaj svoje potrebe.

V nekaterih drevesnicah vzgajajo sadike z visokim deblom, kar pa ni potrebno. Drevesnica pri Gradu naj bi v bodoče bolj prilagodila svojo dejavnost našim potrebam in nam dajala sadike najbolj primernih sort in oblik.

V Pomurju potrebujemo letno okrog 22.000 sadnih drevesc, drevesnice pa nam jih dajo največ od 12 do 15.000. Z večjim izkoriščanjem svojih zmogljivosti bodo drevesnice po letu 1958 lahko dajale letno od 25 do 30.000 drevesc, torej celo nekaj več, kot jih potrebujemo v pokrajini.

Naše drevesnice dajejo v glavnem jablane, medtem ko je očitno pomanjkanje drevesc marelic, breskev, češpelj in orehov. Podobno velja tudi za hruške-moštnice, ki bi lahko pri nas koristno zamenjale šmarnico, saj dajejo zdravo in okrepčilno pijačo.

Registrirati bo potrebno tudi matična drevesa, ki nam služijo za pridobivanje cepičev. V drugih kmetijskih strokah je selekcija zelo napredovala, medtem ko v sadjarstvu ni tako; razpravljali smo že o priznavanju matičnih dreves in ko bo ta zamisel uresničena, bomo

Mladina gračke in šalovske občine bo taborila

Komisija za predvojaško vzgojo pri Gradu je imela pred kratkim sestanek. Šolski inšpektor tov. Bezan je govoril o taborenju predvojaške mladine, ki bo meseca avgusta. Mladinci bodo stanovali v grajskem poslopju. Do avgusta bodo uredili nekaj sob, tako da bo dovolj prostora za 300 mladincev. Taborili ne bodo samo mladinci iz graške občine; pritegnili bodo tudi pripadnike predvojaške vzgoje iz šalovskega območja.

Streška družina, ki jo bodo ustanovili, bo imela predvsem opravka z ureditvijo strelšča, brez katerega si ne moremo zamisliti taborjenja.

Pereč problem predstavlja igrašče in TD Partizan. TD Partizan še baje obstaja, čeprav že dve leti niso imeli obnove zboru. Razumljivo je, zakaj je potem zanemarjeno tudi nogometno igrišče, ki bi se ga lahko posluževali tudi taborniki.

LETALCI se bodo kmalu preselili z zemlje pod nebo

Na pomladanskem nebu se kopičijo cumulusi (termični oblaki), znani letalske sezone. Soboški jadralni letalci že odhajajo na obvezne zdravniške preglede. V delavnicah Aerokluba M. Sobota se vsak popoldne zbirajo modelarji, gradijo modele, težke največ pol kilograma, najmanj pa 40 dkg in 10 gr; pripravljajo se na modelarski zlet, ki bo letos v Kopru. Razen modelov gradijo tudi zmaje, s katerimi bodo pionirji nastopili na Dan pomladi sredi meseca maja. Takrat bodo nastopili na igrišču NK Sobota, kjer bo praznovanje Dneva pomladi, tudi prvaki - modelarji Slovenije s hitrostnimi motornimi modeli in bodo pokazali nekaj svojevrstnih spretnosti. Na igrišče bosta skočila dva soboška skakalca Novaka. Med različnimi paviljoni bo tudi paviljon Aerokluba M. Sobota.

Takšna je aktivnost Aerokluba, ki se bori z velikimi denarnimi težavami. Največji problem je zgraditev skromnega hangarja velikosti 25 x 70 m. Za ta dom letal bo treba najti najmanj tri milijone dinarjev. Stene do strehe bodo stale milijon, vezana lesena konstrukcija strehe pa sama dvakrat toliko. Morda bo nekaj prispevala Letalska zveza Slovenije, mogoče bo nekaj prispeval tudi Okrajni ljudski odbor, največje upanje soboških letalcev pa so splošne kmetijske zadruge, ki imajo prav v teh dneh občne zbere. Vsem so poslali prošnje za pomoč pri gradnji hangarja. Letalci so optimisti, upajo na uvidenost združnikov. Letalstvo navsezadnje ni samo šport in pa izvenarmadna vzgoja, temveč bo kmalu zelo koristilo kmetovalcem. Te dni pripravljajo letalci načrte za uničevanje mrčesa in gobarja. Poleg tega je

Na Cankovi je bil pred kratkim sestanek SZDL. Zbrani, ki jih je bilo tokrat precej, so govorili predvsem o vzgoji pošolske mladine, o graditvi gasilskega doma ter o ureditvi trga.

V soboškem Avto-moto društvu so vzgojili že okrog 700 šoferjev

AMD M. Sobota je najmočnejše in najstarejše takšno društvo v Prekmurju. Vzdržuje se z lastnimi sredstvi. Dosedaj je za JLA izšlo lalo nad 120, od ustanovitve sem pa že čez 700 šoferjev. V zadnjem času je imelo precej težav s predavateljem, ki ga je bilo težko dobiti. Naposled se jim je posrečilo, da so našli strokovnjaka, ki je že usposobil društvena vozila in bo od sedaj vodil tečaje.

Lani je društvo priredilo po šolah predavanja o cestno-varnostnih predpisih. V M. Soboti so predvajali tudi film »Mercedes-Benz«, katerega si je ogledalo čez 1600 ljudi. Trenutno je v šoferski šoli 26 bodočih vozačev, ki bodo opravili strokovni izpit že v prihodnjem mesecu.

Tudi na Cankovi se bo te dni pričel tečaj, na katerem se bodo šolali miličniki tega okoliša in drugi prebivalci. Pred leti je AMD prirejalo tudi motoristične dirke, sedaj pa si spričo velikih režijskih

stroškov, ki jih take prireditve terjajo, ne morejo večkrat privoščiti podobnih prireditev. Kljub temu pa pravijo, da je moči z dobro voljo mnogo storiti. Junija letos nameravajo prirediti »Dan motoristov Pomurja« s pestrnim programom (predavanja, tekmovanja, ocenjevalne vožnje itd.), pa na veselje ne bodo pozabili, saj je njihova blagajna potrebna denarnih sredstev.

Društvo je dobilo priznanje za svoje požrtvovalno delovanje. Diplomoma sta prejela tudi predsednik in tajnik društva.

BELTINCI

Tov. M. T. iz Beltincev stanuje s svojo 5-člansko družino (sedaj pričakuje šestega člana) v eni sobici, ki meri okrog 12 m². Ta prostor mu služi za kuhinjo, spalnico in shrambo. Soba je vlažna in neprimerna za bivalisce, posebno še za male otroke.

Pred kratkim se je nameraval preseliti v druge, bolj primerne prostore, vendar se mu je uprl tov. K. A., ki stanuje v isti zgradbi. Res: tudi v Beltincih je pomanjkanje stanovanj, vendar so primeri, da imajo samci družinska stanovanja, pa tudi, da imajo privatni lastniki še prazna stanovanja.

Upajmo, da bodo te vrstice komu omehčale srce; da se bo usmilil družine M. T., da se bo morda našlo tudi za njega primerno stanovanje in da bo njegov četrti otrok lahko zagledal lučko življenja v suhi in svetli sobici. Vaščan

Najmlajši Ljutomerčani bodo gotovo veseli — če jim bodo starejši res naredili to, kar so sicer že začeli: pionirsko igrišče

(Foto Kološa)

IZ KRAJNE

Kranjčeva drama »Pot do zločina« zahteva zaradi globoke psihološke in dramatične zasnovne igralske, ki se znajo živjeti v vlogo tako, da ne igrayo samo z besedami, ampak da z vsemi raznimi prijemi polno zaživijo na odru. Takim vlogam so kos le malokateri podeželski odri. Na drugi strani pa je Kranjčeva drama »Pot do zločina« zahtevna tudi do občinstva. Lahko se zgodi, kot se je zgodilo tokrat, da ljudje, vajeni burk in komedij, niso dovolj pripravljeni na resnejši program. Prav v tem so grešili gledalci v Krajni. Premalo so se pripravili za uprizoritev tudi igralci. Končno: deset let že uglajamo odrsko govorico tudi na naših podeželskih odrih, toda v Krajni tega ni čutili.

Še sorazmerno najbolj doživeto je odigral vlogo starega Berdena Viktor Dundek, čeprav nekoliko enolično, vendar življenjsko prepričljivo. V posameznih prizorih se je res posrečeno vživel v vlogo moralno strtega Berdena. Nekoliko slabši je bil Skalič v vlogi Matije Berdena. Izmed ženskih vlog je bila najboljša Eva, ki jo je precej prepričljivo podala Kosova.

Igro je pripravilo PGD Krajna. Milan

Gornjebistričko dramsko društvo je neutrudljivo. Komaj so pripravili igro »Peg, srček moj«, že hočejo ponoviti igro »Miklova Zalac«. Igro bodo ponovili predvsem na željo gledalcev.

Češči koncerti in večja disciplina -

glavna pogoja za uspešno delovanje pevskega zbora soboške »SVOBODE«

V eni izmed lanskih števil Pomurskega vestnika smo brali o razpadu pevskega zbora KUD »Štefan Kovač« po ustanovnem obnem zboru DPD Svoboda se je na novo prijavilo okrog dvajset pevec. Stari pevske zbor je pred razpadom štel okrog štiri-deset članov. K novo ustanovljenemu pevs-kemu zboru je pristopilo okrog petintridge-set starih članov, tako da šteje novi zbor petinpetdeset pevec. S takim številom pevec je zbor res lahko v ponos M. Soboti.

Resnici na ljubo pa je treba zapisati: Število petinpetdeset je samo na papirju. Na prvih vajah je bila udeležba kar zadovoljiva in so pokazali stari in tudi novi pevci veliko zanimanje za sodelovanje v zboru. Toda to veselje ni trajalo dolgo. Vaje so iz tedna v teden bile vedno bolj slabe. Pri vsaki vaji manjka deset do petnajst pevec, včasih pa se celo zgodi, da vaje odpadejo zaradi premalega števila sodelujočih. Tako stanje povzroča nezadovoljstvo med rednimi pevci.

Kje je vzrok za tako nedisciplino?

Pojavljata se dva problema. Največ so krivi nedisciplinirani pevci, ki zelo neredno obiskujejo vaje ali pa so po treh vajah sploh izostali. Zakaj so se taki ljudje sploh prijavili pevskega zboru? Zdi se mi, da zaradi голе formalnosti spričo ankete, niso pa se pri tem zavedali dolžnosti, ki jih mora imeti pevec do svojega zbora. Ugotoviti moram tudi to, da nekateri, ki so se prijavili pevskega zboru, sploh niso prišli na vaje kljub večkratnemu opozarjanju in vabilom. Komodnost takih ljudi je treba grajati.

Upravni odbor DPD Svoboda se bolj malo zanima za delovanje pevskega zbora. Pevci so izrazili željo, da bi bilo potrebno sklicati sestanke pevec in članov upravnega odbora, da bi se dobila pomenila o vseh problemih pevskega zbora. Kajti: če bo pri vsaki vaji manjkalo toliko pevec, bo moral zbor DPD Svoboda po poti svojega prednika.

Naj bi še na kratko opisal, kako bi se dalo poživeti delo v pevskega zboru.

Zanimajo se za oskrbovance

Pred nekaj dnevi sta obiskala v Domu onemoglih v Rakičanu oskrbovance iz lendavske občine občinskega tajništva za socialno skrbstvo tov. Tuhterjave in član sveta za socialno skrbstvo tov. Grah. Z oskrbovanci sta se pogovorila predvsem o stvareh, ki zanimajo oskrbovance in občinski ljudski odbor, ki oskrbovance materialno podpira.

Ta obisk naj bi bil za vzgled tudi ostalim občinskim ljudskim odborom, ki imajo svoje oskrbovance v rakičanskem domu onemoglih.

(Nadaljevanje s 6. strani)

Pi. Poljedelski odbor pri OZZ v tesnem sodelovanju s kmetijsko inšpekcijo pri OLO bo nudil poljedelskim odborom pri kmetijskih zadru-gah vso strokovno pomoč za izvajanje teh ukrepov. Zavedati se moramo, da bomo uspeli le takrat, če bodo poljedelski odbori pri kmetijskih zadru-gah delavni in zmorni izvajati ozir. prenesti delo na posamezne kmetovalce.

Zato je važno utrditi in usposobiti poljedelske odbore pri kmetijskih zadru-gah, kar je pa možno le, če bodo v teh odborih dobri, delavni in za napredek poljedelstva vneti kmetovalci.

in njegove perspektive

tudi pri nas v glavnem lahko dobivali dobre, selekcionirane sadike.

Pred tremi leti smo dobili nov sadni izbor, s katerim naj bi omejili preveliko število jabolčnih sort, ki povzročajo trgovini resne težave. V njem najdemo tudi imena kox-oranž, zlata parmenka, jonatan, kanadka itd. — sort, ki so najbolj iskane pri potrošnikih sadja, so pa manj ugodne za sadjarje.

Pri sadnem izboru je potrebno upoštevati: želje potrošnikov in sadne trgovine, ki terjajo najboljše sorte, zahtevne v pogledu zemlje, lege in nege, in želje sadjarjev, ki se bolj nagibajo k skromnim, manj zahtevnim sortam (bobovec, bismark itd.), pri tem pa se mnogo ne ozirajo na želje prvih. Sadni izbor naj bi bil nekakšen kompromis med obema težnjama, svoj smoter pa bo dosegel le tedaj, če se ga bomo tudi dosledno držali. Za hribovite predele že nimamo dokaj sprejemljivi sadni izbor, dočim za ravninske predele tega ni moči trditi; upoštevati bomo morali pač podnebne in talne razmere in sprejeti v izbor tudi manj kakovostne sorte, če bomo hoteli na ravnini sploh pridelovati sadje.

Pred nami je sadna letina. V programu je vrsta krajevnih sad-jarskih razstav. Na teh prireditvah se je potrebno temeljito pogovoriti o sadnem izboru; rezultate bomo potem zbrali in utemeljili ter predlagali spremembo sadnega izbora, pri tem pa bomo morali upoštevati, da se okus evropskega potrošnika nagiblje k slajšim, srednjedeblim in rdečim plodovom (zlata parmenka, jonatan), medtem ko je bobovec

mogoče prodati samo v letih, ko primanjkuje žlahnejših sort.

Sadje vse bolj odkupujejo kmetijske zadruge in mešetarstvo počasi izginja. To zavaja nekatere ljudi v zmoto, da je sadna trgovina v zadružnih rokah in da je torej vse v najlepšem redu. Stvar pa je bistveno drugačna: sadna trgovina je samo teoretično v zadružnih rokah, praktično pa je v rokah raznih zadružnih in nezadružnih podjetij, beograjskih in zagrebških agencij ter veletrgovine s kmetijskimi pridelki, katerim se mora sadna trgovina neomejeno podreiti. Samo nekaj konkretnih podatkov!

Lani pred začetkom sadne sezone so se v Ptuj dogovorili, da bodo znašale odkupne cene sadja od 15 do 40 din za kg — seveda po kakovosti in sorti. Po 40 din naj bi odkupovali zares kakovostno izvozno sadje. Dogovorjene odkupne cene niso bile objavljene, ker se je takoj pokazalo, da bo mogoče nekaj sadja odkupiti tudi ceneje. Sadje so odkupovale v glavnem zadruge in so dobile za ta posel in stroške odkupa po 2 din za kg. V našem tisku pa so se kmalu pojavili članki, v katerih so avtorji vzdihovali nad visokimi odkupnimi cenami, ki so se takrat gibale med 25 in 28 dinarji; vsi so zagovarjali nižje odkupne cene in se pri tem sklicevali na potrošnika, ki ga je potrebno zaščititi. Pa poglejmo, kako je bil potrošnik v resnici zaščiten! V Splitu so avgusta prodajali slabo sadje po 60 din, decembra je zagrebški potrošnik plačal slabo mešano sadje po 60 do 70 din. marca je ljubljanski potrošnik plačeval sadje po 100 din, za izvoz pa so obračunavali ja-

bolka po 90 din itd., medtem ko je pridelovalec dobil za svoje sadje najmanj 15 in največ 28 din, kmetijske zadruge pa 2 din po kg za posel okrog odkupa. Iz tega sledi, da so nadaljnji posredniki zaslužili pri sadju dvakrat do štirikrat toliko, kolikor je veljalo pri prodajalcu — sadjarju. Čeprav ne zanimamo razmeroma visokih stroškov za embalažo, pa vendarle lahko trdimo, da sta štab inšpektorjev in naš tisk s pritiskom na odkupne cene bojevala svoj boj popolnoma na napačnem polju.

Naše zadruge so v tem zamotnem procesu nemočne, saj nimajo potrebne embalaže, zadostnih kreditov in skladišč. Največkrat so tudi brez potrebnega strokovnega kadra, zato pa skoraj popolnoma odvisne od odjemalcev, ki so jim »velikodušno« odmerili odkupno maržo 2 din po kg. Okrajni grosisti imajo sicer »zadružni« dodatek, čeprav so zelo malo povezani s pridelovalci — niti neposredno ali po OZZ. Na njih pa je tudi zelo težko vplivati, saj imajo svoje upravne odbore in delavske svete, so torej popolnoma samostojni. Poudariti pa je potrebno, da so ta podjetja nastala zaradi prodaje kmetijskih pridelkov in zalažanja kmetijstva z reprodukcijskim materialom, zato ne kaže teh velikih poslov prepuščati samo trgovskemu kadru, ki pač ne more in včasih tudi neče razumeti potreb in problemov kmetijstva. Zategadelj bi bilo potrebno, da bi z ustreznimi ukrepi zagotovili tudi sodelovanje kmetijskih predstavnikov v samoupravnih organih teh grosističnih podjetij. To bi bilo upravičeno še zlasti zaradi tega, ker bi tako tudi družba dobila pravico do soodločanja pri upravljanju znatnih materialnih sredstev, ki jih je dala v upravljanje tem podjetjem.

Se nekaj slabosti pri odkupu. Pri sadju ne priznavamo razlike niti glede sorte niti glede kakovosti. Pri tem grešimo prav vsi. Večkrat postopamo z jabolkami kot s krompirjem. Nimamo strokovnega kadra, ki bi lahko ugotavljal te razlike. Posledica tega pa je, da sadjarji, ki se sicer trudijo, da bi pridelali kar najbolj kakovostno sadje, ne dobijo primerne plačila za svoj trud in stroške, saj so pri odkupu izravnani s tistimi, ki poznajo sadno drevje samo takrat, ko je treba obirati plodove.

Z dosedanjim maržo krijejo zadruge komaj svoje efektivne stroške pri odkupovanju, za pospeševalne akcije v sadjarstvu pa jim ostane zelo malo. Prav zato bi kazalo pobirati določen znesek (1 do 2 din po kg odkup. sadja) v poseben sklad za pospeševanje sadjarstva pri zadružnih organizacijah.

Odkupujejo naj zadruge, v katerih sedaj večkrat upravičeno izjavljajo, da so eni, ki odkupujejo in pobirajo marže, in drugi, ki škropijo in čistijo drevje — toda brez marže.

Primanjkuje tudi skladišč, ki so bistveno važna za uspešno poslovanje sadne trgovine. Odkupnim podjetjem bo potrebno omogočiti gradnjo modernih skladišč s potrebnimi hladilnimi napravami. V republiškem perspektivnem načrtu je predvidena gradnja večjega sadnega skladišča na Goričkem in v bivšem Ljutomerskem okraju.

Z ustreznimi ukrepi je potrebno zmanjšati pribitke k cenam sadja in tako zaščititi potrošnika. Tako na bomo zagotovili tudi pridelovalcu primerno odkupno ceno, ki bo ugodno vplivala na prizadevanje sadjarjev in bo naposled tudi najbolj zanesljivo sredstvo za pocenitev katerekoli druge življenjske potreščine. (Konec)

Pri starem pevskega zboru je bila navada, da je zbor odpel naštudirane pesmi v M. Soboti in je s tem bila stvar v glavnem končana. Le redki so bili primeri, da je zbor še kje izven mesta priredil kakšen koncert. Bilo pa bi zaželeno, da bi sedanji pevske zbor prirejal številne koncerte, toda to bo mogoče uresničiti le z discipliniranimi pevci in rednim obiskovanjem pevskega zboru.

Taka poteza bi bila zelo dobra in bi najbrž poživila disciplino v pevskega zboru. Koncert, ki ga zbor sedaj pripravlja, bi lahko bil že naštudiran in tudi izveden, če bi bila disciplina v zboru večja. Redni in disciplinirani pevci upravičeno kritizirajo tako delo in ponavljanje enih in istih pesmi po nepotrebnem zaradi nediscipliniranih vrstnikov.

Upam, da se bo upravni odbor DPD Svoboda zavezal za pevske zbor in da se bodo nedisciplinirani pevci poboljšali, kajti žalostno bi bilo, če bi M. Sobota kot središče Pomurja ostala brez pevskega zbora. Mislim pa, da do tega le ne bo prišlo.

-jk-

Novi delavski sveti v naših podjetjih

(Nadaljevanje z 2. strani)

Za anketiranje so se oddčili tudi v Tovarni mlečnega prahu, vendar tako, da so izročili vsakemu delavcu spisek vseh zaposlenih v podjetju; izmed teh je potem vsakdo izbral 19 kandidatov za delavski svet. Volišče je bilo lepo okrašeno, glasovali so tajno. Izvoljen je bil 15-članski delavski svet, kateremu bo predsedoval Ladislav Gyefi. Ob prvo-predaji je stari delavski svet poročal novemu o enoletnem poslovanju podjetja. V poročilu je bilo zlasti poudarjeno, da ima podjetje največje težave z embalažo, ki se vedno ni tako hermetično zaprta, kakor bi bilo to potrebno spričo tega, ker imajo opravka z važnim hranivom. Drugače je podjetje uspešno zaključilo lansko poslovno dobo, kar dokazuje tudi bilanca, ki so jo potrdili na prvi seji delavskega sveta.

Pri trgovskem podjetju »Potrošnik« so imeli sprva dve kandidati listi; ena je bila predložena na osnovi ankete na predvolilnem sestanku, pozneje pa ovržena zaradi nesorazmerja med kandidati uslužbenci in kandidati delavci, obveljala pa je druga, ki jo je predlagala skupina volivcev (10 delavcev in 6 uslužbenec). Volitve so potekle v živahnem razpoloženju in so bile končane v eni uri. Volišče je bilo zelo lepo okrašeno. Vse to je po svoje pričalo, da je bil to praznik podjetja. 15-članski delavski svet je že imel prvo sejo, na kateri so njegovi člani poslušali poročilo dosedanjega upravnega odbora. Za predsednika DS je bil izvoljen skladiščni delavec Franc Fujs.

Pri podjetju »Panonija« je kandidate predlagala sindikalna organizacija. Kandidatno listo so delavci potem še dopolnili na obratnih sestankih. Izmed 32 kandidatov (zares rekordno število!) je bil pozneje izvoljen 15-članski delavski svet, kateremu predseduje Karel Frumen in ki je že tudi imel svojo prvo sejo.

V trgovskem podjetju »Koloniale« so volili samo upravni odbor, kar tvori delavski svet ves kolektiv. Dvorano »Potrošnika« so za to važno dejanje še posebej lepo okrasili. V upravnem odboru so 3 trgovci, 1 delavec in 1 uslužbenec, vodi pa ga Geza Lutar. Za predsednika DS pa so izvolili Diziderija Lanjškeca.

Za Tovarno mesnih izdelkov je značilno, da je v novem delavskem svetu nekaj delavcev, ki so bili že dosedaj v organih delavskega upravljanja, med njimi tudi predsednik Jože Klukovič. Kandidate so predlagali na predvolilnem sestanku sindikalne organizacije in že tedaj težili za tem, da je bilo v 17-članskem delavski svet izvoljenih največ delavcev (12). Ko je stari delavski svet izročal dolžnosti novemu, so se pogovorili predvsem o izvrševanju proizvodnega načrta, v katerem so predvideli za 50 ton več izdelkov kot lani. Govora je bilo tudi o normah, ki so sicer realno določene, vendar pa se v zadnjem času kaže nazadovanje pri njihovem izpolnjevanju. Ta pojav je sedaj predmet razprave tudi v vsem kolektivu.

Za okrog 10 milijonov din več vredna osnovna sredstva je prevzel v svoje roke novi upravni odbor podjetja »Agroservis«, v katerem so zastopani samo delavci. „a prvi seji delavskega sveta, katerega tvori ves kolektiv, so se dobila pogovorili o dosedanjem poslovanju podjetja in se pomudili ob problemih, ki so jih pokazale bilančne številke. 5-članskemu upravnemu odboru predseduje Jure Gotajl.

Nekateri delovni kolektivi pa se še pripravljajo na volitve samoupravnih organov. Pri gradbenem podjetju »Sograd« bodo glasovali 7. maja. Kandidate so že predlagali. Imeli bodo dvojce volišč: v Lendavi bodo izvolili v delavski svet podjetja 10, v M. Soboti pa 15 članov kolektiva.

Pri časopisno-založniškem podjetju »Pomurski tisk« bodo imeli volitve v soboto, 28. aprila. Letos bodo volili tudi delavski svet, kajti dosedaj ga je tvoril ves kolektiv. Volilne priprave potekajo v znamenju živahnega razpravljanja o pravih podjetja, na katerih bosta bodoči delavski svet in upravni odbor mnogo lažje gradila svoje poslanstvo. Razprava o kandidatih je bila kaj živahna in pričakovati je, da se bo delovni kolektiv, čeprav ima na tem področju šele začetniške izkušnje, sčasoma prav dobro uveljavil v delavskem upravljanju. Hkrati z volitvami bodo grafičarji, novinarji in knjigotroški delavci dostojno proslavili tudi letošnji delavski praznik.

S. K.

Varujmo gozdove pred požari!

Na Goričkem razpolagamo v splošnem z gozdovi iglavcev rdečega bora, pa tudi nekaj smreke. Tu in tam so ti gozdovi iglavcev v majhni meri pomešani z listavci (bukev, gaber, hrast, domači kostanj, jesen). Na tem področju imamo mnogo kultur iglavcev, t. j. mlajših gozdov od 5 do 15 let starosti, ki so potrebni posebnih strokovnih posegov v njihovo strukturo, bodisi s podsetitvijo ali podsaditvijo z ustreznimi drevesnimi vrstami listavcev, ki prenašajo zasenčevanje.

Znano je, da so gozdovi iglavcev, posebno pa še kulture rdečega bora, v veliki meri izpostavljeni nevarnosti gozdnih požarov. Na nevarnost je največja nekako od marca pa do maja, t. j. v tistem času, ko

darskega organa. V vetrovnem vremenu je netenje požara v gozdu sploh zabranjeno.

Posvetovanje in sestanki za preventivno službo preprečevanja gozdnih požarov imajo namen, da se čim širši krog ljudi seznani z glavnimi vzroki nastankov požarov v gozdu, s tehniko gašenja ter z nekaterimi pravnimi predpisi, ki urejujejo gašenje gozdnih požarov. Predvsem apeliramo na PGD, na organe LM, JA ter na ostale množične in družbene organizacije, da storijo vse, kar je mogoče, da do gozdnih požarov ne bi prišlo; kadar pa je potrebno, pa takoj priskočijo na pomoč.

Pri gašenju gozdnega požara je dolžan sodelovati vsak državljan. Manjše gozdne požare lahko pogasi vsakdo z malo truda, ali da pokrije ogenj s kako plahoto ali v skrajni sili s suknjičem. Pa tudi z zaspavanjem s peskom ali z zemljo se požar hitro omeji in pogasi. Tudi dovolj dolga zelena veja listavcev ali iglavcev (do 2 m) je pripravna za gašenje gozdnega požara. Potrebno je naglasiti, da se s to vejo ne sme tolči nikdar navpično v ogenj, ker se s tem ogenj krepi (dovajanje kisika), marveč je treba ogenj pometati od strani ali od strani v smeri vetra, proti notranjosti pogorišča. V kolikor uporabljamo za gašenje požara zemljo ali pesek, ga je treba metati na isti način, kakor kmetje sejejo žitarice.

V primeru, da se je gozdni požar že precej razširil, je treba požar čimprej omejiti. Predpogoj je, da ohranimo pri tem mirno kri in prisebnost, ker s pravilno tehniko gašenja požar lažje pogasimo, kakor izgleda na prvi pogled. Osnovno je, da se požar prepreči s tem,

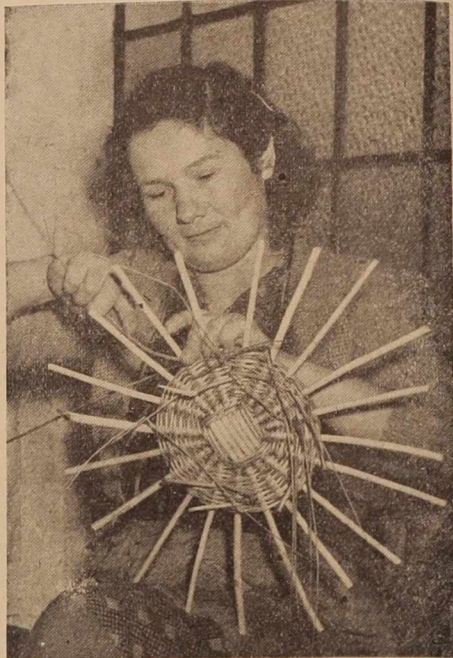
da mu odvzamemo hrano. Ves lahko vnetljiv material odstranimo z grabljami v primerni razdalji od glavnega ognja v nasprotni strani vetra v obliki varnostne proge ali pasu (50 do 100 m). Po potrebi je treba še izkopati jarke, preko katerih se požar ne bi mogel širiti.

Če se pojavijo večji gozdni požari, je potrebno izdelati za gašenje požara ustrezni načrt, kjer sodeluje več delovne sile s potrebnimi ekipami, od katerih vsaka opravlja svoj posel. — Omembe važno je še to, da se požar kljub navidezni pogasitvi, često ponovi. Zato je potrebna posebna straža na požarni površini, ki ob novem izbruhu ognja takoj podvzame potrebne ukrepe ter organizira potrebno pomoč za ponovno gašenje.

Namen tega članka je, da opozori javnost na nevarnosti, ki pretijo gozdom od požarov, da bi se jim vedeli izogniti s preventivnimi ukrepi, ali pa v primeru gozdnega požara takoj priskočiti na pomoč pri reševanju našega gozdnega bogastva. Zato: Varujmo gozdove pred požari!

Z domačo obrtjo se bavi že precej ljudi v Pomurju, predvsem v dolinskih vaseh na levem bregu Mure. Lične izdelke domače obrti pa delajo tudi v soboškem podjetju »Vrba«.

(Foto Kološa)

To, kar je znano, pa vedno pozabljamo...

...da je aerodinamika del fizike, ki proučuje gibanje plinov.

...da je Irska samostojna republika (od l. 1949) na otoku v severozahodni Evropi in ima 2.942.000 prebivalcev. Ostalih 9 milijonov Ircev živi v Severni Ameriki. Glavno mesto Irske je Dublin.

...da so stalagmiti (beseda je grškega izvora) kapniki, ki rastejo s tal navzgor, medtem ko so stalaktiti (prav tako grška beseda) kapniki, ki rastejo s stropa votline navzdol.

...da je polka češki narodni ples, razširjen skoraj po vsem svetu; pozneje je prišel v raznimi spremembami v salone.

...da bi lahko tujki ekstrem (iz latinščine) lepo rekli slovensko: skrajnost.

...da je mavzolej (beseda je iz grščine) velikanska grobnica, imenovana po maloazijskem vladarju Mavzolu iz 4. st. pr. n. št. Ta si je dal zgraditi veliko grobnico, ki je bila okrašena s kipi in reliefi najboljših tedanjih kiparjev.

...da je limona vrsta sadja, ki izvira iz Kitajske.

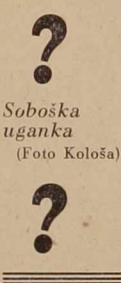
...da je Elba otok v Tirenškem morju, kjer je bil Napoleon od l. 1814 do 1815 v pregnanstvu.

sneg skupni, a zemeljski pokrov v gozdu (trava in drugi vegetacijski pokrov — rastlinstvo) se osuši, toda še ne ozeleni. Običajni spomladanski vetrovi to nevarnost še stopnjujejo. Ta doba je torej najbolj nevarna za nastanek gozdnih požarov. Vsaka nepremišljeno odvržena tleča vžgalica ali tleči ogorek cigarete v gozdu, lahko povzroči gozdni požar in družbi nepopravljivo škodo. Tudi otroci često povzročijo gozdne požare s svojim neukim ravnanjem z vžgalicami. Pa tudi netenje ognja na prostem blizu gozdov je povzročilo že nešteto gozdnih požarov, ker je le mala iskra dovolj, da se vname suhi rastlinski pokrov v gozdu.

Po zakonitih predpisih, v dobi od 1. marca do 15. nov., t. j. v sušni dobi, je sploh zabranjeno netiti ogenj v gozdovih, na prostem ali v bližini gozdov. Izjema je le pri nujnih gozdnih delih, kakor izdelovanje lovnišev dreves pri zatiranju lubadarjev, kar pa mora biti opravljeno pod strogim strokovnim nadzorstvom za to pooblaščenega goz-

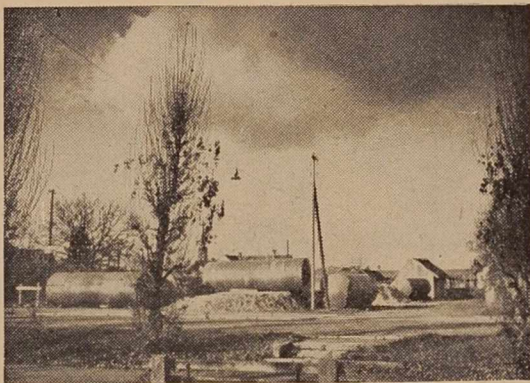
Ali poznate ABECEDO?

Malo čudno vprašanje, kajne? Še bolj čudno zato, ker je namenjeno predvsem tistim, ki se ukvarjajo pretežno s pisanjem. Dandanes, ko uporabljamo v pisarnah in povsod pisalne stroje, je že težko najti človeka - krasopisca, kakršne poznamo po starih rokopisih. Poslovni ljudje današnje dobe pišejo čudno mešanico vijug, klinov, črtic in krivulj. Temu navadno pravimo rokopis. Nekatere, posebno velike pisane črke pišemo tako, kot se jih v dolgoletni praksi navadimo, zato bo postalo najbrž marsikomu nerodno, če bo hotel napisati n. pr. velike pisane črke E, O in C pa še morda katero drugo črko in sicer prav tako, kot se je učil v prvem razredu osnovne šole. Poskusite, pa boste res presenečeni nad svojim znanjem!

Soboška uganka (Foto Kološa)

podobne vsem ostalim v Prekmurju; razlikujejo se od ostalih samo po že dokaj močno razviti domači obrti — pletilstvu. Cekarje iz ličja, košare za perilo in še nešteto drugih praktičnih predmetov si želijo naši ljudje. Da, celo v inozemstvo romajo lični izdelki, ki jim dajejo izdelovalci vedno nove in nove ob-

to iščejo vedno nove vzorce, kar pa terja precej truda.

Pletejo predvsem pozimi, v toplih kuhinjah in sobah, poleti pa zunaj na soncu ali v senci, saj ne predstavljajo pletarstvo nekakega sezonskega dela in ga nekateri opravljajo vse leto. S pletenjem se največ ukvarjajo žene in otroci, pa tu-

S PISANIH POLJAN MATERINŠČINE...

V vseh vejah naše dejavnosti moramo opravljati tudi pisarna dela. Gore poročil, zapisnikov, pisem, pogodb in drugega takega ustvarimo vsak dan.

Zapisek je prav tako izdelek kakor vse drugo, kar človek ustvari. Zavezojo tega bi morali izdelovati zapise vseh vrst prav tako premišljeno in vestno, kakor opravljamo službo v drugih rečeh. Pa jih ne! Nikjer nismo bolj brezsmiselni in bolj zaničniki, ko prav pri tej stvari svoje službe. Redke je, ki pazi na vsebino, pa tudi na jezikovno obliko svojih pisarnih izdelkov. Menda smo prav v Pomurju v tem še hujski kot drugi, menda zato, ker smo doma ob meji dveh držav, to pa daje z dobrim tudi slabo. Pačenje jezika po tujih vzorih je nekaj takega. Prirediti vneto zatrjujejo, »da je to vseeno, da je jezik brez pomena.

In vendar se zastoj otepamo resnice, da mora znati uslužbenec službene reči tudi dobro in prav zapisati, da sodi gibčno

pismeno izražanje k pomembnim lastnostim zmoglega človeka. Vrh tega je bil dober jezik v govoru in pisavi v vseh časih in pri vseh omikanih ljudstvih znamenje dobre izobrazbe.

Slabi, razvlečeni, nepopolni in nejasni pisarni izdelki pomenijo v poslovnem življenju tudi izgubo dragocenega časa in tratenje energije.

Takih napak ni prav veliko, zato si jih lahko zapomnimo in se jih lahko ognemo. Res lep uspeh bi bil, če bi izruvali vsaj največje šture.

Pa se ustavimo pri nekaterih hudih spodrseljih, ki niso osamljene prikazni, temveč naletimo nanje na vsakem koraku. V eni skupini so tisti, ki vdirajo k nam iz srbohrvaščine, v drugi so pravi tujci, tretji grehi zoper slovnico, v zadnji je pa nekaj cvetk dobrega sloga. Niso izmišljeni, ampak vzeti iz bogate zbirke, ki sem jih nabral iz službenih spisov in listin.

Tako kakor vsaka nepristnost, vsako polovičarstvo, je v našem jeziku najgrša jugoslovanska zlobudravščina, ki ni ne ptič ne miš.

V nekaterih uradih hranijo n. pr. tole — s strojem spisano in torej izvirno »skomponirano« — listino: »Spisak predmetov kateri se predlaža za razhodovanje — kasacija raznih pisarniških del v vrednosti Din...« — itd. itd.

Verjemite, da je takih blestečih izdelkov mnogo povsod. Sestavljalcem pristrano čestitam k izdelkom, ki ob njih strese vsakega Slovenca, vsakega Srba in Hrvata.

Največ napak je oddto, ker brezsmiselno in brez potrebe rabimo srbohrvaške besede in pisarniške fraze.

Lepo in prav bi bilo, če bi se vsaj tisti tovariši, ki opravljajo velik del svoje službe s peresom, ne rečem kar otrešli, temveč začeli otrešati vsaj najhujših in najpogostejših napak. Franček Drvarič

Iztek Arsec:

MESTNE RAZGLEDNICE

Milijonsko mesto

Ko pride človek v neko mesto, kjer še ni bil, želi v najkrajšem času videti in slišati vse, kar je najbolj značilnega in zanimivega v njem. In potem, ko odhaja in ugotavlja, kaj vse si je ogledal, spozna, da je to le skromen delček vsega in da je pravzaprav videl le malo več kot nič. Toda tudi pojem o nečem in vtisi, četudi le mimogrede zabeleženi, dajo človeku misliti...

V Milanu je zanimivosti precej. Preveč, da bi si jih v kratkem času vse ogledal.

Med glavne sodi nedvomno milanska katedrala — Duomo. Na velikem, prostranem trgu, prav tako kot na onem Sv. Marka v Benetkah, čakajo številni fotografi na »žrtve«, jate golobov na njihovo dobroščnost, in branje, ki vam mimogrede natrosijo v žep pest koruze, za katero morate tudi kar mimogrede odšteti 50 lir. Na njo čakajo turistov vajeni golobi.

Vsi ti ljudje dobro poznajo svoj posel...

Milanski Duomo je najpomembnejša italijanska gotška katedrala, ki so jo začeli graditi že leta 1386, da bi jo končali šele 427 let pozneje. Opazovanje te mogočne gradnje iz oddaljenosti dobrih sto metrov napravi na vsakega veličasten vtis, še prav posebno, če pomislimo, s kakšnimi sredstvi so jo gradili v srednjem veku. Mnogi cerkveni stolpi in stolpiči, katerih je nič manj kot 150 in 2300 kipov in kipcev v notranjosti in na sami baročni fasadi, nedvomno vzbude spoštovanje do graditeljev.

Notranjost je razsežna. V katedrali je prostora za 15.000 ljudi. Če pogledamo od glavnega oltarja proti izhodu, se nam zdijo ljudje, ki vstopajo, kar nekoliko manjši kot so v resnici. Res lep spomenik takratne arhitekture.

Železniška postaja, trideset - nadstropni nebotičnik iz marmora in aluminija v njeni neposredni bližini, petnadstropna

podzemna garaža za avtomobile, ki na cestah že nimajo več »življenjskega prostora«, slovita opera »Scalae«, katere oder je sen vsakega nadebnega pevca... Vse to in še mnogo drugih stvari v Milanu je za turiste nova zanimivost in novo doživetje.

Prav tako cene... V Milanu je vse veliko dražje kot v drugih italijanskih mestih. O tem sem se prepričal.

S poti po Italiji — Videm

Vstopim v »Bar«. (To je v Italiji povsem običajna okrepčevalnica. V našem smislu pa nekaj buffet.) Zaželim si znano osvežujočo pijačo »Coca-cola«, ki jo Italijani pijejo tudi pozimi, in jo naročim.

Bila je prav taka, kot sem jo pil že tudi drugje. »Plačam, prosim!«

»140 lir.« se je glasil odgovor vedno vljudnega natakara. »140 lir?« se začudim. »Kako to, saj sem jo vendar doslej plačeval po 60!«

»Se čudite temu? To pa res ni nič čudnega, saj vendar naše mesto vzdržuje vso Italijo!«

Res, Milano ni samo proizvodno mesto Lombardije, ki je v vsakem oziru najrazvitejša pokrajina v tej deželi, marveč je tudi ekonomsko, predvsem pa trgovsko središče vse Italije. Tu prav vsakdo trguje. Od velikih trgovskih trustov in monopolov, v čigar rokah je pretežni del vse italijanske zunanje in notranje trgovine, pa do malih ljudi. Ti upajo, da bodo na ta način prišli najhitreje do denarja in tako ustvarili svoj »življenjski ideal« — avtomobilček znamke »Fiat 1100«. Pa najsi bo to z dovoljeno ali dostikrat tudi nedovoljeno trgovino!

Trgujejo in prekupčujejo z vsem mogočim. Dovolj je iti le po nekaterih glavnih bulvarjih in najrazličnejši ljudje vam bodo ponujali vse mogoče na prodaj.

Da podkrepim trditve, da je trgovina v Italiji »osnovni poklic« večine, pove podatek, da pride na vsakih 60 prebivalcev ena trgovina...

Torej na vsakem koraku trgovina, prekupčevanje, borba za denar...

In tu se pravzaprav začne in neha vse razmišljanje in ukvarjanje Italijanov z ekonomskimi in socialnimi problemi njihove domovine (katerih resnici na ljubo ni malo in povsod bodejo v oči).

Zdaj pride na vrsto le še nešteto debat o tem, katera izmed dveh filmskih zvezdnic je bolj popularna in priljubljena: ali Gina Lollobrigida ali nova zvezda italijanskega filma Sophia Loren. O tej »temi« stoletja lahko sliši v vsakem vogalu in bereš tudi na straneh resnega in tudi zabavnega italijanskega periodičnega tiska, ki prinaša o teh dveh lepoticah filmskega traka vedno znova »najnovejše« in še »neznanec«, dostikrat močno osladne in neokusne podrobnosti.

Vse to je le delček življenja in dejavnosti preprostega italijanskega človeka, od katerega pa zahteva to lepo, milijonsko mesto tudi poseben način življenja in mišljenja, ki je nam v marsičem tuj...

Obvestilo bralcem in naročnikom

Zgodilo se je, kar smo najmanj pričakovali — prvomajska številka Pomurskega vestnika je izšla z enodnevno zamudo. Upamo, da jo bodo vsi naročniki kljub temu prejeli vsaj v ponedeljek. Smatramo pa, da smo dolžni bralcem pojasniti vzroke zastoja pri natiskni listi, ki niso nastali v uredništvu ali tiskarni, temveč zaradi zapoznelega dospetja papirja s strani dobavitelja, t. j. Grafičnega nabavnega zavoda v Ljubljani. Kljub pismenemu sporočilu, da bodo časopisni papir odpremili iz Ljubljane že v ponedeljek in da bo še istega dne prispel v tiskarno, je tiskarna prejela papir šele v sredo zvečer.

Da bi pa list le prejel pravočasno največji del naših naročnikov, smo se odločili za delen natisk Pomurskega Vestnika na knjižnem papirju, zavedajoč se pri tem, da ga je škoda, poleg tega da je znatno dražji od časopisnega, smatramo pa, da je to le pravilneje, kakor pa da bi naročniki in bralci ostali v prvomajskih dneh brez Pomurskega vestnika.

Po današnji, dvojni številki, bo izšla PRIHODNJA STEVILKA POMURSKEGA VESTNIKA šele 10. maja. Prepričani smo, dragi bralci, da boste tak izid lista — kar ne bo samo pri nas marveč tudi drugod — razumeli, saj ne bi bilo prav prvomajskih praznikov odrekati kolektivu tiskarne.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Lep napredek bi bil vreden še več, če bi imeli tudi čitalnico

Lendavska knjižnica je tedensko trikrat odprta. Vedel sem, da ima knjižničar Stefan polne roke dela. Tako je bilo tudi pred dnevi, ko sem ga obiskal. Srečal sem številne bralce iz mesta in okolice. V knjižnici pomaga nekaj dijakov z nižje gimnazije. Preden sem pričel razgovor, sem si ogledal prostore. — Lep napredek! — Tako bi dejali vsi, ki poznajo razmere in razvoj lendavske knjižnice. In kakšen uspeh bi zauležili, če bi imela knjižnica tudi čitalnico! Z nekaj dobre volje bi lahko uresničili tudi ta načrt. Pristopil je knjižničar Stefan. Zaradi obilice dela je bil najin razgovor zelo kratek.

Pred desetimi leti je bila ustanovljena v Lendavi okrajna knjižnica. Majhno število knjig, ki so jih večinoma zbrali posamezniki, neprimeren prostor, to je bilo vse, kar je imela. Številne selitve iz neprimerenih v še slabše prostore so trajale vse do leta 1952. V tem času je knjižnica večkrat spremenila lastništvo. Končno jo je leta 1953 prevzela mestna občina, ki je knjižnici dodelila primerne prostore. Od približno 5500 knjig so jih morali precej izločiti, ker so bile vsebinsko neprimerne. S tem, da je knjižnico prevzela občina, ki ji daje vsako leto primerno dotacijo, se je število knjig v zadnjih letih močno povečalo. Lani so priključili občinski knjižnici še knjižnico Nafta, tako da je danes v lendavski knjižnici okrog 8000 knjig. Tudi prostori so sedaj primer-

DOGODKI ZADNJIH DNI

Brez dooma je pozornost vsega sveta te dni uprta v London, kjer se sovjetski in angleški predstavniki razgovarjajo o najpomembnejših mednarodnih političnih problemih na najvišjem nivoju. Zal so dosedanja uradna poročila zelo skopaj, tako da ne moremo povedati kaj posebnega o njih, predvsem kaj konkretnega. Toda padle so že nekatere izjave, tako s sovjetske, kakor tudi z angleške strani. Po teh izjavah lahko sodimo, da se razgovori odvijajo ugodno, da sicer ni prišlo do popolnih soglasij, kar se tudi nam zdi nemogoče, vendar je že zdaj nesporno, da je bil sovjetski obisk Veliki Britaniji nad vse politično politično dejanje, ki ni samo velikega anglo-sovjetskega pomena, temveč tudi mednarodne važnosti.

Kakor lahko sklepamo po nekaterih poročilih, so se konkretni razgovori nanašali zlasti na izmenjavo trgovinskih predmetov. Ob tem je Hruščev dejal, da je gledišče o trgovini s strateskim blagom neozdržno in da je potrebna trgovina na široki podlagi tako, »da lahko vi (Angleži) kupujete od nas, kar potrebujete, mi pa od vas, kar nam lahko prodaste.«

Edino uradno izjavo z angleške strani je dal minister Richard Butler, ki je dejal, da je bilo potovanje Bulganina in Hruščeva »vredno truda« in da so bili sovjetsko-britanski razgovori »dragoceni«.

V to ne doimimo. Pričakujemo še nadaljnjih pozitivnih rezultatov.

Drugi tak obisk, ki pomeni dragoceno zblizanje med prijateljskimi narodi, je obisk norveškega zunanjega ministra v Jugoslaviji. Z Norveško smo bili že prej prijatelji. Znano je, da so Norvežani mnogo pomagali našim internirancem, ki so jih na Norveško deportirali Nemci. Tudi po vojni so se prijateljski stiki med obema deželama nadaljevali. Znano je, da je bil podpredsednik vlade Edoard Kirdelj zelo prijateljsko sprejel, ko je nedavno obiskal Norveško. Sedanjí obisk norveškega zunanjega ministra Langeja Jugoslaviji je bil prijateljske stike še poglobil. Rezultat obiska je viden iz skupnega komunikeja, ki je bil istočasno objavljen v Oslu in Beogradu. Iz njega posnemamo, da so se stiki resnično še bolj poglobili, da so bili razgovori nadose plodni in, kar je posebno važno, odkritosrčni. V poročilu je bilo tudi rečeno, da se bodo stiki še onaprej nadaljevali, da bo že letos razširjena kulturna menjava ter da bodo pripravili ukrepe za razširitev gospodarskih stikov.

ni, potreben pa bi bil nov inventar. Pa še nekaj o bralcih in prebranih knjigah. Lani je bilo 2352 bralcev, od teh odpade na mladino 1196. Izposojenih je bilo 4241 knjig: slovenskih 2713 in madžarskih 1561. V knjižnico prihajajo tudi bralci iz 18 km oddaljene Lipe.

Knjižnici daje sredstva razen občinskega ljudskega odbora tudi občinski sindikalni svet, dobro pa bi bilo, če bi pomagale tudi ostale ustanove.

Se bi govorila, toda Stefana je klicalo delo. Spet je segal po knjigah. jih delil, kar opravlja vestno že tri leta. -jo

Križem kražem po Pomurju

Crensovski pionirji so sklenili, da bodo organizirali medodredno tekmovanje. Okrasili bodo grobove partizanov, uredili šolsko dvorišče in očistili nogometno igrišče. Pred kratkim so ustanovili lutkovni krožek, 1. maja pa bodo kurili kres in sodelovali v litovi štafeti.

Na Murščaku so pred kratkim končali s kmetijsko gospodarsko šolo, ki jo je obiskovalo 25 fantov in deklet iz okoliških krajev. Dekleta so imela tudi gospodinjski tečaj. Na zaključni proslavi je zapel domači pevski zbor nekaj slovenskih in dalmatinskih narodnih pesmi.

Prejšnji terek je bil v Lendavi ustanovni občini zbor tamburaške sekcije. Občnega zbora se je udeležilo 15 ljudi. Izvolili so upravni odbor, ki bo skrbel za pravilno organizacijo dela.

Med lendavskimi dijaki je odbojka zelo priljubljena igra. Posebno zanimanje za odbojko kažejo dijaki, ki stanujejo v Dijaškem domu. Vsak dan pridno vadijo. Pred kratkim so povabili v goste odbojkar-sko ekipo JLA Lendava. Zmagali so dijaki z rezultatom 4:1. Prav tako so zmagali dijaki v tekmi z učitelji in sicer s končnim rezultatom 4:1.

Šahisti iz Odranec so napovedali tekmovanje vrstnikom iz Crensovec. Crensovski dijaki-šahisti so se vabilu odzvali in prišli, toda domačinov ni bilo od nikoder. Gostje so dobili najbrž zelo klavrn vtis.

Crensovsko telovadišče je spet živo. Dijaki pridno vadijo, hočejo postati dobri odbojkarji.

V preteklem tednu je bil drugi množični sestanek SZDL terena Lendavska cesta v M. Soboti. Upravni odbor organizacije je pripravil troje zanimivih predavanj. Najprej je govoril tov. Podlessek o naši zunanji politiki, nato pa sta predavala še dr. Amon o fluorografiranju, ki bo maja letos in dr. Lanšček o krvodajalstvu.

Vsa tri predavanja so bila zanimiva, škoda, da je bilo sorazmerno malo udeležencev.

[Pozdravi iz JLA

Pomurski fantje, ki služijo kadrovski rok v Titogradu, želijo svojim znancem, prijateljem in prijateljicam obilo uspeha ob delavskem prazniku 1. maju. — Rudolf Zilavec Vadarci, Janez Grah Kruplivnik, Franc Rac, Grad, Jože Kočar Grad, Stefan Marič, Rogaševci, Alojz Ficko Vidonci, Arpad Lovenjak Poznanovci, Ferdinand Farick Kuzma, Karol Buček Serdica, Stefan Bejck Krog, Stefan Hartman Beltinci, Stefan Raduha Lipa, Karol Lazar Stanjevi, Karel Žižko Cepinci, Ludvik Lepša Dolenci, Martin Ferenčak Odranci, Matija Zadravec Novo Mostje, Stefan Vörös Bratislavi.

K Prvemujin maju in Prazniku pomladi čestitajo prekmurski rojaki, ki služijo kadrovski rok v JLA v Tuzli:

Franc Režonja, Rudolf Makari, Viktor Majc, Franc Olaj, Josip Spilak, Vendel Su kič, Ludvik Pren, Josip Srajner, Ludvik Slemmer, Ivan Lazar, Anton Kiseljak, Geza Sočič, Julijan Roka, Stefan Duh, Martin Tuškaj, Josip Ficko, Vinko Jerič, Anton Hozjan, Stefan Kater, Alojz Kavaš, Josip Vinčec, Anton Vučko, Janez Vugrin, Koloman Polanec, Djordž Gajič, Avgust Zver.

Lepe pozdrave pošiljajo vsem znancem in sorodnikom, želijo jim mnogo uspeha in sreče, kar velja tudi za vse prijatelje in prijateljice, starše, brate in sestre.

IZSELJENCI NAM PIŠEJO...

Dnevi obiskov in zblizanj so pred nami

Spet nas je tu v domovini, v svetlo ob Muri, dohitela pomlad z osmimi svojimi čari in dobrotami; kakor nalašč, se je prav ob 1. maju, mednarodnem delavskem prazniku, začela odevati pokrajina v praznje zeleno oblačilo. In zdaj še bolj hitijo naše misli k tistim rojakom, ki prebivajo daleč od nas, odmaknjeni sicer z velikimi zemljepisnimi razdaljami, toda zelo blizu nam kot ljudje nase krvi in srca, ljudje naših navad in želja. In še bolj prijetno nam je pri srcu, ko se spomnimo oseh preteklih srečanj z našimi izselenci v rojstni krajini, ko se v mislih radujemo s tistimi, ki bodo tudi letos prestopili meje naše prelepe slovenske dežele in se vsaj za hip pomudili v njenem okrilju. Prav gotovo se bodo stekale nove prirčne in nerazdružljive vezi med starim in novim svetom — skale tako, da bomo v hotenjih in željah vedno bolj samo eden svet ljudi, ki niso pozabili drug na drugega, pa četudi jih ločijo Alpe, morja, daljave v stotinah milj... Pomurski vestnik že prihaja k vam. Mnogim je postal težko pogrešljivo prijatelj in spremljevalec. Naj s to prvomajsko številko, v kateri delovni ljudje Pomurja čestitajo tudi vam, dragi rojaki v tujini, prispe tja v Nemčijo, Francijo, Ameriko, Kanado... tudi naše zagotovilo in iskrena želja: Dobrodošli in srečen Prvi maj!

IN PISMA RAZODEVAJO...

Fanika Sloboda, roj. Žilavec, Veckring No. 21: Zelo nas veseli, da smo Vam z našim listom ustregli, še bolj pa, da ga z velikim veseljem prebirate. »V Franciji sem že 18 let« — pišete — »pa še dosedaj

Podobne želje izražajo tudi vojaki Herman Rogac, Franc Baler in Franc Pok, ki služijo v Novem Sadu. Za čestitke našemu uredništvu se lepo zahvaljujemo in jim prav tako iskreno čestitamo k Prvemujin maju ter želimo, da bi se za Prvi maj in tudi še za naprej kar najbolje počutili.

POMURSKI FANTJE POZDRAVLJAJO SVOJE DOMAČE OB PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA

Se dvoje pisem s pozdravi naših fantov-vojakov se je znašlo v uredniškem predalu. Prvo iz Beograda, drugo iz Siska. Iz Beograda: Vsem domačim, prijateljem in znancem pošilja iskrene pozdrave Drago Toth iz Očeslavec, sedaj v Beogradu, V. P. 9254. In iz Siska: Ob prazniku delovnega ljudstva želijo pomurski fantje, ki služijo vojaški rok pri Vojni pošti 3419 Sisak, mnogo sreče in uspehov. Pozdravljajo sorodnike, znance, prijatelje, prijateljice in delovne kolektive Pomurja — Stefan Spilak, Vidonci, Geza Rituper, Tešanovci; Stefan Sapač, Skakovci; Karel Lainšček, Cepinci; Ludvik Novak, Fokovci; Stefan Semen, Nedelica; Martin Lebar, G. Bistrica; Alojz Vajngerl, G. Radgona; Franc Jelen, Bunčani; deseter Joža Kajdič, Ivajnševski vrh; Mirko Heric, Stara cesta in Franc Bukovec, Veržej.

VOJAKI IZ PRLEKIJE

ki služijo kadrovski rok v Surdulici v Srbiji, pozdravljajo vse delovne ljudi Pomurja ob prazniku dela 1. maju. Posebno pa še pozdravljajo pomurska dekleta. — Alojz Križanič, Rožički vrh, Franc Tušek, Jeruzalem, Jože Gospod, Berkovci, Franc Golob, Police in Ivan Jaušovec; vsi od V. P. 7350 — Surdulica, Srbija.

Iz Zagreba pozdravlja domače in vse Pomurce vojak Lojze Veberič, V. P. 9406/4.

TUDI SLEPI SO PRIPRAVLJENI POVSOD SODELOVATI

Pred dnevi je praznoval Okrajni odbor združenja slepih v M. Soboti desetletnico obstoja združenja. V dopoldanskih urah je bila skupščina slepih vsega Pomurja. V lepo okrašeni dvorani hotela Zvezda se je zbralo okrog 70 delegatov, ki so z velikim zanimanjem sledili programu in živo razpravljali o svojih problemih.

Osnovna misel te proslave, ki so jo izražali tudi posamezni diskutan-ti, je bila; pripravljeni smo sodelovati na vseh področjih družbenega življenja. To je dokazala tudi uspešna akademija, ki so jo pripravili slepi ob priliki 10 obletnice ustanovitve Združenja slepih FLRJ.

Pomoč družbe slepih je bila doslej precejšnja. Za slepe v mursko-soboškem okraju je podaril Glavni odbor ZS med drugim tudi 5 radio-aparatov, nekaterim pa so bila omogočena specialna zdravljenja. Sploh je težnja ljudske oblasti, usposobiti tudi slepe, da bodo pridobitni člani naše družbe. Po proslavi so razdelili slepim različne nagrade v znesku 100.000 din. Zbrani so bili ginjeni. Svojo hvaležnost so izrazili z odločno voljo, da bodo tudi sami skrbeli, da se čimprej usposobijo za kakršnokoli delo.

Istega dne zvečer je bila proslava v soboški kinodvorani. Nastopila je enajstčlanska umetniška skupina slepih iz Stare Loke pri Skofji Loki. Dvorana je bila polna in ljudje so z zanimanjem sledili programu. Marsikatero oko je bilo solzno ko je bil program pri kraju. Gledalci so nastopajoče pozdravili z burnim ploskanjem.

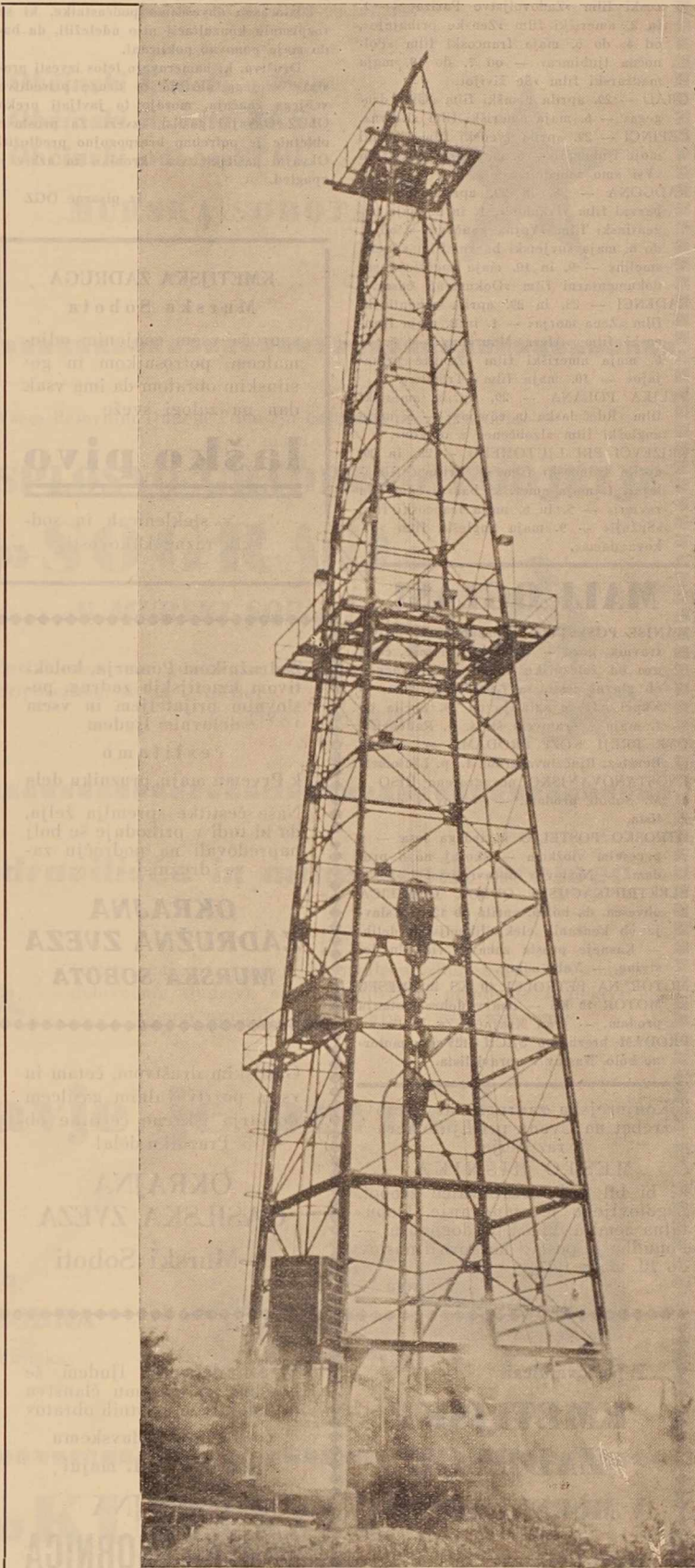
nisem brala slovenskega časopisa; vse, kar mi je posredovalo blago domačo besedo, so bila pisma staršev in dragih svojcev.« Lepšega priznanja nam res niste mogli dati. Kakor vi ne pozabljate svoje domovine, tako je tudi naša dolžnost, da vedno mislimo na vas v tujini.

Zelo bomo tudi veseli, če nas boste obiskali, ko boste letos prišli na obisk v Prekmurje. Bodite prepričani, da vas bomo sprejeli kot svojo sestro po krvi, z iskrenimi čustvi in željami. Prav tako naj vam sporočimo, da smo prejeli tisoč frankov za naročnino. Za pozornost se najlepše zahvaljujemo. Hkrati pa izročamo vaše pozdrave tudi staršem, rodbini in znancem v vaši rojstni vasi — Lucovi.

Arpad Veren, Mont Husard, par Braine, Aisne: Delovni kolektiv pri našem listu se vam prav lepo za-hvaljuje za poslano pozdrave. Izkazano pozornost vrača z najbolj-šimi željami za vašo srečo in dobro-bit. Veseli nas, da list redno pre-jemate. Naročnino smo tudi spre-jeli, lepa hvala. Izpolnjujemo pa vam tudi drugo željo:

Arpad Veren prisrčno pozdravlja svoje drage domače v Gorici, Franca Verena z ženo, družino Janeza Benka, sorodnike in znance, katerim želi obilo sreče in zdravja v domačem kraju.

Stefan Veren (Mont Husard, Par Braine) pozdravlja Franca Verena z ženo, družino Janeza Benka iz Gorice, družino Terezije Banfi iz Vaneče, vse sorodnike in znance, pa jim želi, da bi se tudi letos kar do-bro počutili — zadovoljni, zdravi in veseli.

Delovni kolektiv Proizvodnje NAFTE LENDAVA

čestita k velikemu prazniku revolucionarnega internacionalizma-

1. MAJ 1956

vsemu delovnemu ljudstvu Pomurja in želi veliko uspehov pri graditvi socializma

Srečno!

Tedenski koledar

Nedelja, 29. aprila — Marina
Ponedeljek, 30. aprila — Katica
Torek, 1. maja — Greta
Sreda, 2. maja — Boris
Četrtek, 3. maja — Aleks
Petek, 4. maja — Florijan
Sobota, 5. maja — Miran
Nedelja, 6. maja — Janko
Ponedeljek, 7. maja — Stane
Torek, 8. maja — Miha
Sreda, 9. maja — Peter
Četrtek, 10. maja — Iza
Petek, 11. maja — Ziga
Sobota, 12. maja — Pankrac
Nedelja, 13. maja — Jasna

KINO

BELTINCI — 28. in 29. aprila italijanski film »To je moj sin«.
MURSKA SOBOTA — od 27. do 29. aprila ameriški barvni film »Letno gostovanje« — 2. in 5. maja jugoslovanski film »Pesem iz Kumbarec«, od 4. do 6. maja ameriški film »Julij Cezar« — od 8. do 10. maja francoski film »Edvard in Karolina«.
LENDAVA — Od 27. do 29. aprila francoski film »Zadovoljstvo Pariza« — 1. in 2. ameriški film »Ženske prihajajo«, od 4. do 6. maja francoski film »Polnočna ljubimca« — od 7. do 10. maja madžarski film »Še živijo«.
GRAD — 29. aprila nemški film »Glas drugega« — 6. maja ameriški film »Klovne«.
CEPINCI — 29. aprila švedski film »Zaradi moje ljubezni« — 6. maja francoski film »Vsi smo morilci«.
RADGONA — 28. in 29. aprila ameriški barvni film »Ivanhoe«, 1. in 2. maja argentinski film »Vojna gaučov« — od 4. do 6. maja sovjetski barvni film »Arena smeli« — 9. in 10. maja jugoslovanski dokumentarni film »Dokumenti časa«.
RADENCI — 28. in 29. aprila argentinski film »Zena morja« — 1. in 2. maja francoski film »Afera Mauriciusa« — 5. in 6. maja ameriški film »Ženske prihajajo« — 10. maja film »Tromba«.
VELIKA POLANA — 29. aprila ameriški film »Rdečelaska in cowboy« — 6. maja angleški film »Zobčeneč z otokov«.
KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 28. in 29. aprila francoski film »V vrtincu Himalajec«, 1. maja ameriški barvni film »Na revier« — 5. in 6. maja francoski film »Sužnj« — 9. maja angleški film »Pikova dama«.

MALI OGLASI

MANJSE POSESTVO — sadovnjak, njive, travnik, gozd — vse v bližini hiše, četrte ure od železniške postaje Sl. Radenci, ob glavni cesti, za 1.600.000 prodam. — Kupec naj se zgleda ob 29. aprila do 1. maja v Sratovcih št. 4, p. Radenci.
DVE BREJI KOZI PRODAJAM. — Martin Berglez, Rincetova graba 1., p. Ljutomer.
ENOSTANOVANJSKO novograjeno HISO v M. Soboti prodam. — Naslov v upravi lista.
OTROSKO POSTELJO iz trdega lesa — s peresnim vložkom — skoraj novo prodam. — Naslov v upravi lista.
ELEKTRIFIKACIJSKI ODBOR GOMILICA obvešča, da bo 29. aprila ob 12. uri slavlje ob končanih elektrifikacijskih delih. — Kasneje prosta zabava, vino in jestvine. — Vabi odbor.
MOTOR NA PETROLEJ 10 KS in DIESEL MOTOR 12 KS — oba v dobrem stanju prodam. — Ivan Krajnc, Zg. Velka.
PRODAJAM brezhibno SACH - 125 ccm motorno kolo. Naslov v upravi lista.

Konjerejska zadruga za vzrejo žrebet na Cvenu pri Ljutomeru razpisuje

MESTO HIŠNIKA

ki bi bil tudi oskrbovalec žrebet. Zagotovljeno je stanovanje. Deputatna zemlja. Plača po dogovoru. — Ponudbe je poslati na gornji naslov do 10. maja 1956.

Uprava

V poslovalnicah

KMETIJSKE ZADRUGE V MURSKI SOBOTI

DOBITE

umetna gnojila, zaščitna sredstva, manjše stroje, špecerijsko, galanterijsko, železninsko in drugo blago

Vsem naše čestitke k Prvemumu maju!

V svojih prodajalnah v RADGONI, RADENCIH, KAPELI IN APAČAH

prodajamo potrošnikom vedno sveže in kakovostno meso in mesne izdelke

KLAVNICA Gornja Radgona

Odkupujemo govejo živino in drobnico vseh vrst po dnevnih cenah!

K Prazniku dela — vsem čestitke kolektiva!

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

obvešča:

TVD PARTIZAN bo organiziralo štafete, ki bodo ponesle pozdrave marsilu Tiu. Gasilske organizacije bodo tudi letos množično sodelovale. Narocamo UO PGD in ObGZ, da skrbijo pri organiziranju štafet za cim večjo udeležbo.

OPOZARJAMO UO PGD, da nemudoma sklenejo zavarovanje svojih članov po novi dopolnjeni odločbi za neugodno zavarovanje prostovoljnih gasilcev. Premija je sicer zvišana od 30 na 80 dinarjev, zato pa je zavarovanje zelo dobro za vsa gasilska dejavnost razen zabavnih prireditvev.

Podrobna navodila in pojasnila bodo dajale ObGZ in vsi zastopniki DOZ. Priporočamo, da morajo biti brezpogojno zavarovani vsi operativni člani društva, sicer odgovarjajo za morebitne poškodbe predsednik, poveljnik in blaginjak.

Prav tako se lahko zavarujejo pionirji v starosti do 16 let za premijo 40 din letno.

STROKOVNO TEHNIČNI SVET je na svoji I. seji sklenil, da bo konzultacija gasilskih častnikov v ponedeljek 21. maja. Vabila in navodila prejmejo častniki od svojih občinskih poveljnikov

Istočasno obveščamo podčastnike, ki se razpisanih konzultacij niso udeležili, da bodo maja ponovno poklicani.

Društva, ki nameravajo letos izvesti proslave svojega obstoja in druge prireditve večjega značaja, morajo to javljati preko ObGZ Okrajni gasilski zvezi. Za proslave obletnice je potrebno brezpogojno predložiti Okrajni gasilski zvezi kroniko za arhiv v vpogled.

Iz pisarne OGZ

KMETIJSKA ZADRUGA Murska Sobota

sporoča vsem cenjenim odjemalcem, potrošnikom in gostinskim obratom da ima vsak dan na zalogi sveže

laško pivo

v steklenicah in sodčkih razne kakovosti.

Oklic

o začetku poizvedb zaradi osnovanja nove zemljiške knjige za katastrsko občino Kobilje v sodnem okraju Lendava.

Z dnem 14. maja 1956 se začne poizvedbe zaradi osnovanja nove zemljiške knjige za katastrsko občino Kobilje. Poizvedbe bodo vsak delavnik od 7. do 14. ure v Kobilju — Zadrugi dom.

K poizvedbam naj pridejo vsi posestniki, hipotekarni upniki in vse ostale osebe, ki imajo pravno korist od tega, da se poizvedo lastniške pravice ali da se ugotovi istovetnost sedanjih označb parcel s prejšnjimi označbami; navajati smejo vse, kar utegne služiti za to, da se pojasni stanje stvari in da se očuvajo njihove pravice.

Posestniki zemljišč in drugi upravičenci morajo prinesiti k poizvedbam odnosno priložiti svojim prijavam v izvirniku ali prepisu vse spise, izpiske iz zemljiške knjige, sodne odločbe ali druge listine, kolikor so potrebne za obnovitev zemljiške knjige in kolikor jih imajo oni ali njihovi zastopniki.

Da se vsakomur omogoči vpogled v podatke, ki jih je sodišče do sedaj že zbralo, bodo razgrnjeni posestni listi, sezname parcel in lastnikov ter zemljiškokupne mape od 28. aprila do 12. maja 1956 pri Okrajnem sodišču Lendava, soba št. 7.

Okrajno sodišče Lendava 21. aprila 1956

Avto-moto društvo M. Sobota obvešča vse svoje člane, da prireja SKUPNI PRVOMAJSKI IZLET NA BORL

Zbirališče ob 8. uri 30 minut pred staro osnovno šolo. Sprejemamo tudi prijave svojcev, za katere bi oskrbeli prevoz z avtomobilom, če se jih bo dovolj prijavilo.

Delovnemu ljudstvu Pomurja, vsem svojim članom in gostinskim obratom

čestita k Prazniku dela — 1. MAJU

OKRAJNA GOSTINSKA ZBORNICA V MURSKI SOBOTI

Kmetijska zadruga z o. j. Rogaševci

s svojimi poslovalnicami v Rogaševcih Juriju Sotini in Kramarovcih

čestita

delovnim ljudem Pomurja k prazniku Prvega maja!

Delovni kolektiv obrtnega podjetja

KLEPARSTVO IN VODOVOD v Murski Soboti

izvršuje stavbno-kleparska dela, vodovodno-inštalaterska dela in razna popravila hitro in solidno.

Tudi mi se pridružujemo številnim čestitkam k Prazniku dela!

V TEKSTILNI TRGOVINI

»MODA« V MURSKI SOBOTI

ste vedno solidno postreženi! Našim odjemalcem in vsem delovnim ljudem čestitamo k letošnjemu Prazniku dela!

VSEM LASTNIKOM OBVEZNIC LJUDSKEGA POSOJILA

Ob razpisu drugega ljudskega posojila leta 1951 je bilo določeno, da se celotno posojilo amortizira v desetih letih in to z dvakratnim zrebanjem vsako leto. Dosedaj je bilo deset zrebanj.

Opozarjamo imetnike obveznic, da jih predlagajo pravočasno v vnovčenje pri podružnicah Narodne banke, ker po preteku treh let od posameznega zrebanja povrnitev posojila zastara. Prva štiri zrebanja II. Ljudskega posojila so že zapadla. V kolikor lastniki obveznic sami ne morejo predložiti obveznic podružnicam Narodne banke, priporočamo, da zberejo obveznice krajevni odbori oziroma organizacije SZDL. Narediti je treba seznam obveznic in to v dvojniku, z navedbo imena in priimka lastnika, kakor tudi številke in serije obveznic.

NARODNA BANKA FLRJ Podružnica M. Sobota

RAZPIS

Upravni odbor Casopisno-založniškega podjetja »Pomurski tisk« M. Sobota razpisuje na podlagi pravnih podjetja

SLUŽBENO MESTO POSLOVODJE KNJIGOVEZNICE LJUTOMER

Pogoji: kvalificiran knjigovez. — Nastop službe s 1. majem 1956. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Prošnje za navedbo dosedanjega službovanja in s kratkim življenjepisom je poslati na naslov: Casopisno založniško podjetje »Pomurski tisk« M. Sobota.

RIBISKO DRUŠTVO LJUTOMER

obvešča vse člane, da je določen zadnji rok za izdajanje ribolovnih dovoljenj 30. IV. 1956. Po tem roku se ribolovnice ne bodo več izdajale.

Dovoljenja za lov s križakom se ne izdajajo, ker društvo še ni prejelo potrebnega dovoljenja od Drž. sekretariata za gospodarstvo. Dobi pa vsak ribič dovoljenje za trnek in blestivko. Lov s križakom je v vseh vodah prepovedan.

Zamudniki naj dvignejo dovoljenja vsako sredo in petek v pisarni društva.

Kvalitetno obutev, usnje, podplate in raznovrstne čevljar-ske potrebščine ima na zalogi v veliki izbiri in komercialnih cenah

Trgovina z usnjem in čevlji

„RUNO“ v M. Soboti

Kolektiv trgovine se pridružuje čestitkam k 1. maju!

VSA ZIDARSKA IN TESARSKA DELA

opravi v zadovoljstvo investitorjev, dobro in po konkurenčnih cenah

Gradbena obrt »ZIDAR« V MURSKI SOBOTI

Ob Prazniku dela — prebivalstvu Pomurja čestitke kolektiva!

Knjigarna in papirnica

„DOBRA KNJIGA“ - M. Sobota

obvešča vse svoje odjemalce, da ima na zalogi

NOVE PREDPISANE OBRAZCE ZA MANDATNE TOZBE IN IZVRŠNE NALOGE

Cena 10 dinarjev za kos.

MLIN IN POSESTVO

prodam. Posredovalcu dam nagrado. — J. Miklovič, Ptujška gora.

Delavski svet

Splošnega gradbenega podjetja

»SOGRAD«

Murska Sobota

razpisuje mesto

računovodje podjetja

Pogoji: Popolna srednješolska izobrazba s strokovnim izpitom in najmanj dveletna praksa samostojnega računovodje.

Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Interesenti naj pošljejo pismene prijave z obrazložitvijo dosedanje službe na naslov

Splošno gradbeno podjetje

»SOGRAD«

Murska Sobota

Svoje člane — delovne kolektive trgovskih podjetij in poslovalnic, kakor tudi vse prebivalce pokrajine ob Muri, toplo pozdravljamo ob velikem delavskem prazniku — 1. maju — in želimo vsem še več delovnih uspehov v prihodnosti.

TRGOVINSKA ZBORNICA za okraj M. Sobota

Kdor želi lepo in poceni obleko — kupi blago v

trgovini z manufakturo

»IZBIRA« v Murski Soboti

Svojim odjemalcem in poslovnim prijateljem čestita k 1. maju delovni kolektiv!

»PANONIJA«

INDUSTRIJA KOVINSKE GALANTERIJE

MURSKA SOBOTA

izdeluje in nudi:

ZA KMETIJSTVO:

špiralne trijerje, vinogradniške škropilnice, nahrbtnice in ročne žveplalnike, Alfa-brzoparilnike

ZA GOSPODINSTVO:

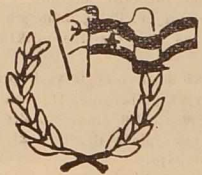
stiskalnice za sočivje, aparate za pasiranje, aparate za sneg, raznovrstna cedila, lijake, posode za odpadke

ZA TURISTE:

aluminijaste doze za hrano, zložljive aluminijaste kozarce Razen tega lahko dobite pri nas še dekorirane otroške igrače, banjice, smetišnice, razne peči in mnogo drugih pločevinastih izdelkov.

K Prazniku dela naše iskrene čestitke!

Na hranilne knjižice KOMUNALNE BANKE V MURSKI SOBOTI

lahko vlagate Vaše prihranke pri vseh podružnicah Narodne banke in pri vseh Komunalnih bankah v Jugoslaviji. Iste banke Vam izplačajo potrebna denarna sredstva proti predložitvi hranilne knjižice Komunalne banke Murska Sobota in to kjerkoli se nahajate, na potovanju ali četudi ste izven Vašega stalnega bivališča, ker je

KOMUNALNA BANKA V MURSKI SOBOTI

sklenila sporazum z Narodno banko FLRJ o medsebojnih uslugah pri denarnem varčevanju.

Mnogo prisrčnih čestitk k Prvemu maju!

STEVILNIM ČESTITKAM OB LETOŠNJEM

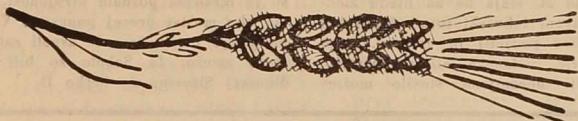
PRVEM MAJU — PRAZNIKU DELA

se pridružuje tudi delovni kolektiv
Zadružno-trgovskega podjetja

»PLAVICA«

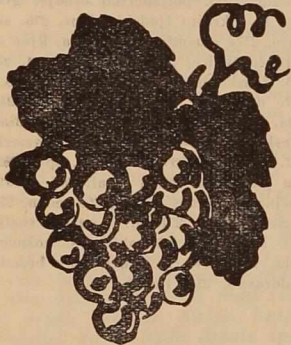
s svojimi poslovalnicami: Železnina — Specerija — Manu-
faktura

V MURSKI SOBOTI

Imamo lepe zaloge kakovostnega namiznega vina priznanih sort. Prodajamo tudi vino v buteljkah. V naši trsnici dobite selekcioniran in kakovosten trsni material.
Delovni kolektiv

Vinogradniškega gospodarstva Gornja Radgona

čestita sorodnim kolektivom in prebivalcem Pomurja k letošnjemu
Prazniku dela — 1. maju!

Elektrotehnično podjetje
»BLISK«
v Murski Soboti

čestita k Prazniku dela vsem
svojim odjemalcem in delovnim kolektivom, ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost in naročila.

TEKSTILNA TRGOVINA
TKANINA
V MURSKI SOBOTI

ima na zalogi veliko izbiro
manufakturnega blaga v naj-
novejših vzorcih in modnih
barvah.

Oglejte si blago — brezobvezno — v naši poslovalnici. Pri nas je tudi možnost obročnega plačevanja!

Vsem našim odjemalcem in delovnim ljudem — prvomajске čestitke!

ČESTITAMO K PRAZNIKU
DELA!

Prodajamo na drobno želez-
nino, gradbeni material, kemi-
kalije kurivo in razne barve.
Za obisk se priporoča delovni
kolektiv trgovskega podjetja

ŽELEZO

Murska Sobota

Lendavska 27 in Titova 9.

Prebivalstvu občine Radgona, delovnim ljudem Pomurja
čestitamo

k delavskemu prazniku Prvemu maju, želeč jim še več
novih, pomembnih uspehov pri graditvi našega lepšega
jutrišnjega dne:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV

GOR. RADGONA

Prebivalcem in delovnim kolektivom na področju občine
čestitajo k delavskemu prazniku 1. maju in želijo še več
uspehov pri graditvi socializma:

Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL

MURSKA SOBOTA

Vsem delovnim ljudem Pomurja čestita k prazniku dela —
1. maju

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

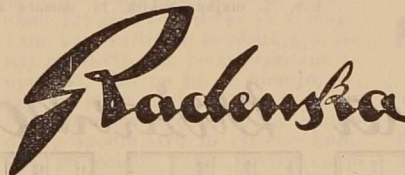
»SOGRAD« V MURSKI SOBOTI

Znižali smo cene gradbenim storitvam!
Priporočamo se za naročila!

DELOVNI KOLEKTIV

Delovni kolektiv zdravilišča in mineralnih vrelcev

»Zdravje je prvo«!

Zdraviliška sezona traja

OD 1. MAJA DO 31. OKTOBRA

Informacije dajeta direkcija in Putnik.

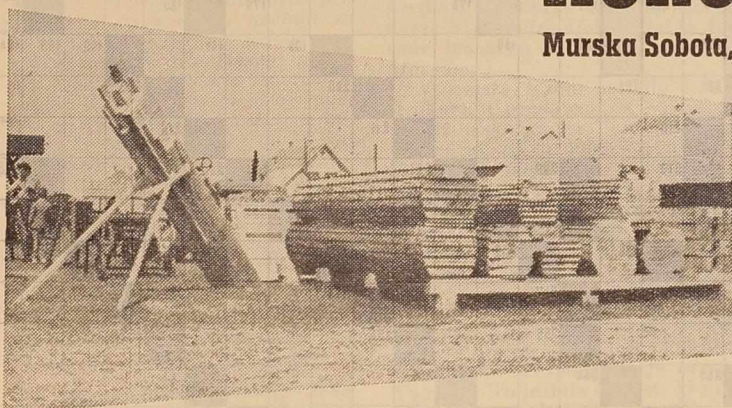
Kmetje! Kmetijska posestva! Kmetijske zadruge!

Pri nas lahko dobite vsakovrstne kmetijske stroje, umetna gnojila in vse predmete,
ki so potrebni naprednemu kmetovalcu na polju in doma.

Naš naslov:

AGROMERKUR

Murska Sobota, uprava Slomškova 5 - Telefon 42 in 56

Obenem čestitamo vsem našim
odjemalcem in vsem delovnim
ljudem k Prvemu maju in va-
bimo vse naše poslovne prija-
telje na prvomajsko zabavo,
ki jo bomo imeli 1. maja po-
poldne v gostilni Kumin v
v Markišavcih.

»KURIVO- GRADIVO«

Murska Sobota

Trg. podjetje s kurivom in nekovin-
skim gradbenim materialom
Ive Lola Ribarja ul. 5

Prodajamo premog, drva, koks, ce-
ment, apno, strešno opeko, late,
lesonit.

Naprošamo vse potrošnike, naj nam
čimprej predajo naročilnice za ku-
rivo — za svoje potrebe v novi
sezoni.

Strešno opeko bomo imeli že v ju-
niju, odjemalci, čimprej sklenite z
nami pogodbe!

K Prazniku dela — iskrene čestitke!

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 14. do 21. aprila 1956.

Poročili so se: Otmar Gyergyek, galvanizer iz Gradca in Olga Kerčmar, šivilja iz Murske Sobote; Koloman Grabar, kovaški pomočnik in Rozika Flegar, oba iz Kroga; Franc Hodošek iz Zenkovec in Ida Recek, šivilja iz Petoče.

Rodile so: Katica Vöröš iz Dolnjega Laško, dečka; Franciška Litrop iz Velike Polane, dečka; Irena Filo iz Murske Sobote, deklico; Vera Bočkorec iz Adrijance, dečka; Ljudmila Viher z Gresovščaka, deklico; Terezija Kociper iz Murske Sobote, dečka; Olga Pentek iz Prosečke vasi, deklico; Jolanka Nemeč iz Kupšinec, deklico; Anica Kern s Safarskega, dečka; Terezija Goldinski iz Murske Sobote, dečka; Marija Draskovič iz Nedelice, deklico; Alojzija Sraka iz Bratonec, dečka.

Vse navedene so rodile v soboški poročnišnici.

Doma sta rodile: Marija Bagari iz Bakovec, deklico in Apolonija Smodiš iz Bakovec, dečka.

Umrli so: Stanko Svetec, star 3 leta iz Markovec; Angela Eberl, stara 86 let iz Murske Sobote in Barbara Gjerkeš iz Turnišča, stara 64 let.

AVTO SE ZALETEL V KONJSKO VPREGO

Voznik Alojz Hanžekovič iz Veržetje je 19. aprila peljal les in drugo robo na železniško postajo. Na 8 metrov široki cesti mu je pridrvel nasproti tovorni kamion — izza ovinka. Oba sta vozila po sredini ceste — prvi počasi, drugi pa z veliko brzino in brez signaliziranja. Tik pred voznikom je šofer avto zavrl in močno okrenil na desno. toda nesreča je bila neizogibna. Zadržanju delu avta je na mokri cesti sporsnilo in je udaril konja in sprednji del voza.

Konj je dobil v kopitu težje poškodbe, voznika je vrglo med konja in je na vso srečo odnesel zdravo kožo. Lastnik je moral konja ubiti, poškodovan pa je tudi voz.

VODORAVNO: 1. metropola Prlekije, 8. unesek, obraba, 11. steza, tudi znoj, 13. del Pomurja, 21. sedež občine v Pomurju, 27. divjad naših gozdov (množ.), 28. enka, številka ena, 30. pridelek čebel, 31. napotite se, 32. mitološko bitje, 34. slog, 35. oprana, očiščena, 36. podoba iz preprostega življenja, tudi pesnitev o takem življenju, 37. svetloba, 38. vršina, možatost, 39. medmet, ki izraža začudenje, 40. slovesna obredna oprava, oblačilo, 42. tuje žensko ime, 43. sestavna dela motorja, nekdanja velika tovarna čevljev, 44. ptič, 45. prebivalec južne Afrike, 46. krtica za diapozitiv, 47. staro egiptčansko božanstvo, 48. žensko ime, 50. denarna enota, 52. mera električnega upora, 53. grška črka, 54. livada, travnik tudi tuja menica, 55. prestopke, 57. prelom, 59. ribarske potrebščine, 61. to noč, 62. predlog (narobe), 63. zvijača, zvit prijem, 64. telovadni pojm, 65. plošče za pokrivanje strehe, 66a krtica za polit. organ, 68. prislov mere, še, 69. sin, manjka ena črka, 70. poljska delavca, 71. hudič, 72. Ober, 74. vrsta pevskega glasu, 74a izgon, pregnanstvo, 76. ni lačen, 77. čebelja bolezen, ki razsaja ljudi v Pomurju, 79. grehote, 80. žuželka, 81. narobe veznik, ako, 82. orodje, ki ga uporabljajo lahkoatleti, 83. ilnat, ilovnat, 85. vrstni števec, 86. ribe, 87. utežna enota, 88. ob tem času, 89. mustast, 91. nikalnica, 93. kontinent, 95. opravila, izvršuje, 96. predlog, v zloženkah nadomestuje ne, 97. spravlja na kup, zajema zrnje, 98. umetna snov, 100. reka v Pomurju, 102. okrog, 104. veznik, 105. del hiše, 106. prekaljen, skaljen 108. pridevnik od Ig-a, 110.

Izžrebanih bo 5 knjižnih nagrad. Rešitve je treba poslati do 20. maja.

gospe, 112. okrasni kip, krilati deček, 114. trnje, 116. prislov, tudi dolina, 118. iz dragulja ahat, 119. predlog, 121. pripadnik nekdanjega indoevropskega naroda, 122. kraj na Goričkem (znamenit po rotundi), 124. poglavar Hunov, 125. nestrokovnjaški, 128. dobavlja nam ga Burma, 130. krtica za Rdeči križ, 132. potem, potlej, 134. teliček, 135. pesnitev, 136. ribje jajce, 138. neraven, tudi nasprotno od nedolžen, 140. prislov, 141. dragocena tekočina, 144. kazalni zaimek, 146. oskrba, varstvo, 148. turški dostojanstvenik (5. sklon), 149. časovna enota, 151. zelenica (v puščavi), 153. moško ime, 155. on (nemško), 156. vodna žival, 157. vrsta vrbe, 159. znoj (drugi sklon), tudi dve stezi, 161. površinska mera, 162. država v Aziji (petrolej), 164. bajeslovno bitje, 166. veznik, 167. ime filmske igralk (Gardner), 168. pasma, plemo, 170. mesto v Italiji (fonet.), 172. pritrjen na zid, 174. poletje, 176. dva samoglasnika, 177. krtica za neznan našega pisatelja (Zorin), 188. dva jezdec, 190. soba, 192. reka v Rusiji, 195. Ivan po prekmursko, 197. važna življenjska potreščina, 199. živi v zemlji in blatu, 200. vrsta telesnih vaj, 202. prebivalec naroda nekdanje Ilirije, 203. ne širok, 204. september, 206. klica (množina), 208. dedna zasnova, 210. zdravniški zapis, 211. svetopisemska oseba, 212. arabski knez, 213. prijatelj (srbsko), 214. židovsko ime, 216. otroci, 218. nikalnica, 219.

Pomurski vestnik — Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tiske v Murski Soboti« — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 1-38 Uprava in oglasni oddelke: Murska Sobota, Koeljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Poučni izleti obrtnikov

Okrajna obrtna zbornica v Murski Soboti bo v mesecu juniju t. l. organizirala dva poučna strokovna izleta po Sloveniji in to za mlinarsko in kovinsko stroko.

Odhod mlinarjev bo 9. junija t. l. Ogle dali si bodo predvsem najmodernejši mlin-ske obrate v Ajdovščini in Puli, poleg tega pa še mesta ob naši Jadranski obali in Postojnsko jamo. Izlet bo tridnevni. Potovali bomo z modernimi Putnikovimi avtobusi. Cena izleta skupno s hrano in prenočišči ter drugimi stroški znaša 9.500 din. Sindikalisti lahko izkoristijo sindikalno objavo s 75% popustom pri vožnji. Prijaviti se je treba najkasneje do 15. maja 1956.

Izlet kovinarjev bo začel 16. junija t. l. in bo trajal do 20. junija t. l. (3 dni). Ogle dali si bomo »Litostroj« v Ljubljani, tovarno koles »Rog« v Ljubljani, tovarno motorjev »TOMOS« v Kopru in ladjedelnico »5. maja« na Reki, poleg tega pa še mesta ob naši Jadranski obali in Postojnsko jamo. Potovali bomo z modernimi Putnikovimi avtobusi. Cena izleta s hrano in prenočiščem ter drugimi stroški znaša 9.000 din. Sindikalisti lahko izkoristijo sindikalno objavo s 75% popustom pri vožnji. Prijaviti se je treba najkasneje do 1. junija 1956.

Okrajna obrtna zbornica poziva vse obrtnike navedenih strok, da se izletov v polnem številu udeleže in s tem obogate svoje znanje

Okrajna obrtna zbornica
Murska Sobota

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 27. aprila do 6. maja

V drugi polovici tekočega tedna padavine z ohladiitvijo, sneg skoro do nižin. Koncem tedna razjasnitev, ponoči nevarnost slane. V začetku prihodnjega tedna poslabšanje vremena s krajevnimi padavinami, ali nevihtami, vendar deloma sončno

TELOVADBA • ŠPORT • ŠAH

V ŠPORTU SI ISČEJO RAZVEDRILA

Mladinci IV. soboškega terena so že kar dobri športniki, saj večkrat povabijo v goste vrstnike sosednjih terenov. Pred kratkim so se srečali z mladinci II. terena in se z njimi pomerili v šahu, streljanju in namiznem tenisu. Gostje so odnesli eno zmago, sami so pobrali prvo mesto v streljanju in dosegli neodločen rezultat v šahu.

Povratno srečanje, za katerega so dali pobudo mladinci II. terena, pa se je končalo z njihovo nepričakovano zmago v namiznem tenisu in neodločenim rezultatom pri šahovnicah. Zanimivo pa je, da so tokrat zmagali s prepričljivim rezultatom strelci II. terena, predvsem zaradi tega, ker sta dva tekmovalca IV. terena popolnoma opovedala, medtem ko je eden dosegel redno število točk.

Sedaj se mladinci obeh terenov pripravljajo že na tretje tekmovanje, saj rezultati prvih dveh srečanj niso dovolj prepričljivi pokazali, na kateri strani je več športnih sposobnosti in večšin.

B. R.

PIONIRSKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO OBČINE RADGONA

V počastitev rojstnega dne maršala Tita so se pomerili v šahu pionirji radgonske občine. Tekmovanje je bilo prirejeno na vrtu vavenske šole. Moštvenega turnirja za prvenstvo občine se je udeležilo 10 moštev iz osmih šol. V ostri in plemeniti borbi za prvenstvo, ki je trajalo vse dopolne, je

sodelovalo 60 pionirjev. Pri mlajših pionirjih do 12. leta starosti so dosegli prvo mesto pionirji iz Radgone s 7 in pol točkami, drugo mesto pa so zasedli pionirji iz Radene s 7 točkami. V drugi skupini nad 12 let so zmagali pionirji nižje gimnazije iz Radgone z 12 točkami. Drugo mesto so zasedli pionirji kapelskega moštva, sledijo jim moštva iz Stogovec, Negove, Murščaka in osnovne šole Radgona. Turnir je organiziralo Društvo prijateljev mladine pod vodstvom tov. Milana Kocuvana.

Ik.

GIMNAZIJA IN SUKIČ (ESS) — MLADINSKA NAMIZNOTENISKA PRVAKA

V sredo 18. t. m. je bilo v M. Soboti tekmovanje za prvo srednješolsko prvenstvo v namiznem tenisu, vodja je bil prof. Titan. Sodelovalo so 4 ekipe (po dva člana): Gimnazija, ESS, Sola za učence v gospodarstvu in Vajeniška šola za razne stroke.

Med posamezniki je zasedel prvo mesto Sukič (ESS), ki je osvojil vseh 8 možnih točk, sledi Milošević (Gimnazija) s 7 točkami, Turner (Sola za učence v gospodarstvu) s 6 točkami in drugi.

Ekipa Gimnazije je zasedla prvo mesto z 11 točkami (seti 11:6), drugo mesto ekipa Sole za učence v gospodarstvu z 11 točkami (seti 10:6), 3. mesto ESS z 9 točkami in 4. mesto Vajeniška šola.

Pri parih je osvojila prvo mesto gimnazija (Milošević, Prelog) s 6 točkami, sledijo Sola za učence v gospodarstvu 15 točk, ESS 12 točk in Vajeniška šola 5 točk.

To je bilo obemem tudi tekmovanje za mladinsko prvenstvo posameznikov soboškega TVD »Partizana«.

NA BLEDU BO MEDNARODNI MOSTVENI ŠAHOVSKI TURNIR

Od 20. do 24. maja bo na Bledu mednarodni mostveni šahovski turnir šahovskih klubov, moštev podjetij in ustanov. Vsak klub, podjetje, ustanova ali organizacija sme prijaviti neomejeno število moštev

Pri igranju bodo uporabljali šahovske ure. Vse partije bodo zabeležene. Glavni sodnik turnirja bo šahovski sodnik FIDE dr. Antou Bajec.

Prvaki bodo dobili denarne nagrade; Za 45 sodelujočih je pripravljenih več nagrad v znesku 350 tisoč dinarjev, če pa bo igralcev več, bodo razdelili nagrade v znesku do 500 tisoč dinarjev. Poleg denarnih nagrad bodo razdeljena tudi različna praktična darila.

Ob prijavi mora plačati vsak prijaviteljec 500 dinarjev prijavnine. Dnevna oskrba znaša 1100, 890 ali 750 dinarjev. Prevoznina in oskrbovalnino plača društvo, ki ga prijavljenci zastopajo.

Po glavnem tekmovanju bo organiziran tudi brzopotezni turnir 4-članskih moštev. Tudi tukaj bodo razdeljene nagrade.

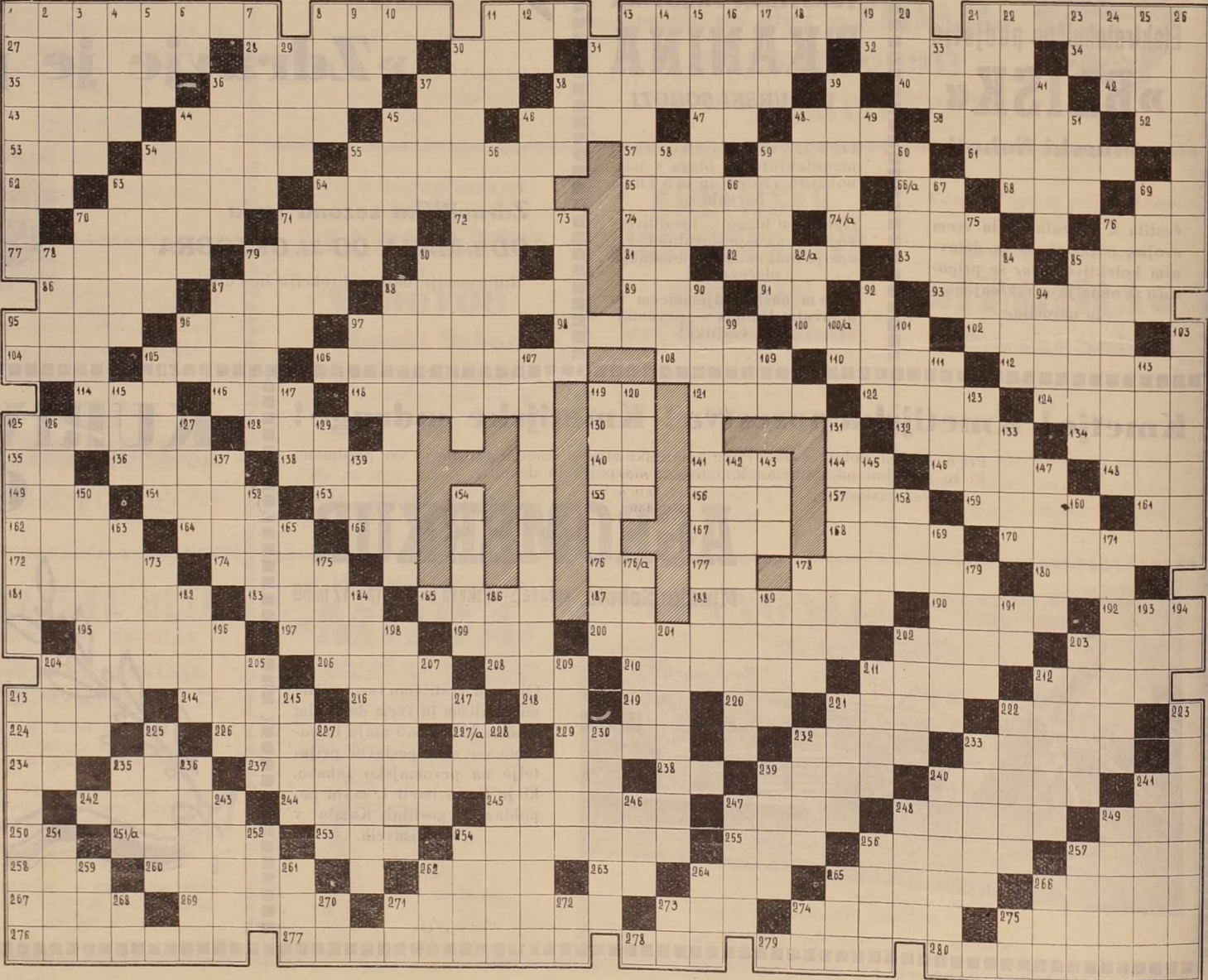
V času I. Mednarodnega mostvenega šahovskega turnirja pripravljajo na Bledu tudi razne kulturne prireditve.

SOBOTA • BRAISTVO 3:1 (2:0)

Vreme je bilo vse drugo prej kot pa primerno za igro, kajti ves čas igre, kakor tudi že prej, je deževalo. Tako je bilo tudi igrišče zelo razmočeno in delno pokrito z luzami, predvsem v drugem polčasu, ko je prišlo močnejše deževanje. Zaradi tega moštvi tudi nista mogli pokazati dobre igre, odločali sta predvsem borbenost in vztrajnost.

Domače moštvo je predvsem v prvem delu igre močno prevladovalo na igrišču in si v tem času tudi zagotovilo zmago. Medtem pa so gostje le poredko prihajali pred domača vrata, tako da je imel domači vratar le malo dela. Po odmoru je Sobota nadaljevala z napadi in dosegla še en gol, nekaj zelo ugodnih priložnosti pa domači napadalcii niso izkoristili. Proti koncu igre se je igralcem poznala utrujenost, tako da sta obe moštvi precej popustili. Vendar so pa gostje v tem času le uspeli zatresti domačo mrežo. Za Soboto so bili uspešni: Maučec, Sirovina in Sečko II. S.

Nagradna križanka. Pomurje 1. Maj

Pomurski vestnik — Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tiske v Murski Soboti« — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 1-38 Uprava in oglasni oddelke: Murska Sobota, Koeljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti